

باز هم سپاه مرهم درد مردم شد

صادق

هفته‌نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و یکم | شماره ۱۰۳۴ | دوشنبه ۴ بهمن ۱۴۰۰ | ۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۴۳ | ۲۴ ژانویه ۲۰۲۲ | صفحه ۱۶

میشم مهرپور

۶
بازار

چرا سازش با غرب به پیشرفت اقتصادی منجر نمی‌شود؟

دکتر سیامک باقری

۲
نگاه

جاماندگان در عصر قجر

سر مقاله

اولویت سیاست خارجی

دکتر یدالله جوانی

مدیر مسئول

سفر رئیس محترم جمهوری با تیم همراه به روسیه، بیشترین بازتاب‌ها، واکنش‌ها و تحلیل‌های متفاوت و بعضاً متضاد را در روزهای گذشته، در رسانه‌های داخلی و خارجی به همراه داشت. نفس این حجم بازتاب یک سفر و فعال شدن تمامی رسانه‌های جهان برای پرداختن به آن، از اهمیت راهبردی و تعیین‌کننده آن حکایت می‌کند. هر چند برخی از رسانه‌ها با رویکرد ژورنالیستی و جنجال‌آفرینی تلاش کردند با حاشیه‌سازی‌ها و طرح موضوعات بی‌پایه و اساس، از ارزش سفر بکاهند؛ اما صاحب‌نظران و کارشناسان روابط بین‌الملل، این سفر را دارای نتایج و پیامدهای راهبردی برای هر دو کشور ایران و روسیه از یک‌سو و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و شتاب‌بخشی به تشکیل قدرت آسیایی از سوی دیگر تحلیل می‌کنند.

اما آنچه در این یادداشت به اختصار بررسی می‌شود، منطق تعیین اولویت‌ها در سیاست خارجی است. شفاف‌سازی منطق اولویت‌ها در سیاست خارجی، به بسیاری از سوالات، شبهات و ابهامات مطرح در خصوص این سفر و همچنین تقویت رابطه با کشور چین از طریق انعقاد قرارداد ۲۵ ساله همکاری‌های راهبردی پاسخ می‌دهد. در ماه‌های اخیر تلاش جریان غرب، محور اصلاحات‌اعتدال و فرقه انحراف سبانه‌نمایی در خصوص همکاری‌های راهبردی و جامع ایران با دو کشور چین و روسیه بوده و با یک ژست دلسوزانه برای استقلال و منافع ملی، این رویکرد و جهت‌گیری در سیاست خارجی به سمت شرق را اقدامی برخلاف اصل سیاست «نه شرقی، نه غربی» اعلام می‌دارد!

این القائات و فضا سازی‌ها که در آستانه سفر دکتر رئیسی به روسیه و همچنین هم‌زمان با انجام این سفر به اوج خود رسید، در حالی صورت می‌گیرد که اولاً، شعار «نه شرقی نه غربی»، نفی‌کننده رابطه با شرق یا غرب نیست؛ و ثانیاً این شعار ناظر به این بود که مردم ایران در مقطع مبارزات برای به پیروزی رساندن انقلاب خود در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ با صراحت اعلام کردند آن حکومت و نظام سیاسی که با انقلاب می‌خواهند آن را در ایران مستقر کنند؛ «جمهوری اسلامی» است و نظام جمهوری اسلامی به لحاظ ماهیت، ماهیت نظام‌های شرقی و غربی را ندارد. در واقع نفی شرق و غرب در شعار «نه شرقی-نه غربی» نفی الگوگیری از ماهیت نظام‌های سوسیالیستی و لیبرالیستی در ایران پس‌انقلاب است. ثالثاً اکنون با فروپاشی بلوک شرق و به موزه تاریخ سپرده شدن سوسیالیسم از یک‌سو، و در بستر احتضار و جان‌کندن نظام‌های لیبرالیستی از دیگر سو، در شرایط کنونی شرق و غرب ایدئولوژیک مانند گذشته وجود خارجی ندارد. بنابراین کسانی که این روزها، سفر دکتر رئیسی به روسیه برای دستیابی به قرارداد همکاری‌های ۲۰ ساله یا انعقاد قرارداد همکاری‌های ۲۵ ساله با چین را در تعارض با شعار «نه شرقی-نه غربی» اعلام می‌دارند، حرف‌شان غیر منطقی و صرفاً با اغراض و انگیزه‌های سیاسی این مواضع را اتخاذ می‌کنند. برای اثبات این رویکرد غیر منطقی و صرفاً سیاسی این جماعت، همین یک دلیل کفایت می‌کند که آنها در این سال‌ها برای جلب رضایت آمریکا و اروپا، حاضر شدند از تمامی اصول، ارزش‌ها و حتی قدرت علمی و قدرت نظامی و نفوذ منطقه‌ای ایران بگذرند! اما نکته مهم و اصلی منطق تعیین اولویت‌ها در سیاست خارجی جمهوری اسلامی است. هر کشوری اگر بخواهد منافع ملی و در رأس آن امنیت ملی خود را حفظ کند و اهدافش را پیش ببرد، اولویت را باید به همسایگان و کشورهای منطقه خود بدهد. کشور ایران یک کشور آسیایی و با موقعیت راهبردی در غرب آسیاست. بسیار روشن است که پیشرفت ایران در حوزه‌های گوناگون و تأمین منافع ملی و در صدر این منافع تأمین امنیت ملی، در گرو باز شدن ژئوپلیتیک ایران در منطقه و آسیاست. آنچه این روزها تحت عنوان «نگاه به شرق» مطرح است، در واقع یک ترجیح عقلانی و یک انتخاب درست در راستای تأمین منافع ملی است. البته بسیار طبیعی است که این رویکرد درست در سیاست خارجی را غرب و غرب‌گرایان برتابند و علیه آن جوسازی کنند.

باز نگاه صبح صادق
به دستاوردهای سفر رئیس جمهور به روسیه
همزمان با نهایی شدن سند همکاری ایران و چین

اتحاد شرق

۲
نگاه

۲
نگاه

فصل جدید

به مناسبت چهل و چهارمین بهار آزادی
ویژه‌نامه صبح صادق منتشر خواهد شد
جهاد تبیین - جهاد روایت

نیم نگاه

فصل جدید

محسن محمدی الموتی

عضو هیئت علمی دانشگاه

روابط ایران و روسیه فراز و نشیب‌های بسیاری را طی چند سال اخیر تجربه کرده است. در واقع، برآیندی از موضوعات گوناگون در روابط ایران و روسیه موجب شده است تحلیل‌های خوش‌بینانه و بدبینانه‌ای در ارتباط با سطح روابط فی‌مابین دو کشور مطرح شود. موضوعات مورد اختلافی چون تحدید حدود دریای خزر، نگرانی ایران از تأخیر مداوم روسیه در راه‌اندازی نیروگاه بوشهر و تحویل سامانه دفاعی اس ۳۰۰، رأی مثبت روسیه به قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت علیه پرونده هسته‌ای ایران، روابط روسیه و رژیم صهیونیستی و... باعث شده که برخی تحلیلگران سطح شکننده‌ای را در زمینه روابط دو کشور در نظر گرفته و با تکیه بر یک نوع روانشناسی منفی تاریخی معتقد باشند روسیه ایران را به مهره‌ای برای باج‌خواهی و گرفتن امتیاز از آمریکا و تنظیم روابط با اتحادیه اروپا تبدیل کرده است. این نگاه منفی و ابزار محور از سوی برخی کارشناسان روسی نیز به نحوی درباره ایران وجود داشته است؛ به گونه‌ای که مدعی اند ایران فقط به دنبال تأمین اقلامی از روسیه است که آنها را سایر کشورها در اختیار ایران قرار نمی‌دهند و در صورت بهبود روابط با آمریکا و غرب، جایگاه روسیه و تجارت با آن در سیاست خارجی ایران تقلیل خواهد یافت. در واقع فراز و نشیب‌های روابط دو کشور طی چند سال اخیر را نیز باید در همین قاعده جست‌وجو کرد که در مقاطع مختلف تاریخی، موجب نزدیکی یا دوری دو طرف از یکدیگر شده است؛ اما واقعیت این است که در وضعیت جدید سه متغیر موجب شده است نگاه و ادراک روسیه به ماهیت روابط با ایران از بازیگری در سطح منطقه‌ای به سطح جهانی تغییر کند.

۱- تحولات پرشتاب و سرشت پیچیده روندهای موجود در منطقه حساس و استراتژیک غرب آسیا، به ویژه سوریه در تعیین نظم آینده بین‌المللی و قابلیت نقش آفرینی ایران در این فرآیند موجب شد روسیه بر خلاف گذشته نگاه کلان محور نسبت به ایران در این موضوع پیدا کند.

۲- شرایط گذار نظم بین‌المللی و فرآیند انتقال قدرت از غرب به شرق که در این میان مقاومت حداکثری ملت ایران باعث شد جایگاه جمهوری اسلامی ایران به عنوان یک قدرت بزرگ و هژمون منطقه‌ای تثبیت شود؛ به گونه‌ای که رفتن ایران به سمت شرق یا غرب آینده قدرت جهانی را متأثر کرده و به آن سمت پیش می‌برد.

۳- روی کار آمدن دولت آیت‌الله رئیسی و نگاه به شرق دولت سیزدهم در مسائل جهانی و اهتمام و اولویت‌دهی به همسایگان که در قالب یک اصل مهم در سیاست خارجی ایران در حال نهادینه شدن است، نه یک آلترناتیو در برابر بدعهدی غرب.

به این ترتیب روابط میان ایران و روسیه در شرایط جدید می‌تواند از اهمیت بسیاری در تأمین منافع دوجانبه و منطقه‌ای و همچنین تغییر آرایش قدرت در سطح بین‌المللی و تحول در ساختار آن برخوردار باشد. در این راستا، سفر رئیس‌جمهور کشورمان به مسکو و ارتقای سطح تجارت دو کشور و راه‌اندازی کریدور شمال-جنوب می‌تواند آغاز فصل جدید روابط تهران و مسکو باشد.

جاماندگان در عصر قجر

واکاوی صبح صادق از منطق مخالفان همکاری با روسیه و چین

رابطه با روسیه و چین، غرب محوری است. این چارچوب فکری تاکنون هیچگاه به آنها اجازه نقد و مخالفت با نگاه به غرب را نداده است.

براساس این چارچوب، آنها در تحلیل روسیه نوین آن را همان روسیه معرفی می‌کنند؛ اما در خصوص آمریکا، استدلال می‌کنند که آمریکای امروز نسبت به آمریکای دوره مصدق و پهلوی تغییر کرده است. یا درباره پوتین رئیس‌جمهور روسیه، او را وارث نگرش استراتژیک پتر کبیر و استالین و... ارزیابی می‌کنند، اما وقتی به تحلیل اوباما و بایدن می‌رسد، آنها را متفاوت از روسای گذشته، مانند ایزنهاور و نیکسون معرفی می‌کنند.

آنها برای ضرورت رابطه با آمریکا با مذاکرات مستقیم دلایل بسیار گوناگون و توجیه‌های فراوانی را می‌آورند؛ اما هیچ‌گاه نشده است به ظلم‌های تاریخی این کشور که همچنان ادامه دارد، متذکر شوند یا لااقل در زمان مذاکرات چه در گذشته و چه اکنون، به بدعهدی‌های آن هشدار داده باشند. آنها همین چارچوب فکری را در خصوص کشورهای اروپایی، مانند فرانسه و انگلیس دارند. واکنش تندی که به روسیه تزاری دارند، به فرانسه و انگلیس نشان نمی‌دهند؛ مگر انگلیسی‌ها کلی از مرزهای ما را از بین نبردند؟ فرانسه به ما خیانت نکرد! معظم انقلاب این جماعت را توصیف کرده است: «در داخل متأسفانه بعضی‌ها غرب را بزک و روتوش و توجیه می‌کنند و نمی‌گذارند افکار عمومی متوجه شود که همین دولت‌های ظاهرالصلاح در باطن‌شان ققدر شیطنت و شرارت وجود دارد.» (۱۳۹۸/۱/۸) همچنین واضح و رویکرد امروزی این جریان، مصداق همان سخن نافذ امام(ره) در ۱۰ تیر ۶۰ است که فرمودند: «خط و قضیه این است که یک دسته شوروی را طرح کردند تا آمریکا و مرگ بر آمریکا منسوخ بشود. مسئله جریان آمریکایی در مقابل اسلام است که می‌خواهند کشور را بکشند به طرف آمریکا» (صحیفه امام، ۱۳۶۸: ۶)

خود را به جهالت می‌زند؛ زیرا نظام جمهوری اسلامی ایران از هر جهت نه نظام شاهی قاجاری به ویژه پس از عصر ناصرالدین شاهی و شاه سلطانی است که شجاعت، جرئت و تدبیر مقابله با دولت‌های استعماری را نداشتند و نه نظام شاهی پهلوی است که دولت دست‌نشانده و پیرو بود. جمهوری اسلامی براساس مهندسی و معماری نظام انقلابی از سوی حضرت امام خمینی(ره) نه شرقی و نه غربی را با سه اصل «عزت»، «حکمت» و «صلحت» نصب‌العین جهت‌گیری‌های خارجی خود قرار داده و طی ۴۳ سال انقلاب نیز عملاً و به وضوح نشان داده است که حاضر به باج‌دهی به هیچ قدرت قلدری در جهان نیست.

جمهوری اسلامی ایران مناسبات با کشورها از جمله روسیه و چین را براساس مدل ایرانی-اسلامی و مقتدرانه تنظیم کرده است. امام خمینی(ره) براساس همین مدل به گورباچف نامه نوشتند و هیتی به مسکو فرستادند. سپس در مرداد سال ۱۳۶۸ هاشمی‌رفسنجانی به روسیه سفر کرد و در سال ۱۳۷۹ رئیس‌جمهور وقت در سفر به روسیه قرارداد ۲۰ ساله را منعقد می‌کند و همین‌طور دیگر رؤسای‌جمهور ایران به این کشور سفر عزتمندانه‌ای داشتند. روابط ایران در دوره‌هایی که پوتین رئیس‌جمهوری روسیه نوین شده، همواره در حال رشد بوده است. رابطه چین با ایران نیز با وجود فشارهای حداکثری قابل‌تقدیر بوده است؛ درحالی‌که در کشورهای غربی-اروپایی با وجود چراغ سبزهای متعددی که در دوران پس از جنگ و دولت‌های مختلف نشان داده شد، همواره شاهد بدعهدی و خصومت بوده‌ایم. بدعهدی‌ای که گویا به یک اصل و رویه ثابت آنها نسبت به ایران تبدیل شده است. با وجود این، جمهوری اسلامی هنوز اروپا را از دولت آمریکا تفکیک می‌کند.

دومین ویژگی چارچوب فکری جریان مخالف و منتقد سیاست نگاه به شرق و

نظام معانی خاصی برای مخاطبان خلق شود که از آن منظر رابطه روسیه و چین با ایران را استعماری و ترک‌منجای ببینند.

اما وقتی به استدلال‌های مخالفان نگاه به شرق بنگریم و مخالفت‌های آنها درباره رابطه با روسیه و چین را ملاحظه کنیم، به طور مشخص دو ویژگی اساسی را از منظر مبانی چارچوب تحلیلی می‌توان مشاهده کرد.

تحلیل‌های آنها فاقد واقعیت‌ها و لحاظ تغییرات ژئوپلیتیکی و سایر عوامل در مناسبات است و به طور مشخص چارچوب تحلیل آنها از این رابطه، «عصر قجری» است. آنها فکر می‌کنند هنوز در زمان عصر قاجار هستیم و روسیه همان روسیه تزاری یا اتحاد جماهیر شوروی است و ایران نیز ایران قاجار یا پهلوی است. چارچوب فکری عصر قجری این جریان درک تفکیک چهار دوره در روسیه، یعنی روسیه تزاری، روسیه اتحاد جماهیر شوروی، دوران فروپاشی جماهیر شوروی و دهه ۹۰ و فدراسیون جدید روسیه را ندارد و تاریخ و موقعیت کنونی چین و رابطه تاریخی آن با ایران را نمی‌شناسد. در حالی که به نظر بیشتر محققان روسیه‌شناس، روسیه جدید به مرزهای قرن هفدهم برگشته و هویت نوینی را تجربه می‌کند. البته ناگفته نماند که همه دولت‌ها منافع ملی خود را در روابط بین‌الملل دنبال می‌کنند، از این نظر هیچ دولتی در جهان حتی در جهان غرب نیست که هیچ اختلافی با هم نداشته باشند، و با وجود اختلاف ارتباط استراتژیک بین آنها برقرار نباشد. البته زمانی که روابط از سطح دوستانه به رقابتی و از رقابتی به ستیزش شیفت کند، بدون تردید، این روابط استراتژیک بی‌معنا خواهد بود؛ چنانکه رابطه آمریکا با ایران از نوع سوم است. از سوی دیگر، چارچوب تحلیلی جریان مخالف رابطه با روسیه و چین، گویا جمهوری اسلامی ایران را هم هنوز باور نکرده یا

سیامک باقری

عضو شورای سیاست‌گذاری صبح صادق

تردید نیست که تحلیل واقع‌گرایانه و درست، به درک و شناخت جامع و صحیح از واقعیت و به چارچوب‌های فکری بستگی دارد.

کارکرد چارچوب‌ها این است که نحوه ارائه و ادراک واقعیت را تعیین و به فرد کمک می‌کنند تا بتواند دنیای اطراف خود را تفسیر کند. اصولاً در صورتی که این چارچوب‌ها معیوب و کلیشه‌ای باشد، واقعیت‌ها نیز وارونه و خیال‌پردازانه تفسیر خواهد شد. در این راستا، مدتی است که در صحنه سیاسی کشور شاهد جریان‌هایی هستیم که روابط ایران با فدراسیون روسیه و چین و به ویژه قراردادهای ۲۰ ساله و ۲۵ ساله را به گونه‌ای نقادی و تحلیلی می‌کنند که با واقعیت فاصله دارد.

این جریان‌ها یکدست نیستند؛ اما محتوای تحلیل آنها مشترک و مشابه هم است. محور و دال مرکزی تحلیلی آنها روسیه و چین هراسی مبتنی بر تاریخ دوران قاجار است و تلاش می‌کنند این رابطه را استعماری و در تضاد با منافع ملی توصیف کنند. این جریان‌های متنوع، اما مشترک در ارائه تحلیل، شامل برخی از منورالفکرها، اصلاح‌طلبان، سَم‌پادها و تحلیلگران رسانه‌ای آنها در داخل، ضد انقلاب خارج‌نشین، شبکه‌های سعودی مانند اینترنشنال و...، رسانه‌های آمریکایی و انگلیسی و برخی از اتاق‌های فکر این دو کشور می‌شود. خطاب این بحث جریان داخلی است؛ به دلیل اینکه سایر جریان‌های خارجی، به جای تحلیل براساس چارچوب فکری درست، با چارچوب‌سازی (کلیشه‌سازی) تلاش می‌کنند تا

اکبر معصومی

کارشناس بین‌الملل

سفر رئیس‌جمهور کشورمان به مسکو یکی از مهم‌ترین رخدادهای شش ماه اخیر بوده است. این سفر ابعاد گوناگونی از رویکردهای اقتصادی، امنیتی و سیاسی دارد که اهمیت آن را دوچندان کرده است. در این میان، برخی در تلاش بودند با بزرگنمایی برخی از حواشی، از اهمیت آن بکاهند. روزنامه «نیویورک تایمز» در گزارش خود با انتشار تصویری از دیدار ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور ایران و ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه در کاخ کرملین نوشت: «دیدار میان این دو

در حالی صورت گرفت که تهران و مسکو علی‌رغم اختلاف‌نظرهای‌شان در تضاد شدید با واشنگتن هستند. این دیدار، بیشتر یک نمایش ژئوپلیتیکی در کرملین در یک برهه حساس برای واشنگتن و مخالفان آن بوده است.» به نوشته این روزنامه، «در روسیه بسیاری از تحلیلگران معتقدند، چشم‌انداز افزایش همکاری‌های دفاعی روسیه و دیگر کشورهای مخالف آمریکا، اهرم فشار این کشور بر واشنگتن را افزایش می‌دهد. از طرفی دیگر، ایران نیز با این دیدار، این پیام را ارسال می‌کند که اگر تحریم‌های غرب برداشته نشود، این کشور گزینه‌های دیگری نیز دارد.»

آمریکا با فشار اقتصادی به جمهوری اسلامی ایران از طریق تحریم حداکثری، همواره به دنبال امتیازگیری بوده است. بدون شک، یافتن مسیر جدید اقتصادی همه تلاش‌های ایالات متحده را از بین خواهد برد. اگرچه راه‌های بسیاری برای دور زدن و بی‌اثر کردن تحریم‌ها پیش روی ایران است؛ اما رویکرد درون‌گرایی با فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی بخش مهمی از رویکرد ضد تحریمی را تشکیل می‌دهد. سفر دکتر رئیسی به

اتحاد شرق

باز نگاه صبح صادق به دستاوردهای سفر رئیس‌جمهور به روسیه هم‌زمان با نهایی‌شدن سند همکاری ایران و چین

نشریه «میدلباست‌آی» در مطلبی می‌نویسد: «اگرچه توافق جدید احتمالاً چارچوب جدیدی برای توسعه روابط دوجانبه ایجاد خواهد کرد؛ اما روابط روسیه و ایران فراتر از قراردادهای، شرایط حقوقی و مبانی استراتژیک نانوشته‌ای است که رهبران دو کشور گذاشته‌اند. از زمان به قدرت رسیدن پوتین، تاریخ روابط روسیه و ایران حول محور همکاری‌های امنیتی، خنثی‌سازی تهدیدات مشترک و معاملات تسلیحاتی شکل گرفته است. امنیت حوزه‌های بوده است که دو کشور معمولاً نسبتاً سریع به درک متقابل می‌رسند.»

تقویت نگاه شرق و ایجاد توازن در سیاست خارجی یکی از مهم‌ترین دستاوردهای دولت سیزدهم در این مدت کوه بوده است. در واقع سفر آقای رئیسی به روسیه افزون بر دستاوردهای اقتصادی و امنیتی، دستاورد مهم سیاسی نیز در برداشته است. این سفر بی‌شک پیام واضحی برای غرب داشته است و عملاً هزینه دشمنی آمریکا را با جمهوری اسلامی ایران بسیار بالا برده است. متأسفانه، رویکرد تک بعدی نگاه به غرب در هشت سال گذشته، ضربه آسیب‌پذیری کشورمان را در مقابل تحریم‌های آمریکا بالا برده بود. اما تغییر در این روند اولاً، حوزه تأثیرگذاری تحریم‌های آمریکا را بشدت پایین آورده است؛ به گونه‌ای که هم اکنون میزان فروش نفت و تجارت ایران به مرحله قابل قبول و تثبیت شده‌ای رسیده است. طبق آمارهای سازمان‌های تجاری، ایران به رشد اقتصادی بالای ۲ درصد رسیده است و این روند نیز تداوم خواهد داشت. ثانیاً، توجه به شرق به ویژه به روسیه و چین با توجه به رفتار مشابه آمریکا با این سه کشور، می‌تواند یک اتحاد ضد آمریکایی را ولول به صورت نانوشته‌ای به وجود آورد و آمریکا را با چالش اساسی روبرو کند. بنابراین در حال حاضر رویکرد ضد آمریکایی در شرق به صدا درآمده است و هر روز بر اهمیت و تعداد کشورهای عضو این رویکرد افزوده می‌شود.

بر اساس آن تصمیماتی برای خط‌آهن رشت-آستارا و خط آهن اینچه‌برون-گرمسار نیز اتخاذ شد. راه‌اندازی خط‌آهن رشت-آستارا می‌تواند تغییر مناسبات تجاری بین تمام کشورهای حوزه اوراسیا با کشورهای حاشیه خلیج فارس، پاکستان، هند و چین را به دنبال داشته باشد. این خط‌آهن ارتباط اقتصاد ایران را از شرق به غرب مرتبط می‌کند و می‌تواند بعد از ساخت، تحول‌شگرفی در اقتصاد ایران ایجاد کند. به گفته وزیر محترم اقتصاد، فاینانس قطعه رشت-آستارا از طریق خط اعتباری ۵ میلیارد دلاری انجام می‌شود و از سوی روسیه به شکل خط اعتباری تأمین مالی خواهد شد.

ج-همکاری حوزه بالادستی نفت و گاز

یکی از مهم‌ترین توافقات انجام گرفته بین دو کشور، توسعه میادین نفت و گاز بود و مقامات حوزه انرژی و نفت دو کشور جلساتی را پیش از دیدار رؤسای‌جمهور دو کشور با یکدیگر داشتند تا موضوعات با جمع‌بندی و توافق کامل ارائه شوند. مهم‌ترین توافقات در خصوص همکاری‌های حوزه بالادستی نفت و گاز شامل استخراج نفت و گاز، همکاری منطقه‌ای در انتقال گاز ایران با مشارکت شرکت‌های روسی، بومی‌سازی تجهیزات نفت در ایران و انتقال فناوری و سرمایه‌گذاری مشترک می‌شود.

در سند ۲۰ ساله همکاری‌های ایران و روسیه ابعاد دفاعی و امنیتی نیز وجود دارد. با توجه به لغو تحریم‌های تسلیحاتی ایران از سال ۱۳۹۹ مبتنی بر برجام، ایران تلاش دارد از فرصت‌های همکاری‌های دفاعی نیز بیشترین استفاده را ببرد. خریدهای تسلیحاتی بخش کوچکی از همکاری‌های نظامی دو کشور است؛ چراکه ایران از نظر توانمندی‌های حوزه بازدارندگی دفاعی توانمند و متکی به خود است. دولت سیزدهم دستاورد سفر را در خرید تسلیحات دنبال نمی‌کند.

روسیه دستاوردهای مهم اقتصادی را دربر داشته است که عملیاتی شدن آنها منافع بی‌شماری را برای دو کشور خواهد داشت. از مهم‌ترین توافقات انجام گرفته میان تهران و مسکو در این سفر می‌توان به همکاری در حوزه انرژی اعم از نفت، گاز، برق، ارتقای سطح تجارت بین دو کشور، افزایش سطح حمل‌ونقل و ترانزیت جاده‌ای، ریلی، دریایی، هوایی و فعال‌شدن کریدور ترانزیتی شمال-جنوب دریای خزر، کاهش زمان حمل‌ونقل، استفاده از خط اعتباری ۵ میلیارد دلاری، بالا بردن میزان صادرات محصولات کشاورزی و رفع مسائل مالی و پولی اشاره کرد.

الف-افزایش مبادلات تجاری تا مرز ۱۰ میلیارد

چشم‌انداز افزایش مبادلات تجاری ایران و روسیه تا مرز ۱۰ میلیارد دلار در سال ایجاب می‌کند سبند راهبردی همکاری‌های دو کشور تمرکز بیشتری برای مفاد اقتصادی داشته باشد. روسیه بیش از ۲۵۰ میلیارد دلار در سال از کشورهای مختلف واردات دارد و به‌ویژه در برهه‌هایی بازار محصولات کشاورزی و لبنی آن برای ایران فراهم شده است. استفاده از این ظرفیت‌ها به تقویت زیرساخت‌ها، ارتباطات، ایجاد شرکت‌های بزرگ و پایدار و پرهیز از برخی نگرش‌های متعصبانه غرب‌محور نیاز دارد. هدف‌گذاری ایران تنها در حوزه تجارت با روسیه ۱۰ میلیارد دلار صادرات است؛ اگرچه ظرفیت‌های بسیار بالایی در روابط تجاری ایران و روسیه وجود دارد، اما آمارهای رسمی گمرک حکایت از آن دارد که در ۹ ماه ابتدای سال جاری، حجم تجارت فقط ۱/۶ میلیارد دلار بوده است.

ب-کریدور شمال-جنوب

تکمیل کریدور شمال به جنوب از طریق ترانزیت ریلی که جنوب ایران و خلیج فارس را به آسیای میانه و اروپا متصل کند، یکی از محورهای این توافق بود که

گزارشی از حضور صیانت‌کنندگان از انقلاب در صحنه مردم‌داری و مردم‌پاری در سیلاب‌های اخیر

باز هم سپاه مرهم درد مردم شد

علیرضا جلالیان

کارشناس دفاعی

هفته گذشته هفته‌ای پر مخاطره از نظر نزولات جوی بود و در تداوم بارش‌های شدید و کم سابقه باران طی دو هفته اخیر در جنوب کشور و بارش شدید برف طی هفته اخیر در شمال کشور بسیاری از مردم مناطق جنوبی دچار سیل و مخاطرات مربوط به آن شدند و تعدادی از هموطنان در شهرهای شمال و شمال غرب کشور مخاطره بارش شدید برف و یخبندان را پشت سر نهادند. هر چند این بارش‌ها مخاطرات و خساراتی گسترده به خانه‌ها و زیرساخت‌های این مناطق زد؛ اما نوید سال پر رونقی را هم به کشاورزان داد. البته برخی وقایع و سوانح در این چند هفته اخیر وقایعی تکراری بود که نشان از کم‌کاری و بی‌توجهی مسئولان ذی‌ربط در سال‌های گذشته بعد از سیل‌های به مراتب کوچک‌تر از این را داشت. در سیل دو هفته پیش، مردم شهرها و روستاهای جنوب استان سیستان و بلوچستان، هرمزگان و جنوب کرمان دچار مخاطرات شدند؛ اما در سیل هفته گذشته این مخاطرات گسترده‌تر شد و بخش‌هایی از استان فارس را هم در بر گرفت.

♦ صدور دستور گسیل امکانات سپاه

در پی بارش‌های اخیر در موج اول خسارت‌هایی به برخی نقاط جنوب و جنوب شرق کشور وارد شد، نیروهای سپاه هم از همان ابتدا فعالیت‌های امدادی و نیز کمک‌رسانی به سیل‌زدگان را شروع کردند، اما موج دوم کمی گسترده‌تر بود و لذا فرمانده کل سپاه طی دستوری گسیل همه امکانات ممکن و لازم را به مناطق سیل‌زده برای کمک به مردم محروم و در معرض خطر سیلاب صادر کرد تا علاوه بر امکانات استانی سپاه، سایر امکانات لازم هم وارد عرصه کمک‌رسانی شود. امکانات مهندسی، بالگرد و... امکانات نیروی زمینی و دریایی سپاه و نیز امکانات

قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) در پی دستور فرمانده کل سپاه به این مناطق گسیل شد. در موج اول بارندگی نیروهای سپاه و بسیج و گروه‌های جهادی حضور مؤثری در کنار سایر نهادهای خدمت‌رسان پیدا کردند، اما موج دوم در برخی مناطق سهمگین‌تر بود و با پیش‌بینی‌های لازم قبل از شدت گرفتن بارندگی، مدیریت بحران تصمیم به تخلیه کردن چندین روستا و منطقه گرفت. یکی از عملیات‌های موفق تخلیه و انتقال در این مرحله با تلاش نیروهای قرارگاه مدینه نیروی زمینی سپاه در استان هرمزگان صورت گرفت که با سرعت و تجهیزات کافی امکان انتقال همه مردم و لوازم ضروری زندگی و دام و احشام آنها فراهم شد و پاسداران به عنوان خدمت‌گذاران همیشگی مردم در این امر خوش درخشیدند.

♦ سپاه سد بلای مردم می‌شود

در استان کرمان سردار معروفی، فرمانده سپاه ثارالله یکی از ارکان اصلی مدیریت بحران بود و حضور مستقیم سپاه در قرارگاه مدیریت بحران استان یکی از عوامل موفق عمل کردن این مجموعه در خلال عملیات مقابله و نجات بود. سپاهی که مزین و مفتخر به نام و یاد شهید بزرگوار و فرمانده همیشه پیروز حاج قاسم سلیمانی است، همو که در اوج مأموریت دفاع از حرم یک ماه در خوزستان خادم مردم سیل‌زده شد.

سردار معروفی در همین زمینه به خبرنگار ما گفت: «ما دو سال گذشته مطالبه جدی در خصوص ایجاد سیل‌بند خرم‌جیرفت داشتیم و بی‌توجهی‌هایی را نیز با استانداری و دولت قبل و قرارگاه خاتم انجام شد.» فرمانده سپاه ثارالله استان کرمان ادامه داد: «اگر سیل‌بند زده شده بود، هم اکنون میزان خسارت ما کمتر بود و قطعاً در این دولت این مهم دنبال می‌شود و ما هم کمک می‌کنیم که با همت دولت، سپاه، خیرین و مردم این قضیه به نتیجه برسد تا شاهد خسارت در این حد، برای مردم عزیزمان نباشیم.» فرمانده سپاه ثارالله استان کرمان با اشاره به

اینکه ما در مجموعه سپاه اقداماتی را با وقوع سیل انجام داده‌ایم، عنوان کرد: «چند قرارگاه تشکیل و اولویت‌هایی را مد نظر قرار داده‌ایم؛ اولویت ما سلامت جان مردم است که این مهم باید مراقبت شود؛ اولویت دیگر ما با فروکش شدن آب، لایروبی خانه‌های مردم و شست‌وشوی لوازم و وسایل مردم است.»

وی اظهار کرد: «اولویت دیگر ما ورود دستگاه‌های مهندسی به منطقه است که در این راستا از ظرفیت قرارگاه قدس، تیپ زرعی نیروی زمینی، لشکر ۴۱ ثارالله، بسیج سازندگی و هوا و فضا استفاده خواهیم کرد.»

وی افزود: «اولویت دیگر ما باز کردن راه‌های مواصلاتی و همچنین اصلاح سیل‌بندهای شکسته شده است که اگر باران بار دیگر بارید، خسارتی به وجود نیاید.»

پخت غذای گرم، تأمین نیازهای ضروری در اسکان اضطراری و... از دیگر خدماتی است که سپاه در قالب یگان‌های مهندسی، بسیج، گروه‌های جهادی و رده‌های عملیاتی در جنوب کرمان برای سیل‌زدگان انجام داده است.

جمله معروف سردار معروفی در این زمینه هنگام ورود به جنوب کرمان و پیش از شروع بحران این بود که ما در سپاه جان‌مان را سد بلای مردم خواهیم کرد.

♦ حضور موفق سپاه در هرمزگان

اما استان هرمزگان دیگر استان بحران‌زده از سیلاب بود که به نظر می‌رسد مدیریت کاهش آسیب مردم از سیلاب در این استان هم به خوبی انجام شده است. یکی از ابعاد مهم این موفقیت همراهی و همکاری خوب دستگاه‌های امدادی استان و نیروهای مسلح بوده که در این میان شاید سپاه در برخی موارد نقش اصلی را ایفا کرده است. برای نمونه، اقدام جهادی نیروهای تحت امر قرارگاه مدینه برای تخلیه روستاهای مورد تهدید سیلاب در اسرع وقت که پیش از این به آن اشاره شد.

همچنین حضور پر شور نیروهای سپاه و بسیج و گروه‌های جهادی برای تخلیه آب از منازل و

اقدامات بعدی امدادی و کمک به اسکان اضطراری مردم و انتقال مردم از محل اسکان اضطراری به محل زندگی از خدمات مهمی است که سپاه در طول این چند روز در استان انجام داده است.

سردار ابازر سالاری، فرمانده سپاه امام سجاد استان هرمزگان گفت: «۲۰۰ گروه جهادی فعال از ابتدای وقوع سیل به سیل‌زدگان خدمات‌رسانی کرده‌اند و همواره در کنار مردم حضور دارند.»

وی یاد آور شد: «از ابتدای سیل بسیج سازندگی سپاه امام سجاد اقدام به توزیع ۱۰۰۰۰ قرص نان و کنسرو و نیز اسکان موقت در ۹ مکان با مشارکت فرمانداری‌ها و سایر دستگاه‌های امدادی کرده است.»

ایجاد سیل بند و لایروبی در بستر رودخانه‌ها، بازگشایی راه‌ها و اهدای دستگاه یخچال و تلویزیون برای آسیب‌دیدگان سیل از دیگر خدمات سپاه این استان بوده است.

♦ سپاه سر قولش می‌ماند

اما در کشاکش همین مسئله جانشین فرمانده کل سپاه ترجیح داد تا بعد از حضور و سخنرانی در شهر اهواز برای بررسی روند اجرای پروژه ساخت مسکن زلزله‌زدگان منطقه اندیکا به منطقه رفته و پیگیر پیشرفت فوری کارها باشد تا به همه این پیام را مخابره کند که سپاه در چند جبهه و شبانه‌روزی بدون اینکه تمرکز خود را بر اثر سوانح و حوادث از دست بدهد، مشغول خدمت به مردم است و سر قول‌هایش می‌ماند.

اما همه ماجرا سیل نبود، شمال کشور درگیر سرما و برف شد و در این میان نیروهای مسلح و جان برکفان سپاه چه در مرزها و چه در شهرها یکی از نیروهای کمک‌کننده به برف‌روبی شهرها در سرمای شدید و عبور دادن ایمن مردم در میان کولاک و برف بودند.

شاید بتوان گفت، در یک کلام همدلی و پای میدان بودن همه مسئولان به ویژه بچه‌های سپاه و بسیج و خادمان مردم در دولت نویدی مهم برای برکت داشتن سال جدید خواهد بود که همانا وعده الهی این است که بعد از سختی‌ها آسانی است....

روزنه

مهندسی فرهنگی

الله‌بخش روشن‌روان

کارشناس فرهنگی

مسئله هویت و اهمیت آن در روند اجتماعی و سیاسی که دیر زمانی به دلیل غلبه گرایش‌های عینیت‌گرا در علوم انسانی مورد کم‌توجهی قرار گرفته بود، بار دیگر در علوم انسانی در حالت عام و علوم سیاسی در حالت خاص اهمیت پیدا کرده است؛ به همین دلیل دولت‌ها در عصر جهانی شدن تاگزیر از توجه به موضوع هویت و پیامدهای آن بر بقا و مشروعیت و مقبولیت خود هستند. اتخاذ سیاست‌ها و سازوکارهای مناسب برای مدیریت مسائل مربوط به هویت ملی بخشی از مهندسی فرهنگی است. در واقع، در مهندسی فرهنگی ما به دنبال این هستیم که بین ارزش‌های فرهنگی جامعه و نیازهای توسعه اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی همگرایی ایجاد کنیم.

توجه به تفاوت‌های مکانی در عرصه‌های فرهنگی اهمیت ویژه‌ای دارد. البته هم‌پوشانی فضایی حوزه‌های مکانی فرهنگ در قالب لایه‌های اطلاعاتی متنوع است؛ اما تعیین و تعریف سطح‌بندی فرهنگ به لایه‌های اسلامی (ایدئولوژیک)، ملی، منطقه‌ای، محلی و بومی اهمیت خاصی دارد که می‌تواند ما را از انحرافی که ممکن است در عرصه مهندسی فرهنگی ایجاد شود، نجات دهد. تعاملات فضایی حوزه‌های مکانی فرهنگ‌ها از یک سو در قالب‌های عمودی و افقی و همچنین درون‌زایی و برون‌زایی عناصر فعال‌کننده یا متغیرکننده از سوی دیگر همراه با شناخت جریان‌های تکاملی و نقاط قوت و ضعف و تهدیدات و فرصت‌ها می‌تواند راهگشای تعیین راهبردها و مدل‌های کلان توسعه فرهنگی باشد.

از اصلی‌ترین مؤلفه‌های هویت مکانی می‌توان به آداب و رسوم، ارزش‌ها، پایداها و بنیادها، دایره‌های همسایگی، تعاملات فرهنگی، محرک‌های جلی برنده توسعه به لحاظ فرهنگی، برخورداری از رسانه‌ها و ابزارهای ارتباطی، کیفیت بهره‌برداری از رسانه‌ها، کمیت و کیفیت‌های تغییرپذیر فرهنگی، روند توزیع و پخش فضایی پدیده‌ها و فرایندها، نقاط گلوگاهی و گره‌گاهی، میزان پذیرش اجتماعی، ضرورت‌های مکانی، تفاوت‌های مکانی، مقیاس‌های حجمی، ساختارها و سازمان‌های مردم‌نهاد، ماهیت‌ها و روند تغییرات عناصر، ظرفیت‌شناسی توسعه، ظرفیت‌پذیری توسعه و بسیاری از موارد دیگر را ذکر کرد، در واقع سیاست‌های هویتی نظام سیاسی یا مهندسی فرهنگی نمی‌تواند بدون توجه به جریان‌ها و گرایش‌های هویتی موجود در جامعه پایدار و موفق باشد.

آنچه در مهندسی فرهنگی مهم است، توجه به نقش قدرت اراده انسان است. پیش‌شرط برنامه‌ریزی فرهنگی احترام به اراده انسان است که اتفاقاً یکی از ارکان ارزش‌های دینی ماست. افسردگی وقتی به درک مشترک یا مبنایی برای شناخت مشترک از پدیده‌ها می‌رسند، زمینه شکل‌گیری هویت گروهی را فراهم می‌کنند. در مهندسی فرهنگی تأکید بر دو مؤلفه بسیار مهم است؛ اول، توجه به هندسه درون عناصر فرهنگی به معنای یک نظام هدفمند و یک انسجام سیستمی که بر هویت مکانی متکی است. دوم، توجه به نقش آفرینی و داشتن رویکردی فعال در مهندسی فرهنگی. هر نوع مهندسی فرهنگی در حوزه هویت باید با توجه به میزان علاقه‌مندی و ارتباط مردم به منابع هویتی تدوین شود. از مهندسی فرهنگی نباید نفس مهندسی شبیه آنچه در هندسه و ریاضیات است، برداشت شود. در فرهنگ تجلیات گوناگون و رنگارنگ با حقیقت واحد دیده می‌شود. در نقطه مقابل هم مهندسی بر منافع فرهنگی نمی‌تواند صرفاً مذهبی تأکید کرده و منابع ملی هویت‌ها را نادیده بگیرد. در کنار این، مهندسی فرهنگی هویت باید بتواند هم‌زمان به چالش‌های فراملی و فروملی پاسخ دهد.

حضور سبز پوشان سپاه در کنار مردم سیل زده کشور

یادداشت

کج راه

الله‌کرم مشتاقی

کارشناس بین‌الملل

در حالی که نبرد سیف‌القدس در سال جاری دستاوردهای قابل توجهی را برای ملت فلسطین داشت؛ اما دولت خودگردان مسیر دیگسری را می‌پیماید و محمود عباس بیش از هر چیز نگران از ریاست خود بر ساف (دولت خودگردان و جنبش فتح) است. با وجود اقدامات عجیب این تشکیلات و پیمان‌شکنی‌های متعدد در جبهه فلسطینی که اوج آن انحلال گردان‌های شهدای الاقصی و کنار گذاشتن اسماعیل هنیه از نخست‌وزیری فلسطین در سال ۲۰۰۷ بود، اما مقاومت فلسطینی به منظور حفظ «وحدت در مبارزه» در سال ۲۰۱۴ به دولت قانونی خود در غزه به نفع تشکیل دولت وحدت ملی راسی حمدالله پایان داد؛ اما در ابتدای سال ۲۰۲۱ پس از دو سال مذاکرات جدی بین گروه‌های فلسطینی و توافق آنها در «پیمان قاهره» برای برگزاری انتخابات مجلس قانونگذاری، ریاست تشکیلات خودگردان و مجلس ملی فلسطینی، اما محمود عباس یک ساعت قبل از آغاز رسمی تبلیغات انتخاباتی، به بهانه‌های واهی این انتخابات را لغو کرد! عباس اکنون و پس از جنگ سیف‌القدس نیز نه تنها کمکی به مبارزان فلسطینی و جریان مردمی ضد اشغالگری نکرده؛ بلکه بیشترین هماهنگی‌ها را با دستگاه‌های امنیتی صهیونیست برای بازداشت رهبران محلی مقاومت در کرانه باختری داشته است. وی ۸ دی ماه به منزل وزیر جنگ رژیم صهیونیستی رفت و به طور غیر مستقیم به معاهده خفت‌باری که بنی گانتس نام آن را «اقتصاد در برابر امنیت» نامید، تن داد. با وجود همکاری‌های دولت خودگردان با صهیونیست‌ها، سسران تل‌آویو برای تحقیر بیشتر رئیس تشکیلات خودگردان اعلام کردند هیچ‌گاه با او دیدار نخواهند کرد.

دور جدید تحركات سازش

رئیس‌جمهور الجزایر که همواره با آرمان فلسطین همراه بوده است، ۱۵ آذر در دیدار با محمود عباس اعلام کرد، قصد دارد گروه‌های فلسطینی را به منظور رسیدن به وحدت ملی گردهم آورد. گروه‌های مقاومت فلسطینی صرفاً به منظور احترام به دولت الجزایر و نشان دادن حسن نیت خود این دعوت را پذیرفتند. مقرر شد الجزایر ابتدا شش گروه عمده فلسطینی، یعنی فتح، حماس، جبهه شعبی، جبهه دموکراتیک، فرماندهی کل و جهاد اسلامی را به صورت تک به تک به الجزایر فرا بخواند و پس از شنیدن نقطه نظرات هر یک از گروه‌ها گام‌های بعدی را بردارد. در خلال تصمیم الجزایر دولت خودگردان حرکت سازشکارانه‌ای را با میانمداری اردن آغاز کرده است. ایمن الصفدی، وزیر خارجه اردن به آمریکا رقت و در مصاحبه‌ای با العربیه عربستان سعودی از تلاش‌های خود به منظور ترغیب آمریکا برای ورود به مسئله سازش سخن گفته است. با وجود آنکه صهیونیست‌ها هر گونه سازش با فلسطین را رد می‌کنند؛ اما روزنامه «شرق الاوسط» ادعا کرده است: «اردن و فلسطین نیز تلاش دارند آمریکا را به موضوع سازش وارد کنند.» این مسائل نشان می‌دهد، دولت خودگردان هیچ حسن نیتی در مذاکرات الجزایر ندارد و صرفاً می‌خواهد این پیام را به آمریکا و غرب برساند که اگر در پیشبرد مسئله سازش و راه حل دو دولتی با آنها همکاری نکنند، همکاری با گروه‌های مقاومت را در پیش خواهند گرفت. البته غرب از میزان وابستگی محمود عباس آگاه است و می‌داند که او هیچ‌گاه به دوران مبارزه باز نخواهد گشت.

پاسخ به تجاوز

نگاهی به ضرب شست انصارالله به امارات

حمید خوش‌آیند

کارشناس بین‌الملل

اخبار موقتی نیز منتشر شده است که نشان می‌دهد معامله پنهانی بین عربستان سعودی و امارات شکل گرفته که به موجب آن، عربستان تمام استان‌های جنوبی یمن از جمله شبوه را به امارات تحویل می‌دهد و به ازای آن، امارات تمام ظرفیت‌های نظامی خود را همچون گذشته در یمن به کار بگیرد. ضمن اینکه در سال‌های اخیر امارات از طریق آموزش نظامی، کمک‌های لجستیکی، پرداخت حقوق و چتر حمایتی خود اقدام به سازماندهی گروه‌های مسلح که در مجموع ۹۰ هزار جنگجو می‌شود، در مناطق مختلف یمن کرده است که در جهت پیشبرد اهداف و منافع ابوظبی در یمن فعالیت می‌کنند. علاوه بر این، امارات در چندین جزیره مهم یمن از جمله جزایر سقطری و میون، نیز حضور فعال نظامی و اطلاعاتی دارد که بیش از پیش به گسترش رویکردهای افراطی و جنگ‌طلبانه امارات در یمن دامن زده است.

در حال حاضر یمن به سه بخش تقسیم شده است. دولت نجات ملی و قانونی در صنعا که شامل مناطق شمالی است، دولت خودخوانده منصور هادی مستقر در مأرب که عمدتاً شامل مناطق شرقی و بیابانی است و شورای انتقالی جنوب منتهی به تنگه باب‌المندب که در جنوب یمن مستقر بوده، به دست مزدوران تحت کنترل امارات اشغال شده است.

بنابراین، کاملاً پیداست که حمله انصارالله به ابوظبی یک «واکنش طبیعی» در مقابل روند رو به رشد اقدامات و فعالیت‌های نظامی امارات در جنگ یمن است که تداوم یا توقف چنین حملاتی به رفتارها و سیاست‌های امارات در جنگ یمن بستگی دارد. در این باره «محمد عبدالسلام» سخنگوی انصارالله در صفحه توییتری خود نوشت: «کشور کوچکی (کشورک) در منطقه که در راه خدمت به آمریکا و اسرائیل جانفشانی می‌کند، مدعی شده که از یمن فاصله گرفته؛ اما اخیراً خلاف آنچه مدعی شده، ثابت شده است. یا از اقدامات بیهوده خود در یمن دست برمی‌دارد یا اینکه با قدرت خدا چیزی به سراغش می‌آید که دستش و دست غیر او قطع می‌شود.»

روابط راهبردی ایران-چین

فاران پارسی: قرارداد مشارکت راهبردی جامع چین و ایران، الحاق ایران به سازمان همکاری شانگهای و سفر وزیر امور خارجه ایران به چین سه نکته را یادآور می‌شود که عبارتند از: همسویی رو به رشد بین یکن و تهران، نفوذ رو به رشد یکن در خاورمیانه و این واقعیت که رقابت قدرت‌های بزرگ شامل آمریکا و چین تنها در اقیانوس هند و اقیانوس آرام رخ نخواهد داد.

پیام‌های حمله به امارات

الخلیج آنلاین: امارات دولتی شناخته می‌شود که تا حد زیادی متکی به تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی است، به اضافه اینکه یک کشور نفت خیز است. با این حال، کشوری با جمعیت اندک به شمار می‌آید که برای حفظ پیشرفت اقتصادی‌اش، باید امنیت خود را تأمین کند. بر این اساس، به

قدرت روزافزون ایران

وبگاه صهیونیستی جی‌ان‌اس: با توسعه زرادخانه عظیم پهپادهای رزمی، ایران این توان بالقوه را دارد که بازوی را در خاورمیانه تغییر دهد. این سلاح کشنده جدید نه تنها تهدیدی برای اسرائیل، متحد راهبردی واشنگتن در منطقه است، بلکه

کنار گذاشتن اختلاف

نگاهی به دورنمای تشکیل دولت در عراق

عماد بهشتی

کارشناس بین‌الملل

رقابت گروه‌های سیاسی عراق برای ایفای نقش مؤثر و داشتن سهم بیشتر در دولت جدید این کشور موجب شده است، با گذشت بیش از سه ماه از انتخابات پارلمانی زود هنگام، تکلیف سه پست مهم ریاست پارلمان، ریاست جمهوری و نخست‌وزیری همچنان در گرو چانه‌زنی احزاب و جریان‌های پیروز در انتخابات باقی بماند. اگرچه در اولین جلسه رسمی نمایندگان، رأی‌گیری برای انتخاب رئیس پارلمان و دو معاون وی انجام شد؛ اما به دلیل درگیری ایجاد شده در صحن پارلمان و شکایت برخی از نمایندگان، دادگاه فدرال عراق فعالیت هیئت رئیسه انتخاب شده را تا اطلاع ثانوی به حالت تعلیق درآورده است.

با آغاز به کار مجدد پارلمان، اگرچه ممکن است همان نتایج دوباره تکرار شود و «محمدریکان الحلوبوسی» دوباره به عنوان رئیس مجلس نمایندگان عراق انتخاب شود؛ اما اختلاف نظرها بر سر انتخاب رئیس جمهور و نخست‌وزیر همچنان به قوت خود باقی است.

اختلاف نظر کردها بر سر پست ریاست جمهوری سبب شده است تا دو صدای متفاوت از سلیمانیه و اربیل شنیده شود؛ به گونه‌ای که اتحادیه میهنی کردستان به دنبال تمدید «برهم صالح» به عنوان رئیس جمهور عراق است؛ اما حزب دموکرات کردستان با معرفی مجدد برهم صالح مخالف است و «هوشیار زیباری» را برای نامزدی این پست معرفی کرده است. معرفی گزینه‌های چون هوشیار زیباری که هم از سیاسیون سرشناس کردستان است و هم پیوند خویشاوندی نزدیک با مسعود بارزانی دارد، گویای جدیت حزب دموکرات کردستان برای رقابت با اتحادیه میهنی است تا این بار بر خلاف عرف سیاسی عراق، رئیس‌جمهور را از اربیل راهی قصر السلام بغداد کند، نه از سلیمانیه.

از سویی دیگر، اتحادیه میهنی کردستان بنا بر توافقات قبلی بی‌سازگاری معرفی رئیس‌جمهوری عراق را حق خود می‌داند و بر

آن پافشاری می‌کند. گفتنی است، تاکنون افراد گوناگونی نامزدی خود را برای تصدی پست ریاست جمهوری عراق اعلام کرده‌اند؛ اما گزینه‌های مطرح و جدی را باید در میان آنهایی جست‌وجو کرد که مورد تأیید دو حزب بزرگ کردستان باشند.

تعیین سرنوشت جایگاه نخست‌وزیری عراق نیز در انتظار نتیجه گفت‌وگوهای سیاسی بین دو جریان بزرگ شیعی، یعنی «جریان صدر» و «چارچوب هماهنگی شیعیان» است که به دلیل اختلاف نظرهای موجود تاکنون نتوانسته‌اند به گزینه مشترکی دست یابند. هر یک از دو گروه ذکر شده، علاوه بر مذاکرات شیعی-شیعی، با سایر بازیگران سیاست داخلی عراق، یعنی کردها و اهل سنت نیز در حال رایزنی است تا بتواند حداقل دو سوم از نمایندگان پارلمان را متقاعد کند که به گزینه آنها رأی دهند.

واضح است که هیچ یک از دو گروه شیعی نمی‌تواند دیگری را در بنای دولت جدید عراق نادیده بگیرد و هر دو طیف ناگزیرند که با اندکی کوتاه آمدن از توقعات ایده‌آل خود، همچون گذشته بر سر گزینه‌ای مشترک با هم به توافق برسند.

در این زمینه اخبار غیر رسمی حاکی از این است که آخرین توافق بین جریان صدر و چارچوب هماهنگی اینگونه است که جریان صدر نامزد مورد نظر برای نخست‌وزیری را انتخاب کند؛ اما قبل از معرفی او به پارلمان باید نظر چارچوب هماهنگی را در برهه تأیید یارد او جویا شود؛ در صورت مخالفت چارچوب هماهنگی با گزینه مورد نظر، جریان صدر حق معرفی او را به پارلمان نخواهد داشت و باید گزینه دیگری معرفی کند.

مصطفی الکاظمی، اسعد العیدانی، حیدر العبادی و محمد توفیق العلوی از شخصیت‌هایی هستند که نام‌شان به عنوان گزینه‌های نخست‌وزیری آینده عراق مطرح است؛ اما اینکه هر یک از اسامی فوق یا دیگر چهره‌های مطرح برای تصدی نخست‌وزیری چقدر بتوانند مورد اتفاق گروه‌های سیاسی قرار بگیرند، شرط مهم و اساسی برای پایان اختلافات سیاسی و شروع به کار دولت جدید عراق خواهد بود.

خسارت پیروی از ترامپ

میدانی، ورود مستقیم آمریکا به جنگ یمن در کنار متحدانش را تحمیل کرده باشد. در زمانی که این جنگ به مرحله‌ای سرنوشت‌ساز رسیده، واشنگتن تخمین زده که متحدانش و در رأس آنها ریاض وارد روند فروپاشی سریع شده‌اند.

تش زدایی با ایران

روزنامه کریستین ساینس مانیوتور: در پشت تغییر رویکرد اعراب خلیج‌فارس در گشودن باب گفت‌وگوهای دیپلماتیک با ایران چندین ملاحظه وجود دارد؛ شکست محسوس سیاست «فشار حداکثری» طولانی مدت دولت «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور سابق آمریکا در قبال ایران، که کشورهای خلیج‌فارس با آن همسو بودند، جنگ فرسایشی در یمن و نگرانی‌ها مبنی بر تداوم ناامنی و خطر درگیری نه تنها امنیت ملی کشورهای خلیج را تهدید می‌کند، بلکه برای تجارت نیز مضر است.

فروپاشی ریاض

روزنامه الاخبار: مشارکت نظامی آمریکا در جنگ علیه یمن موضوع بحث نیست؛ به ویژه آنکه صنعا از ابتدا اعتقاد داشت این جنگ از آغاز اعلام آن در بهمار ۲۰۱۵، یک جنگ با اهداف آمریکایی بود؛ اما آنچه امروز جدید است، خبری است که شبکه آمریکایی «الحره» اعلام کرد مبنی بر آنکه نیروهای ویژه آمریکا در نبردهای جاری در یمن برای پشتیبانی از ائتلاف سعودی مشارکت دارند. اقاراری علنی که بیشتر از یک پیام دارد شاید مهم‌ترین این پیام‌ها آن باشد که تحولات

تهدیدی مهم برای منافع منطقه‌ای آمریکا نیز به شمار می‌رود. از آنجایی که ایالات متحده و سایر قدرت‌های جهانی با ایران در وین برای بازگرداندن توافق هسته‌ای درگیر هستند، باید این سلاح را در مرکز مذاکرات قرار دهند.

ورود ممنوع

دکترین مونرو پوتین در قفقاز و آسیای میانه

نمونه اکوان

دبیر گروه بین‌الملل

مسکو و به ویژه ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، در روزهای اخیر نشان داده‌اند که این کشور یک «دکترین مونرو» دارد؛ سیاستی که «جیمز مونرو» رئیس‌جمهور آمریکا در سال ۱۸۲۳ آن را برای ممانعت از ورود اروپایی‌ها به قاره آمریکا وضع کرد و اکنون برای روسیه نیز در حال اجرایی شدن است. این دکترین تنها یک حرف برای گفتن با غرب دارد: «به حوزه نفوذ روسیه در قفقاز و آسیای میانه وارد نشوید.» در سال ۱۸۲۳ جیمز مونرو، رئیس‌جمهور آمریکا به اروپاییانی که مشغول گسترش حوزه‌های استعماری خود در نیمکره غربی بودند، دستور داد که خارج از قاره آمریکا باقی مانده و به فکر افزایش حوزه نفوذ خود در نیمکره غربی نباشند. او در این دکترین خاطر نشان کرده بود که این کار به احتمال زیاد «خطرناک بوده و صلح و امنیت بین‌المللی را به خطر می‌اندازد.» این دکترین سرآغاز افزایش نفوذ ایالات متحده در آمریکای لاتین بود و در عین حال غوغایی را در جهان به پا کرد. در آن زمان ایالات متحده که تازه استقلال خود را به دست آورده بود، هنوز ارتش و نیروی دریایی

کافی به منظور اجرایی کردن این ممنوعیت برای اروپاییان در اختیار نداشت. باین حال، اروپا نیز وضع بهتری نسبت به آمریکا نداشته و رقابت‌های بین اروپایی فشارهای زیادی را به این کشورها وارد کرده و جنگ‌های ناپلئون و ناآرامی‌های انقلابی سراسر قاره اروپا را دربر گرفته بود. به نظر می‌رسد، پوتین نیز از وضعیت آشفتنه پیش آمده در ایالات متحده و همچنین درگیر بودن کشورهای اروپایی با مسائل اقتصادی و کرونا و همچنین درگیری‌های اعضای این اتحادیه برای پیشبرد اهداف خود که گاه به بیان پیشنهادات برای خروج برخی کشورها از این اتحادیه نیز منجر می‌شود، مسکو را به این نتیجه رسانده است که می‌تواند مانع از گسترش نفوذ غرب به منطقه قفقاز باشد و جلوی پیشروی ناتو به سمت مرزهای غربی خود را بگیرد. ولادیمیر پوتین به دنبال بستن قراردادی بین‌المللی با غرب است که حوزه نفوذ روسیه در منطقه را به رسمیت شناخته و کاملاً بپذیرد که از دریای خزر تا بالتیک نمی‌تواند حوزه نفوذی برای خود ایجاد کند. در این خصوص ناتو نمی‌تواند عضو جدید از این منطقه بپذیرد و موشک‌های هسته‌ای ایالات متحده نیز نباید در کشورهای منطقه مستقر شوند. این مسئله از نظر غرب و به ویژه آمریکا به معنای احیای دوباره امپراتوری اتحاد جماهیر شوروی در منطقه است. دو دوره برگزاری مذاکرات بین مسکو و ایالات متحده

و همچنین ناتو نشان داده است پوتین در رسیدن به هدف خود عزمی جلی دارد و در عین حال غرب نیز توان رویارویی با روسیه را ندارد؛ زیرا به جز افزایش قدرت روسیه در حوزه نفوذش در منطقه آسیای میانه و قفقاز، کشورهای اروپایی نیز همچنان به شدت به اقتصاد و در عین حال حوزه انرژی روسیه نیازمند هستند و توانایی رویارویی با این پروژه را ندارند. آمریکا البته در این میان نمی‌خواهد مسائل امنیتی و نگرانی‌های سیاسی پوتین را مدنظر قرار دهد و تلاش دارد با تهدید به تحریم و حمله نظامی، روسیه را وادارد که با پیوستن کشورهای منطقه، از جمله اوکراین به ناتو موافقت کند. در مقابل ناتو با وجود همه قدرت‌نمایی‌ها، همچنان مشکلات فراوانی برای حضور نیروهایش در منطقه آسیای میانه و اروپای شرقی دارد. در حال حاضر، حدود ۶۰ هزار نیروی نظامی آمریکا در کل قاره اروپا حضور دارند که البته انسجام خاصی نداشته و برخی در یک جا و تعدادی دیگر در جای دیگر حضور دارند. این نیروها خاصیت انجام عملیات نظامی در وضعیت بحرانی را نیز ندارند. آمریکا بر این باور است که از میان ۶۰ هزار نیروی خود و همچنین ۴۵۰۰ نیروی ناتو در منطقه، هیچ یک توانایی مقابله با حمله احتمالی روسیه به اوکراین آن هم با حضور ۱۲۷ هزار نیروی روسی در مرز اوکراین را ندارند. این مسائل تنها به کمبود نیرو در اروپا مربوط نمی‌شود؛ ایالات متحده در طول چند سال گذشته نشان داده است، توجه چندانی به مسائل جهانی نداشته و در انزوا فرو رفته است. در عین حال، آمریکا به دنبال توجه بیشتر به حوزه شرق آسیا و چین است و همین مسئله موجب خروج نیروهای آمریکایی از منطقه غرب آسیا و خاورمیانه شد و تمام این مناطق را به قدرت‌های منطقه‌ای دیگر، مانند ایران واگذار کرد. ایالات متحده با این

جهان

شماره ۱۰۳۴ | دوشنبه ۴ بهمن ۱۴۰۰

صداقت

پیشخوان

ماجرای عجیب

روزنامه انگلیسی «ایندپندنت» در گزارشی از ماجرای عجیب در رابطه با پناهجویان پرده برداشت. در این گزارش آمده است، کودکان و نوجوانان زیر ۱۸ سال، که به تشخیص اشتباه افراد مسئول، بالای ۱۸ سال تلقی می‌شوند، ناچارند با بقیه بزرگسالان غریبه در یک اتاق زندگی کنند. اما ماجرا از این هم فراتر می‌رود؛ برخی از این کودکان و نوجوانان مجبورند با بزرگسالان غریبه حتی از جنس مخالف‌دروزی یک تخت بخوابند و در معرض خطر آزار و اذیت و حتی تجاوز قرار می‌گیرند. صدها پناهجوی بزرگسال که در واقع کمتر از ۱۸ سال دارند، در هتل‌ها شناسایی شده‌اند که شماری از آنها به دلیل تجربه‌های تلخ و ترس زیاد، یا از اتاق‌های خود خارج نشده‌اند، یا فرار کرده‌اند یا به خودکشی فکر می‌کنند. در یک مورد، یک دختر اتیوپیایی از تجربه چندین بار تجاوز گفت. او که ۱۶ سال دارد، گفته است به تشخیص قاضی ۲۳ ساله در نظر گرفته شده و ناچار بوده در یک هتل مختلط با چندین مرد بزرگسال زندگی کند. پسری ۱۷ ساله نیز از تجربه استفاده مشترک از یک تخت با مردی بزرگسال گفته است.

پروازها در خطرند؟

اداره هوانوردی فدرال آمریکا دستور جامعی صادر کرده است که اساساً هواپیماها، از جمله جت‌های بزرگ را از استفاده از برخی سامانه‌های خاص ناوربری و فرود در مناطقی که احتمال تداخل شبکه‌های سلولوی جدید 5G وجود دارد، منع کرد. این دستور که به تازگی اداره هوانوردی فدرال (FAA) اعلام کرده، در پی نگرانی از تداخل شبکه پرسرعت 5G با ارتفاع‌سنج‌های رادیویی هواپیماها اتخاذ شده است. این ارتفاع‌سنج‌ها داده‌های مورد استفاده به وسیله سیستم‌های کنترل پرواز خودکار را ارائه می‌دهند. به گزارش نیویورک تایمز، دستور FAA حدود ۶۸۳۴ فروند هواپیمای ترابری و مسافری مجهز به ارتفاع‌سنج رادیویی، یعنی اساساً کل ناوگان هوایی تجاری آمریکا، به همراه بسیاری از هواپیماهای شخصی و دیگر هواگردهای ناوگان هوانوردی عمومی را شامل می‌شود. در همین زمینه، مدیران بزرگ‌ترین شرکت‌های هواپیمایی ایالات متحده خواستار «مداخله فوری» دولت بایدن در زمینه فعال‌شدن اینترنت نسل پنجم «5جی» در نزدیکی فرودگاه‌های بزرگ آمریکا شدند. نمایندگان ۱۰ شرکت هواپیمایی در نامه‌ای از دولت بایدن خواستند تا استفاده از اینترنت نسل پنجم در نزدیکی فرودگاه‌هایی که محدودیت پروازی اداره فدرال هوانوردی در آنها اعمال می‌شود، به تعویق بیفتد. چند روز پیش از فعال‌سازی اینترنت نسل پنجم، کمیسیون ارتباطات آمریکا می‌گوید که محدودیت‌های حدود ۴۵ درصد از ناوگان هوایی تجاری آمریکا را لغو کرده است.

گزارش

جشن پردر دسر

افزایش احتمال استعفای بوریس جانسون

این روزها حال‌وهوای دفتر «بوریس جانسون» در داوینگ استریت لندن به شدت در حال دگرگونی است. مسئله جشن و می‌گساری اعضای کابینه جانسون در روز بیستم می ۲۰۲۰ که لندن و سایر شهرهای بریتانیا در قرنطینه به شدت جدی و سنگینی قرار داشتند اوضاع را برای دولت وخیم کرده است. نکته جالب توجه این است که این مهمانی دقیقاً هم‌زمان با برگزاری مراسم عزاداری برای فیلیپ، همسر ملکه همراه بوده است. این اقدام سبب شد دولت جانسون در بیانیه‌ای رسمی از ملکه نیز عذرخواهی کند. اگرچه رسانه‌ها معتقدند جانسون و دولتش در معرض خطر عدم حمایت حامیان مالی از او قرار دارد و به نفع حزب محافظه‌کار است که سریع‌تر جانسون استعفا دهد، اما به نظر می‌رسد نخست‌وزیر انگلستان برنامه‌هایی برای به دست گرفتن دوباره قدرت پس از این رسوایی در ذهن دارد. جانسون که پیش از این تلاش کرده بود این مسئله را بی‌سروصدا حل و فصل کند و فرهنگ نوشیدن الکل در مهمانی‌های کابینه را مقصر اصلی این حادثه جلوه دهد. با این حال اعضای حزب محافظه‌کار و برخی از همکارانش در دولت و مجلس معتقدند جانسون شخصاً باید مسئولیت بپذیرفته و استعفا

بررسی‌ها و نظرسنجی‌ها نشان می‌دهد کشورهای دموکراتیک معمولاً رویکرد ضعیفی نسبت به مدیریت بحران کرونا داشته و در برخی از کشورها دولت‌ها در مرحله فروپاشی قرار دارند. مسئله زمانی برای دموکراسی در سراسر جهان خطرناک‌تر می‌شود که بدانیم طبق نظرسنجی‌ها، مردم فکر می‌کنند رسانه‌ها و رهبران تجاری و سیاسی حقایق را به آنها نمی‌گویند. رهبران دولتی و روزنامه‌نگاران در بین مشاغل و اصناف مختلف، در پایین‌ترین مرحله اعتماد در بین مردم قرار دارند. اکثریت مردم در سراسر دنیا معتقدند روزنامه‌نگاران، رهبران دولتی و مدیران اقتصادی تلاش دارند مردم را گمراه کرده، در بیان مسائل اغراق می‌کنند یا اطلاعات غلط به مردم می‌دهند. در این میان، روزنامه‌نگاران با ۶۷ درصد آرای مردم در این نظرسنجی در بالاترین رتبه بی‌اعتمادی قرار داشته، دولتمردان با ۶۶ درصد در رتبه بعد قرار دارند و مدیران اقتصادی با ۶۳ درصد در رتبه بعدی هستند. مردم معتقدند، در سراسر جهان سیاست‌مداران به دنبال استفاده از بحران کرونا برای افزایش قدرت خود بوده و مدیران اقتصادی نیز به دنبال استفاده از این مسئله برای بالا بردن میزان دارایی‌های خود هستند.

تحلیل

تهدید دموکراسی

بیماد عملکرد ضعیف کشورهای دموکرات در کرونا

بنابراین، به نظر می‌رسد مردم در سراسر جهان و به ویژه در کشورهای دارای دموکراسی به این عقیده رسیده‌اند که دموکراسی به نفع آنها نبوده و نتوانسته منافع‌شان را تأمین کند. در مقابل در چین، امارات متحده عربی و عربستان سعودی میزان رضایت مردم از عملکرد دولت بالاتر رفته و این در حالی است که آنها کشورهای دارای دموکراسی به شمار نمی‌آیند. به جز اعتماد نکردن به مسئولان سیاسی، مهم‌ترین خطر این است که مردم اعتماد خود به مؤسسات دموکراتیک را نیز از دست داده‌اند. مسئله جالب توجه بعدی این است که اعتماد به سیستم سرمایه‌داری و همچنین لیبرال دموکراسی به شدت کاهش یافته و دیدگاه خوش‌بینانه نسبت به مسائل اقتصادی نیز از بین رفته است. بی‌اعتمادی نسبت به سیستم‌ها و مؤسسات سیاسی در بین جمعیت با درآمد کم، بیشتر نیز شده است. این مسئله زنگ خطر برای دموکراسی در سراسر دنیا را به صدا درآورده و در عین حال هشدار می‌دهد که شاید بعد از پایان یافتن بحران کرونا، بحران بعدی مقابله دولت‌ها با شورش‌های اجتماعی، انقلاب‌ها یا سایر اعتراضات به نظام سیاسی و اقتصادی کشورهای دارای دموکراسی باشد.

حامی تروریست‌ها

رئیس‌جمهور ترکیه در جمع خبرنگاران گفت، سازمان‌های تروریستی در گذشته تحت حمایت گسترده آمریکا بوده و همچنان نیز تحت حمایت واشنگتن قرار دارند. «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهور ترکیه در همین بسازه گفت، آنکارا نمی‌تواند وجود «پایگاه‌های روسی، آمریکایی و سازمان‌های تروریستی در سوریه را نادیده بگیرد.» به گزارش آناتولی، وی که در میان خبرنگاران صحبت می‌کرد، گفت: «سازمان‌های تروریستی در گذشته تحت حمایت گسترده آمریکا بوده و همچنان این حمایت را دریافت می‌کنند و ترکیه نمی‌تواند این موضوع را نادیده بگیرد.»

سفر مخفیانه برنز

یک شبکه آمریکایی نوشت، رئیس‌آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا هفته گذشته و در میانه تنش‌های روسیه و غرب به اوکراین سفر کرده است. «ویلیام برنز» رئیس‌آژانس اطلاعات مرکزی آمریکا (سی‌آی‌آی) در بعبوجه تنش‌های روسیه و غرب، بدون سروصدا به اوکراین سفر کرده است. به نوشته وبگاه شبکه «سی‌ان‌ان» به نقل از دو فرد مطلع، برنز هفته گذشته به اوکراین سفر داشته و با «ولودیمیر زلنسکی» رئیس‌جمهور اوکراین نیز دیدار کرده است. این شبکه آمریکایی نوشت، رئیس‌سیا در این سفر «با هم‌تایان اطلاعاتی خود درباره نگرانی‌های موجود بر سر حمله روسیه به اوکراین رایزنی کرد.»

ترامپ در دادگاه

دادستانی کل نیویورک از دیوان عالی ایالتی درخواست کرد به «دونالد ترامپ» رئیس‌جمهور سابق آمریکا و دو فرزند ارشد او دستور دهد با تحقیقات درباره تخلفات «سازمان ترامپ» همکاری کنند. «لئیشیا جیمز» دادستان کل نیویورک در این درخواست اشاره کرده است، ترامپ و خانواده‌اش تاکنون به درخواست‌ها برای همکاری در این پرونده امتناع کرده‌اند. این دادستان آمریکایی خطاب به دیوان عالی ایالتی نوشت، تحقیقات درباره سازمان ترامپ «شواهد چشمگیری را بر ملا کرده که نشان می‌دهد دونالد ترامپ و سازمان ترامپ به دروغ و به شکل متقلبانه‌ای در این‌ها خود را ارزش‌گذاری کرده.»

یادداشت

نظام بانکی برای ۵ درصد جامعه

عباس دادجوی توکلی

کارشناس اقتصادی

اگر بخواهیم درباره عملکرد نظام بانکی ایران طی یک دهه اخیر قضاوت کنیم، ابتدا باید به این پرسش‌ها پاسخ دهیم که آیا نظام بانکی ایران در راستای منافع جامعه بوده است یا خیر؟ آیا بانک‌ها در طول این سال‌ها قاعده‌گذاری کرده‌اند؟ کجا بر اساس صلاحدید عمل کرده‌اند؟ آیا دلیل خلق چنین نقدینگی و پایه پولی، دقیقاً ریشه‌یابی شده است؟ واقعیت این است که بانک مرکزی به ویژه طی یک دهه اخیر از نظر سیاست‌گذاری هرگز عملکرد خوبی نداشته و بانک‌ها نیز خوب عمل نکرده‌اند؛ ولی همه این مسائل تنها به یک دهه اخیر بر نمی‌گردد. از سال‌های ابتدایی دهه ۸۰ بانکداری خصوصی در ایران بدون وجود یک برنامه مشخص تأسیس شد. موضوعی که شاید بتوان گفت در راستای منافع خاصی بوده است. تأسیس بانک‌های خصوصی در ایران بی‌ضابطه بود و فضای اقتصادی کشور برای آن تبیین نشده بود. در واقع انباشت مشکلات از دهه ۸۰ شروع شد. با این حال در آن دهه، تورم موجود همراه با رشد اقتصادی بود و این موضوع یک ارزش اسمی ایجاد می‌کرد که به اصطلاح منجر به چرخیدن چرخ‌های اقتصاد می‌شد. وگرنه آن زمان هم بحران وجود داشت. همه این مسائل از آن زمان تا امروز ادامه داشته و در کنار آن، یک سری سیاست‌گذاری‌های غلط اقتصادی نیز صورت گرفت که مشکلات را دو چندان کرد. اگر مشکلات را گردن دوره قبل بیندازیم، هر فردی که مسئولیتی را در نظام بانکی بر عهده بگیرد، می‌تواند مشکلات را به گردن نفر قبلی از خود بیندازد. بنابراین طبیعتاً هر کسی در هر جایگاهی در نظام بانکی کشور مسئولیتی را بر عهده می‌گیرد، باید همه مشکلات را پذیرفته و شروع به حل آنها کند.

در یک دهه اخیر ما در حوزه تخصیص منابع به تولید ضعیف عمل کردیم و در این زمینه نمره قابل قبولی نمی‌گیریم که مال‌سازی و بنگاه‌سازی بانک‌ها نمونه بارز آن بوده است. برای نمونه، در سال ۱۳۹۴ برای افزایش سرمایه بانک‌ها، سختگیری‌هایی کردیم؛ اما در دو سه سال اخیر تمام افزایش سرمایه‌ها، غیر واقعی و غیر اصولی بوده است. نمونه آن، تجدید منابع ارزی، تجدید دارایی‌های ثابت و قرار دادن مال مشاء در اختیار افراد غیر مشاء بود. در حالی که همه این اقدامات اشتباه است؛ به گونه‌ای که طی دو سال اخیر با حقوق صاحبان سرمایه منفی، بالاترین رشد اعطای تسهیلات را داشته‌ایم. در واقع ما به صورت پهنه اجتماعی عمل کرده و در راستای منافع افراد خاص و فقط ۵ درصد جامعه عمل کرده‌ایم. در دو سال اخیر، یعنی زمانی که اقتصاد به شدت به تسهیلات نیاز داشت، حجم تسهیلات بی‌رویه، بسیار بالا بود. به نحوی که اگر بخواهیم در یک جمله این مسئله را خلاصه کنیم، باید بگوییم متأسفانه بانک مرکزی، طی این سال‌ها طرف بانک‌ها را گرفت و به نفع جامعه عمل نشد. از آن طرف هم فقط بانک‌ها مقصر نبودند، مشتریانی بودند که از این شرایط سوءاستفاده کردند، البته قانون و مقررات ما هم مثل قوانین ورشکستگی در برخی موارد به نفع آنها بود. یعنی اگر شما بخواهید زمین این بازی را به تصویر بکشید، تمام بازیگرها در ایجاد وضعیت فعلی به نحوی مقصرند.

چرا سازش با غرب به پیشرفت اقتصادی منجر نمی‌شود؟

نگاهی به تجربه جهانی کوتاه آمدن در برابر زیاده خواهی‌های غرب

اقتصادی وخیم این کشورها نیز به دلیل چالش با قدرت‌های جهانی، از جمله آمریکا است؟ اینکه نسبت بدهی به تولید در اقتصاد یونان عددی بیش از دوست درصد را نشان داده و اقتصاد این کشور حتی با وجود کمک‌های مستقیم اتحادیه اروپا نیز نتوانسته نجات یابد، در ساختارهای اقتصادی این کشور یا چالش با آمریکا ریشه دارد؟

در متن ذیل تلاش شده است با بیان مصادیقی از وضعیت اقتصادی کشورهای دنیا و نوع رابطه آنها با آمریکا نشان داده شود بیان این موضوع از سوی برخی از افراد به عنوان یک گزاره قطعی و تأثیرگذار نه تنها ناقص و سطحی، بلکه در مواقعی کاملاً نادرست و برخلاف واقعیت است.

♦ آیا توسعه کره و ژاپن به دلیل سازش با آمریکا بود؟
آنچه منجر به پیشرفت و توسعه اقتصادهایی، مانند ژاپن و کره جنوبی طی دهه‌های اخیر شده است، پذیرش این باور بوده که بدون تلاش و استقلال اقتصادی، هرگز امکان توسعه و پیشرفت وجود نخواهد داشت؛ به گونه‌ای که می‌توان برآیند رفتار نیروی انسانی در ژاپن را در راستای بیشترین تولید و کمترین مصرف دانست. توجه به فرهنگ کار و عدم مصرف‌گرایی در کنار افزایش توان داخلی تولید در این کشورها و توجه به پیچیدگی‌های امر تولید و به تبع آن صادرات کالا سبب شده این کشورها به سرعت به عنوان اقتصادهایی که تنوع بالایی در صادرات کالا به کشورهای مختلف دارند، مطرح شوند. موضوعی که تنها به بنیان‌های داخلی اقتصاد این کشورها مربوط بوده و هیچ ارتباطی به نحوه روابط این کشورها با قدرت‌های استعماری ندارد. برای نمونه، در سال ۱۹۶۵ که روابط سیاسی ایران با ایالات متحده در اوج خود قرار داشت و ایران در آن سال‌ها به مثابه ژاندارم منطقه مطرح بوده و طبیعتاً روابط بهتری نسبت به کره جنوبی و ژاپن با آمریکا داشته است، به واسطه وابستگی به درآمد‌های نفتی و اقتصاد تک محصولی از رتبه پایین‌تری نسبت به کره جنوبی و ژاپن در شاخص پیچیدگی اقتصاد به عنوان شاخصی که نشان‌دهنده وجود تنوع در کالا‌های صادراتی و کشورهای طرف تبادل تجاری است، برخوردار بوده است؛ به گونه‌ای که رتبه ایران در این سال از میان ۱۰۱ کشور مورد بررسی، ۶۹ و جایگاه کره جنوبی در آن زمان ۱۹ بوده است که نشان‌دهنده فاصله معنادار این کشور با ایران از همان زمان در شاخص پیچیدگی (تنوع صادرات کالا) است. روندی که طی نیم قرن اخیر نیز تداوم داشته و جایگاه ایران در این شاخص در سال ۲۰۱۶ به رتبه ۸۸ تنزل یافته؛ اما جایگاه کره جنوبی با رشدی قابل توجه به رتبه سوم دنیا رسیده است. در واقع، وضعیت اقتصادی کره جنوبی و کره شمالی نه به واسطه دوگانه چالش-سازش با آمریکا، بلکه به دلیل عملکرد اقتصادی متفاوت این دو

کشور در ایجاد تنوع و پیچیدگی اقتصادی طی دهه‌های اخیر بوده است. اقتصاد چین: نظام سرمایه‌داری غربی، طی دهه‌های اخیر با رقابای اقتصادی جدی در شرق آسیا مواجه بوده است. موضوعی که ریشه آن را باید در چالش اقتصادی این کشورها با غرب دید؛ در غیر این صورت و با فرض سازش اقتصادی میان چین با آمریکا و تبعیت این کشور از اصول تقسیم کار جهانی، چین هرگز نمی‌توانست خود را به عنوان جانشینی بالقوه برای کسب عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد جهان معرفی کند. بر اساس آمارهای صندوق بین‌المللی پول، اندازه اقتصاد جهان در سال ۲۰۲۰ حدود ۸۴ تریلیون دلار بوده که ۲۵ درصد از این رقم متعلق به آمریکا و ۱۷ درصد آن متعلق به چین بوده است. اگر این کشور بتواند رشد متوسط سالانه ۵/۵ درصدی را حفظ کند، پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۳۰ از اقتصاد آمریکا پیشی گرفته و به بزرگ‌ترین اقتصاد جهان تبدیل شود که در این صورت ساختار سیاسی، اقتصادی و حاکمیتی جهان وارد فصل جدیدی خواهد شد. تحقق چنین جایگاهی قطعاً نه تنها به واسطه سازش با آمریکا نبوده؛ بلکه چین طی دهه‌های اخیر یکی از کشورهای با رشد همواره با آمریکا در چالش بوده و حتی بارها از سوی آمریکا با تحریم‌های مختلفی مواجه شده است. تحریم‌هایی که عملاً به واسطه قدرت گرفتن اقتصاد چین، تأثیری بر اقتصاد این کشور نداشته است.

♦ چالش با آمریکا و اقتصاد کشورهای آمریکای لاتین
بررسی اقتصاد دو کشور کوبا و ونزوئلا که در تقابل و چالش با آمریکا قرار داشتند، نشان می‌دهد اگر چه گروهی سعی دارند وضعیت اقتصادی نامناسب این دو کشور طی سال‌های اخیر را به تحریم‌های آمریکا یا عدم اصلاح روابط سیاسی این دو کشور با آمریکا ارتباط دهند؛ اما واقعیت این است که چالش‌های سیاسی این دو کشور با آمریکا موضوع جدیدی نبوده و این دو اقتصاد طی سال‌های گذشته و در اوج چالش‌های موجود با آمریکا از وضعیت اقتصادی بسیار مناسب‌تری برخوردار بوده‌اند. در بررسی اقتصاد ونزوئلا طی ۷۰ سال گذشته، به این نتیجه می‌رسیم که این کشور در دهه ۱۹۵۰ جزء کشورهای مرفه آمریکای جنوبی و حتی دنیا بوده است. (موضوعی که خیلی‌ها از آن اطلاعی ندارند) به گونه‌ای که در این دهه، درآمد سرانه ونزوئلا با درآمد سرانه کشوری مانند آلمان برابر بوده است. چنانچه بر اساس آمارها در اواخر سال ۱۹۵۰، ونزوئلا از لحاظ درآمد سرانه، چهارمین کشور مرفه دنیا بوده است. از اواخر دهه ۸۰ میلادی به بعد که «رافائل کالدرا» رئیس‌جمهور ونزوئلا بوده، این کشور با تورم‌های بسیار بالا حتی تورم‌های صد درصدی مواجه می‌شود. این در حالی است که نه تنها روابط سیاسی ونزوئلا در دوران وی

در چالش با آمریکا نبوده؛ بلکه حتی نوع سیاست‌های اقتصادی دولت کالدرا به شدت متأثر از سیاست‌های صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی بوده است، به نحوی که می‌توان تفکرات او را در چارچوب لیبرالیسم اقتصادی تعریف کرد. اصولاً موفقیت انقلابیون در کشورهای آمریکای لاتین و اقبال مردم به آنها به واسطه وضعیت اقتصادی نامناسب این کشورها در ایام حضور دولت‌هایی بوده که روابط نزدیک و سازشکارانه‌ای با آمریکا داشته‌اند، که نمونه اخیر آن روی کار آمدن یک دولت ضد امپریالیسم در شیلی است. همین مسئله در دهه‌های گذشته در ونزوئلا نیز دیده شده و باعث می‌شود تا «هوگو چاوز» که پیش از آن یک مقام نظامی بود، در سال ۱۹۹۹ از سوی مردم به ریاست‌جمهوری این کشور برگزیده شود. با روی کار آمدن دولت چاوز سیاست‌سازش و تبعیت از آمریکا جای خود را به چالش می‌دهد؛ اما با برنامه‌های اقتصادی دولت، تورم از سال ۲۰۰۰ میلادی روند نزولی یافته و از سال ۲۰۰۴ به بعد، ونزوئلا رشد اقتصادی بالایی را نیز تجربه می‌کند. برای نمونه، در سال ۲۰۰۴ بر اساس آمار بانک جهانی رشد اقتصادی ونزوئلا به ۱۸ درصد می‌رسد. این نرخ رشد در سال‌های بعد هم ادامه یافته و در سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ به ترتیب نرخ‌های رشد ۱۰/۳، ۹/۹، ۸/۸ و ۵/۳ درصدی را تجربه می‌کند، به طوری که نرخ رشد متوسط ونزوئلا طی این سال‌ها حدود ۸/۹ درصد بوده که نرخ رشد بسیار بالایی به شمار می‌رود. اگر چه ونزوئلا هرگز نتوانست تورم تک رقمی داشته باشد، اما تورم نیز در این سال‌ها مهار شده و همواره عددی کمتر از ۲۰ درصد است.

در واقع به محض تغییر سیاست‌های دولت ونزوئلا و ورود چاوز به عنوان یک دولت ضد امپریالیستی به جای دولت سابق ونزوئلا که این کشور را به حیاط خلوت آمریکا تبدیل کرده بود، وضعیت اقتصادی این کشور به شدت تغییر کرده و تورم‌های حدود صد درصدی داده و رشد اقتصادی بالایی در اقتصاد این کشور حاصل می‌شود. در واقع، در تجربه ونزوئلا اتفاقاً روی کار آمدن یک دولت ضد آمریکایی منجر به بهبود وضعیت اقتصادی این کشور می‌شود. با این حال، پس از مرگ هوگو چاوز که به چهره‌ای کاریزماتیک در ونزوئلا تبدیل شده بود و سقوط شدید قیمت جهانی نفت، اقتصاد ونزوئلا به دلیل اجرا نشدن اصلاحات ساختاری و وابستگی شدید بودجه دولت به درآمدهای نفتی با چالش‌های شدیدی مواجه می‌شود. چالش‌هایی که علت اصلی آن نه سیاست‌های دولت ونزوئلا در قبال آمریکا، بلکه عدم تنوع‌پذیری اقتصاد این کشور در صادرات و وابستگی بیش از ۸۰ درصدی اقتصاد این کشور به درآمدهای ناشی از خام‌فروشی نفت بوده است. موضوعی که جریان غرب‌گرایی در کشورمان تلاش می‌کند دلایل دیگری برای آن مطرح کند.

میتهم مهرپور
دبیر گروه اقتصاد

اصولاً در دوگانه سازش-مقاومت، گروهی در تلاش برای القای این مفهوم هستند که دولت‌های گوناگون، اگر در مقابل قدرت‌های استعماری سازش کنند، می‌توانند هم قدرت خود را حفظ کرده و هم رضایت مردم از آنها افزایش خواهد داشت. برخی از افراد و معتقدان به این نگاه که عموماً با عنوان غرب‌گرایان شناخته می‌شوند، سازش را کم‌هزینه‌تر از مقاومت در برابر قدرت‌های استعماری دانسته و معتقدند: «گزینه مقاومت بسیار پرهزینه بوده و برای حفظ منافع کشور و مردم باید با قدرت‌های سلطه‌گر سازش کرد.» این در حالی است که بررسی اقتصاد کشورها و دولت‌هایی که در برابر قدرت‌های استعماری گزینه‌های متفاوت سازش یا مقاومت را انتخاب کرده‌اند، نشان می‌دهد اگر مقاومت مبتنی بر عقلانیت، توجه به استقلال و تولید ملی باشد، نه تنها هیچ آسیب یا خسارتی برای اقتصاد این کشورها نخواهد داشت؛ بلکه یگانه راه تبدیل شدن به یک قدرت اقتصادی، اصلاحات درونی در اقتصاد و تکیه بر توانمندی‌ها و ظرفیت‌های داخلی یک کشور است، در حالی که بسیاری از سازش‌های شکل گرفته طی دهه‌های اخیر به وادادگی‌های سیاسی و در نهایت زوال دولت سازشکار انجامیده است.

با وجود این، برخی از افراد مغرضانه تلاش می‌کنند مشکلات اقتصادی موجود در برخی از کشورها، از جمله ونزوئلا، کره شمالی و... را که روابط چالش برانگیزی با آمریکا داشته و دارند، در جورچین چالش یا مقاومت این کشورها در برابر آمریکا معرفی کرده یا توسعه اقتصادی به دست آمده در برخی از کشورهای شرق آسیا، مانند کره جنوبی را به دلیل سازش و تبعیت محض از قدرت‌های جهانی، از جمله آمریکا معرفی کنند. این گروه شکل‌گیری روند توسعه یا تعمیق مشکلات اقتصادی کشورهای مختلف را تنها با عینک سیاسی به نظاره نشسته و کشورهای دنیا را به دو دسته کشورهای اهل چالش یا سازشکار تقسیم‌بندی کرده و در معرفی اقتصاد این کشورها از ذکر سایر پارامترهای تأثیرگذار بسر اقتصاد آنها خودداری می‌کنند. از این رو، معیار اصلی توسعه اقتصادی کشورها را دوگانه سازش-چالش با قدرت‌های استعماری مانند آمریکا دانسته و هرگز به این پرسش پاسخ نمی‌دهند که وضعیت نظام پولی و بانکی، بنگاهداری، فرهنگ کار و تولید، فرهنگ مصرفی جوامع و... در کشورهای گوناگون چه تفاوت‌هایی با یکدیگر داشته و اگر صرف داشتن رابطه سازشکارانه با جهان غرب و در رأس آن آمریکا به تحول یا توسعه اقتصادی و رفاه منجر می‌شود، چرا این اتفاق برای کشورهایی، مانند یونان در اروپا یا مصر در منطقه غرب آسیا رخ نداده است؟ آیا وضعیت صنعت توریسم در کشور بسیار مؤثر است.

منهای نفت

دیپلماسی و توریسم

شاخص

لغو ۳ هزار پرواز

افزوده

نرخ بازده داخلی

یادداشت

دومین نمایشگاه مجازی

حسین مهریزی

خبرنگار فرهنگی

تداوم شیوع بیماری کرونا با وجود کاهش شدت آمار ابتلا و فوت ناشی از این بیماری در کشور مدسبب شده است تا امسال هم نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران به صورت مجازی برگزار شود. بر اساس اعلام ستاد برگزاری نمایشگاه، دومین نمایشگاه بین‌المللی مجازی کتاب تهران از سوم تا دهم بهمن‌ماه ۱۴۰۰ در پایگاه اطلاع‌رسانی خانه کتاب و ادبیات ایران به نشانی «<https://book.icfi.ir>» برگزار می‌شود و کتاب‌دوستان می‌توانند با جست‌وجوی کتاب به صورت موضوعی یا به روش‌های دیگر پیش‌بینی شده، کتاب‌های مورد علاقه و نیاز خود را ثبت سفارش کرده و از طریق پست دریافت کنند. آتظور که علی رضائیان، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران (به عنوان نهاد مسئول در برگزاری نمایشگاه مجازی) اعلام کرده، از ۲۹ دی‌ماه چهار روز قبل از آغاز رسمی نمایشگاه سایت آن در اختیار مخاطبان قرار گرفته تا بتوانند کتاب‌های مدنظر خود را جست‌وجو کرده و به صفحه شخصی اضافه کنند و در نهایت با راه‌اندازی رسمی نمایشگاه، این افراد می‌توانند کتاب‌های انتخاب شده را خریداری کنند. چند روز پیش، نشست خبری دومین نمایشگاه مجازی کتاب برگزار شد و معاون فرهنگی وزیر ارشاد، مدیرعامل خانه کتاب و ادبیات ایران، مدیرعامل بانک صادرات (دستگاه پشتیبانی مالی نمایشگاه) و مدیرعامل شرکت ملی پست (دستگاه مجری ارسال و توزیع کتاب) برنامه‌های‌شان را برای این رویداد فرهنگی تشریح کردند. یاسر احمدوند، معاون فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در این باره گفته است، در سال جاری نشانه‌هایی از عبور دوران رخوت و رکود در حوزه فرهنگ دیده شده و دلیل آن را هم رشد ۱۹ درصدی عناوین کتب منتشر شده نسبت به مدت مشابه سال قبل می‌داند و ابراز امیدواری کرده است که این رونق نسبی در نمایشگاه مجازی امسال هم خودش را نشان دهد و شاهد رشد ۲۰ درصدی در شاخص‌های مختلف باشیم. اما بخش اصلی اطلاع‌رسانی اخبار مربوط به دومین نمایشگاه مجازی کتاب تهران، نکاتی است که مدیرعامل مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران عنوان کرده است. به گفته رضائیان، سال گذشته ۳ هزار نقطه روستایی و هزار نقطه شهری، از نمایشگاه مجازی، کتاب خریداری کرده و بسته خود را دریافت کرده‌اند، بدون اینکه متحمل زحمتی شوند. از سوی دیگر، نمایشگاه مجازی برای ناشران دغدغه‌هایی، مانند غرفه کوچک و بزرگ یا غرفه جلو و عقب را از بین برد و فرصت برابری را فراهم کرده است تا با تبلیغ آثار خود بتوانند فروش داشته باشند. او این نکته را هم یادآور شده است که «در نمایشگاه امسال مجموعاً ۲۰۱۴ ناشر تاکنون ثبت‌نام کرده‌اند که البته این تعداد ممکن است افزایش یابد؛ زیرا برخی ناشران اطلاعات‌شان دچار مشکل بوده و در حال اصلاح است. ناشران خارجی نیز از ۱۵ کشور از جمله اسپانیا، هند، ایتالیا، آلمان، عراق، بحرین، کویت، عمان و... نیز در نمایشگاه امسال حضور خواهند داشت که در مجموع ۲۰ هزار عنوان کتاب عرضه خواهند کرد که نسبت به سال گذشته (۱۵ هزار عنوان)، شاهد رشد هستیم.» برای دانشجویان و طلاب علوم دینی هم مطابق روال معمول، امکان دریافت کتاب فراهم شده که هرچند مبالغ اختصاص یافته، با توجه به تورم موجود و قیمت بالای کتاب چندان دلچسب نیست.

هوشنگ نوبخت مسئول کمیته اطلاع‌رسانی جشنواره رسام در گفت‌وگو با صبح صادق عنوان کرد

ویترین هنر دفاع مقدس

نسیم اسپور

دبیر گروه فرهنگ

هر ساله در کل دنیا جشنواره‌های بسیاری در حوزه فیلم به ویژه فیلم کوتاه برگزار می‌شود. جشنواره‌هایی که برخی به موضوعی خاص اختصاص دارند و بعضی دیگر موضوعات متنوعی را در نظر می‌گیرند؛ از جمله این موضوعات کودکان، زنان و موضوعات اجتماعی است. به حتم راهیایی به بسیاری از این جشنواره‌ها، مورد تمایل بسیاری از فیلم‌سازان به ویژه قشر جوان است. در واقع هر یک از این جشنواره‌ها کمک می‌کنند تا آثار هنرمندان بیشتر دیده شده و گاهی نیز از فرصت‌های مادی و معنوی آن بیشتر بهره ببرند. بنابراین این جشنواره‌ها علاوه بر اینکه به استعدادیابی در حوزه‌های فیلم‌سازی کمک می‌کنند، نوعی انگیزه است تا فیلم‌سازهای جوان بیشتر به آینده کاری خود امید داشته باشند. در کشور ما نیز خوشبختانه تا حدی این جشنواره‌ها بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته‌اند و هر جشنواره با توجه به سیاست‌های خاصی که دنبال می‌کند، گاهی موضوعات ویژه‌تری را برای شرکت‌کنندگان انتخاب می‌کند؛ مانند جشنواره «رسام» که امسال سومین دوره خود را نیز با موفقیتی بیش از گذشته به پایان رساند. این جشنواره با محوریت دفاع مقدس و استکبارستیزی برگزار شد. هوشنگ نوبخت، مسئول کمیته اطلاع‌رسانی این جشنواره با خبرنگار «صبح صادق» به گفت‌وگو نشست و از چند و چون برگزاری این دوره از جشنواره گفته است. جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه «رسام» در اصل ویرترین فرهنگی و هنری بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در کشور است؛ در واقع، همان رویکردی را که جشنواره عمار در حوزه هنر مردمی شروع کرد، این جشنواره قصد دارد در حوزه دفاع مقدس شروع کند و این رویکرد را به حوزه «مقاومت»، یعنی عرصه بین‌المللی دفاع مقدس تعمیم داده و در جشنواره امسال، مسئله استکبارستیزی را هم به رویکرد خود اضافه کرده است؛ در حال حاضر، رسام تنها جشنواره دنیاست که در حوزه استکبارستیزی به این شکل در حوزه فیلم کوتاه کار تخصصی انجام می‌دهد.

قرار می‌دهیم که همه بتوانند ببینند.

برای منتخبان این جشنواره چه ایده و برنامه‌ای دارید؟ مثلاً ممکن است، محفل خاصی برای دور هم جمع شدن‌های صاحبان این آثار در نظر گرفته شود؟

ما امسال برای دقیقه به دقیقه مهمانان در استان برنامه‌ریزی کرده بودیم، حتی کمیته تشکیل دادیم، اتفاقا یکی از حاشیه‌های جانبی این جشنواره که کمتر از اصل جشنواره نیست، بحث گردشگری جنگ و معرفی ظرفیت‌های غیرجنگی خوزستان است که امسال این ایده را در قالب بازدیدهایی که برای مهمانان جشنواره داشتیم، دنبال کردیم.

آیا کسانی که کارهای‌شان برگزیده شده یا حتی افرادی که آثارشان به بخش مسابقه راه پیدا کرده است، این امکان را دارند تا بعدها هم از سوی بنیاد حمایت شوند که آثار بهتری خلق کنند؟

اسماً جشنواره رسام ویرترین این رخداد است. پشت این ویرترین، محتواهای بسیاری است و ابتدا باید ظرفیت‌ها شناسایی شود. در نشست خبری یکی از دوستان رسانه‌ای پیشنهاد داد حالا که فیلم ۱۸۰ ثانیه‌ای در جشنواره دارید، درخواخ عمومی به کاروان‌های راهبان نور بدهید که وقتی میلیون‌ها نفر وارد خوزستان می‌شوند، بتوانند با گوشی‌های موبایل فیلم ۱۸۰ ثانیه‌ای تأثیرگذار تولید کنند. همه اینها در یک برنامه‌ای قرار می‌گیرند؛ ما دنبال این هستیم که هر عزیزی به هر شکلی حتی اگر اثر ضعیف فرستاده باشد، در تقویمی قرار می‌گیرد و جزء مخاطبان حوزه فرهنگ و هنر دفاع مقدس قرار می‌گیرد و مورد حمایت خواهد بود.

ظرفیت استان خوزستان این است که در سال‌های آینده، ظرفیت اقتصادی استان و ظرفیت‌های جانبی را بیابیم تا به دوستان کمک شود و هنرمندی که در این جشنواره شرکت می‌کنند، اگر قرار است برای نمونه ۱۰ میلیون برای تولید فیلمش هزینه کند، دیگر دغدغه‌ای نداشته باشد، تلاش ما بر این است که تمام ظرفیت اقتصادی استان را کمک بگیریم که آن‌شاءالله شرمنده بخش‌های مختلف نباشیم.

در خصوص بخش بین‌المللی جشنواره وضعیت چطور بوده است؟ امسال آماری داده شد، ولی استقبال به چه شکل بوده است؟ نسبت به دوره‌های قبلی چقدر راضی بودید؟

خانم انسیه شاه‌حسینی که چهره سرشناس سینمای ارزشی به شمار می‌آیند و از داوران هستند، صحبتی داشتند که من بی‌نهایت امیدوارم این جشنواره در سال‌های آتی در سطح جهانی به برند تبدیل شود. کما اینکه مشکل کرونا، مشکل ارتباطات خاص جهانی و مسائل دیگر را داشتیم، اما این وسعت استقبال عالی بود. اگر شرایط حضور هنرمندان بین‌المللی فراهم می‌شد، قطعاً تمایل هنرمندان بیشتر می‌شد که بتوانند در ایران حضور یابند و ارتباطات قوی‌تر شود، ولی خیلی خوشبین هستیم. هرچند راضی نیستیم و برنامه‌ریزی بر این است که سال‌های آینده بیش از ۴۰ درصد رشد از نظر کمی و کیفی در آثار داشته باشیم.

ولی با توجه به سومین دوره جشنواره خوب بود.

بله، بی‌نهایت خوب است، هم از لحاظ کیفیت و هم کمیت؛ ولی طبق برنامه‌ریزی‌هایی که شده به همان سمتی پیش می‌رویم که مطلوب‌تر باشد و این برنامه و رخداد بزرگ فرهنگی و هنری در کشور جا بیفتد.

البته همراه با مرکزیت کشور.

آقای نوبخت، تاکنون این جشنواره در دو دوره برگزار شده است، اما به نظر می‌رسد در این دوره بهتر دیده شده است؛ خودتان مقایسه‌ای بین این سه دوره داشته باشید.

دو دوره قبل به واسطه اهمیتی که خرمشهر و آبادان داشتند، همچنین به دلیل مظلومیت این شهرها و تصمیماتی که در سطح کلان گرفته شد، میزبانی به منطقه آزاد اروند واگذار شد که متولی فرهنگی این دو شهر است. طبیعی است وقتی رخداد بزرگی در این عرصه ایجاد می‌شود، ممکن است سال‌های اول آتظور که باید نتواند خودش را عرضه کند.

امسال تصمیم بر این شد تا از تمام ظرفیت استان استفاده کنیم. همین که از منطقه آزاد اروند به مرکز استان واگذار شد، خود به خود کمک کرد تا این جشنواره بهتر دیده شود. مرکز استان ظرفیت رسانه‌ای و تبلیغاتی گسترده‌تری دارد و شاید امسال برای سومین دوره این جشنواره نمود بهتری در افکار عمومی و رسانه‌ها ایجاد کرده باشد. البته در آینده این نمود بیشتر هم خواهد شد، کما اینکه حتماً تصمیم‌گیری خواهد شد که سال‌های آینده دزفول، اندیمشک و خیلی از شهرهای دیگر استان بتوانند میزبان این رخداد فرهنگی و هنری باشند.

در پایتخت هم برنامه‌ای برای اکران همزمان آثاریا نشست منتقدان و علاقمندان دارید؟

بله؛ همین الان هم کار ترکیبی است. امسال آقای حبیب‌الله مازندرانی از استادان برجسته حوزه فرهنگ و هنر که از پیشکسوتان رسانه ملی هستند، دبیر اجرایی این جشنواره بودند، با تیم چند نفره چند روزی در استان خدمت ایشان بودیم و از ظرفیت‌های رسانه‌ای برای اینکه مرزها را بشکنیم، استفاده کردیم.

در واقع، درست است که در خوزستان به منزله میزبان متولی هستیم؛ ولی ارتباطات خوبی با سازمان صداوسیما داشتیم و ارتباطات فوق‌العاده خوبی برقرار شده و برای دوره سوم هماهنگ شده که شبکه‌های سراسری، رادیو و تلویزیون هم در بستر فضای مجازی، به میدان بیایند.

این احتمال هم هست که برخی آثار در شبکه‌های ملی تلویزیون دیده شود؟

بله. آثار برگزیده را در اختیار شبکه‌های سراسری

کند. به شکلی که بقیه را تحت پوشش خودش در بیاورد؛ یعنی باید به سمتی برویم که جشنواره فیلم کوتاه رسام پایه این حوزه تخصصی باشد و خودش را خیلی پراکنده نکند، یعنی در حوزه دفاع مقدس اولویت است و در حوزه مقاومت که تداوم دفاع مقدس است و عرصه بین‌المللی دفاع مقدس است و در حوزه استکبارستیزی که دغدغه اندیشه‌ای این حوزه است.

این جشنواره قصد دارد نهال‌ی در این حوزه بکارد و دنبال این است در اهداف بلندمدت این نهال به درخت تنومند در کل دنیا تبدیل شود تا همه هنرمندانی که در این حوزه دغدغه دارند، اثر دارند و دنبال این هستند که کار تولید کنند، بتوانند از سایه، برگ و میوه این درخت استفاده کنند.

در واقع، اگر درست برداشت شده باشد، ورود بنیاد به این حوزه به دلیل احساس نیازی بوده که وجود داشته و اینکه رسالت ذاتی بنیاد حفظ آثار در این حوزه است؟

بله. این احساس نیاز البته باز خورد دغدغه نسل جوانی است که بسیاری از آنها برای نسل جنگ نیستند. مطالبه آنها باعث شد تا بنیاد حفظ آثار به این سمت برود. مخاطبان حوزه دفاع مقدس و علاقه‌مندان این حوزه، خانواده شهدا و ایثارگران که بنیاد حفظ آثار را به منزله مدعی العموم و متولی حوزه‌های مختلف دفاع مقدس می‌شناسند، مطالبه کردند که چرا این نهاد بزرگ و تأثیرگذار نباید خودش محفلی برای کسانی باشد که مراجعه می‌کنند تا در این حوزه کار کنند؛ ضمن اینکه از آنها صیانت هم بشود. یعنی فیلتری که جشنواره فیلم کوتاه رسام با حضور داوران سرشناس ملی و بین‌المللی گذاشته، به این قصد است که بهترین خروجی را با بهترین کیفیت در این عرصه داشته باشد.

بنابراین، ممکن است برای معرفی بهترین‌ها هنوز کارهای لازم انجام نشده باشد؛ ولی امیدواریم با برنامه‌ریزی‌هایی که می‌شود، هم بتوانیم ظرفیت‌های استان خوزستان را فعال کنیم و هم ظرفیت کل کشور را؛ چون دبیرخانه این جشنواره در داخل خوزستان است؛ در حالی که ۹۰ درصد جشنواره‌ها در تهران متمرکز است، ولی ما تابوشکنی کردیم و گفتیم خوزستان به واسطه اینکه پایتخت دفاع مقدس است و به واسطه ظرفیت‌های فوق‌العاده‌ای که در حوزه فرهنگ و هنر دارد، قابلیت این را دارد که یک جشنواره بین‌المللی را برای همیشه مدیریت کند،

هدف جشنواره «رسام» چیست؟ آیا با این هدف که یک جای متمرکز باشد تا آثار مربوط به حوزه بین‌المللی دفاع مقدس و استکبارستیزی در آن دیده شود کار را آغاز کرده‌اید؟

رویکرد جشنواره «رسام» این است تا هنرمندان به ویژه نسل جوان، که آثارشان در حوزه دفاع مقدس، مقاومت و استکبارستیزی در جایی دیده نمی‌شود و جایی برای ارائه ندارند، بتوانند در این جشنواره آنها را عرضه کنند و این می‌تواند بهترین فرصت برای بهتر دیده شدن این آثار باشد.

می‌دانید که در همین حوزه رسانه‌ها تا چند سال پیش یک تیم عمومی وجود داشت؛ یعنی مسائیل فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و امثال آن را پوشش می‌دادند، اما شرایط به گونه‌ای پیش رفت که با توجه به تخصصی شدن فضا و رسانه‌ها، همه به این نتیجه رسیدند که رسانه‌هایی موفق هستند و خروجی بهتری دارند که کار تخصصی انجام دهند؛ یعنی تمرکزشان در یک حوزه باشد و در کنار آن، به حوزه دیگر نیز بپردازند.

قطعاً رویکرد این جشنواره بر این است که محفلی برای تمامی هنرمندان در دنیا شود که دغدغه استکبارستیزی و دفاع از آرمان‌های ملت خودشان را دارند.

بر همین اساس، این جشنواره کلید زده شد و دوره اول و دومش به میزبانی منطقه آزاد اروند برگزار شد، اما امسال شرایطی ایجاد شد که منطقه آزاد نتوانست شرایط میزبانی را آتظور که باید و شاید فراهم کند و فرصت هم نبود و لذا در دقائق آخر به اهواز منتقل شد. البته دبیرخانه امسال به صورت قطعی به خوزستان واگذار شد، یعنی دبیرخانه دائمی آن در بنیاد حفظ آثار دفاع مقدس خوزستان است و امسال اختتامیه سومین دوره‌اش در ۲۹ دی ماه برگزار شد.

نکته‌ای که گفتید درست است، اما باز هم این سؤال وجود دارد که دقیقاً جشنواره «رسام» به دنبال چیست؟ چون برای نمونه، جشنواره مقاومت هم وجود دارد که دو سال یک بار برگزار می‌شود و کسانی که در این حوزه فیلم ساختند، کارهای خود را ارائه می‌دهند. شما چه خلایق احساس کردید که در این حوزه و در قالب «رسام» قدم برداشتید؟

بله، درست می‌گویید یکی از مشکلات اساسی کشور ما در مجموع کارهای موازی است. جشنواره‌ها و نهادهای موازی به صورت جزیره‌ای عمل می‌کنند. این امر بی‌نهایت به بسیاری از مسائل آسیب می‌زند. اگر اینها در حوزه‌های تخصصی خودشان متمرکز شوند، قطعاً به خروجی‌های خیلی بهتری منجر می‌شود، یعنی هر چقدر از کمیته‌ها کم کنیم و به کیفیت‌ها بیفزاییم، قطعاً انتظار افکار عمومی بهتر عملی می‌شود. شاید بدانید که بنیاد حفظ آثار، مدعی العموم حوزه دفاع مقدس است؛ یعنی تنها نهاد سیاستگذار حوزه دفاع مقدس در کشور است. خب کسی که بنیانگذار و سیاستگذار فرهنگ دفاع مقدس است، قطعاً اولویت با این نهاد است تا یکسری برنامه‌ها و جشنواره‌ها را در سطوح بین‌المللی و ملی دنبال و مدیریت کند. البته این منوط به این امر نیست که نهادهای دیگر کاری نکنند.

شاید این جشنواره و حرکت‌های این چنینی دیر شروع شد، ولی دوستان در کشور به این نتیجه رسیده‌اند که بنیاد حفظ آثار برای جلوگیری از تحریف در حوزه کتاب، نشر، کارهای سینمایی و... باید به منزله متولی و سیاستگذار وارد عرصه اجرا شود و متولی این برنامه‌ها شود و بتواند مدیریت

خانواده اسلامی

نگاهی به تفلی دشمنان
برای رواج نگاه انحرافی به مقام زن

پیش درآمد

بحران بی‌هویتی در غرب

گروه پرونده

صبح صادق

بررسی‌ها نشان می‌دهد بیشتر افراد موفق متأثر از محیط خانواده خوب بوده‌اند. بی‌توجهی به زن و خانواده سبب شده است که به جرات بتوان گفت جامعه غرب بی‌هویت شده است. رهبر معظم انقلاب در این خصوص می‌فرماید: «در کشورهای اروپایی و آمریکایی... از زن‌های بی‌شوهر، مردهای بی‌زن، آمارهای بسیار بالا وجود دارد که تبعاً بچه‌های بی‌پدر و مادر، بچه‌های ولگرد، بچه‌های جانی‌تکار حاصل آن است، در آن جاقضا، فضای جنایت است. همین حرف‌هایی که در خیرها می‌شنوید: یک بچه ناگهان در مدرسه... قتل انجام می‌دهد، تعدادی را می‌کشد... راحت آدم می‌کشند. این جامعه وقتی به این جا می‌رسد، دیگر تقریباً غیر قابل جمع کردن است.» [یکی از مشکلات دنیای غرب که به تدریج پایه‌های تمدن غرب را مثل موریانه می‌خورد و علیرغم پیشرفت‌های صنعتی و علمی‌اش مشرف به سقوط و هلاکت است البته در بلندمدت. همین قضیه بی‌توجهی به خانواده است. نتوانستند خانواده را حفظ کنند. در غرب، خانواده، غریب، مورد بی‌اعتنایی و تحقیر شده است.»

بدیهی است که در چنین جامعه‌ای، تشکیل خانواده بسیار سبک شمرده شده است و مانند عوض کردن لباس، قضیه زن و مرد بی‌اهمیت شده است؛ از این‌رو غربزدگی به معنای طلاق‌های زیاد، ازدواج‌های ناموفق، مرد و زن‌های بی‌وفا، تخطی‌های جنسی فراوان، غیرت کم و... است. در واقع، پیامدهای بی‌توجهی به خانواده، آغازی بر فروپاشی مدنیت در آن جوامع خواهد بود؛ به گونه‌ای که هم اکنون در کشورهای اروپایی و آمریکای شمالی، مردم به دنبال آرامش و امنیت روحی و روانی می‌گردند. رصد میزان مصرف قرص‌های آرام‌بخش و خواب‌آلود نشان می‌دهد، جامعه غربی به یک محیط خشن و غیر آرام تبدیل شده است. بنابراین نباید در مقابل تبلیغات عظیم رسانه‌ای غرب ساکت ماند و کاری نکرد. باید در مرحله اول جوامع اسلامی-ایرانی را از این بحران غرب برحذر ساخت و در مرحله دوم خود را آماده نجات بشریت کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین حسین امیری کارشناس دینی عنوان کرد

دسیسه علیه بنیان خانواده

دین خانواده محل محدودیت‌هاست. این در حالی است که دین اسلام به رفاه بیشتر در بستر خانواده تأکید می‌کند. پیامبر گرامی اسلام (ص) فرموده‌اند: هر کس در تلاش برای خانواده خود از طریق روزی حلال باشد، مانند مجاهدی در راه خداست. این دستورات اسلام، موجب عزت نفس و وابسته نبودن به غیر می‌شود که عمل به آن آرامش روانی به همراه دارد و موجب فراغ‌بال در خانواده و یقیناً دوام و قوام پایه‌های زندگی خواهد شد.

ح- تلاش و تأکید به ازدواج و تشکیل خانواده: اسلام، نه یهودیت است که دنیاطلبی را بیش از آخرت مورد توجه قرار دهد و نه مسیحیت است که رهبانیت را برتر از دنیاطلبی بداند. اسلام، نهایت اعتدال است که فرامینش مطابق فطرت سلیم و عقل استوار ابلاغ شده است؛ از همین رهگذر باید گفت امر به ازدواج و تشکیل خانواده در اسلام سفارش بسیار شده است تا آنجا که پیامبر اسلام (ص) آن را سنت خود می‌دانند. همان‌طور که شهوت‌پرستی و ایجاد حرم‌سرا امری است مذموم و نکوهیده، تجرد و تعزب نیز سرزنش شده و پیروان اسلام از این امر بر حذر داشته شده‌اند. خداوند می‌فرماید: «وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنَّ يَكُونُوا قَرَّاءَ يُؤْتِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ» (نور/۳۲) عزب‌های خود و غلامان و کنیزان شایسته خود را همسر دهید. اگر تنگدست باشند، خدا از فضل و کرم خویش اگر نگران‌شان کند که خدا وسعت‌بخش و داناست.

نتیجه‌گیری

یکی از مهم‌ترین مصادیق رویارویی بین فرهنگ ایرانی-اسلامی با تفکر لیبرالی و صهیونیستی در میزان جایگاه خانواده است. متأسفانه، کانون خانواده در غرب از هم پاشیده است و هر روز شاهد بی‌بندوباری بسیاری در جامعه غربی هستیم؛ به گونه‌ای که در جوامع غربی تعهد و احساس مسئولیت در بین زوجین مشاهده نمی‌شود که همین موضوع به جامعه نیز سرایت کرده است. بدیهی است که غرب برای گسترش بی‌بندوباری و از بین بردن کانون خانواده که آن را بر خلاف امپرتوری فرهنگی خود قلمداد می‌کنند، به جامعه ایرانی به شدت حمله‌ور شده است. این موضوع که در قالب جنگ نرم صورت می‌گیرد، تلاش بسیاری شده است که تا بستر خانواده را با طرق‌های مختلف از بین ببرند. در این میان، دین اسلام با ارج نهادن به جایگاه خانواده معتقد است جامعه‌ای پاک و بدون اشکال در اثر خانواده به وجود می‌آید؛ از این رو ضمن هشداردهی به فعالیت‌های رسانه‌ای دشمن در اثر گسترش فعالیت‌های ضد ارزش‌های دینی و فرهنگی ما، پیشنهاد می‌شود برای اثربخشی و تأثیرگذاری بیشتر خانواده‌ها، برنامه‌ریزی‌های دقیق صورت بگیرد. ایجاد پایگاه‌های مشاوره‌ای از طریق متخصصان در این حوزه، فراهم‌سازی بسترهای لازم برای آموزش و آگاه‌سازی جامعه از اهداف دشمنان و... می‌تواند از نابودی خانواده‌ها و موفقیت غرب جلوگیری کند.

خانواده و دین اسلام

خانواده در فلسفه عملی اسلامی، از دید حکمای اسلام پنهان نبوده است. فلسفه عملی را حکما به سه قسم اخلاق، تدبیر منزل و سیاست مدن تقسیم‌بندی کرده‌اند که در بیان آن آمده است، انسان پس از خودسازی، باید همت خود را صرف تربیت خانواده کند. از نظر اسلام، چنین فردی می‌تواند جامعه را نیز اداره کند. در واقع نهاد خانواده را باید اولین نهاد اجتماعی نامید که انسان به آن پایبندی نشان داده است و عقل و دین بر آن صحه گذاشته‌اند. از دید اسلام، خانواده مهم‌ترین بستر برای تزکیه افراد است و به همین دلیل اسلام در امر خانواده به مسلمانان سفارش بسیار کرده است؛ چرا که افراد اگر تزکیه شوند، جامعه‌ای پاک و بدون اشکال خواهیم داشت. از مهم‌ترین مؤلفه‌های اسلام درباره خانواده می‌توان به نکات زیر توجه کرد:

الف-در چندی همسر و خانواده، در آیات احادیث مردان به رعایت حقوق همسر و فرزندان سفارش شده‌اند و اهمیت خانواده به مسلمانان یادآوری می‌شود. در واقع بر خلاف تفکر لیبرالیستی و صهیونیستی، نگاه اسلام به همسر و زن، نگاه ارزش‌مدارانه است و هیچ‌گاه به زن به دید یک ابزار توجه نشده است. «و عَائِشَةُ وَهَنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنَّ كَرَهُمُوهَنَّ فَعَسَىٰ أَنْ تَكُنَّ هَوًّا شَيْنًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا» (نساء/۱۹) با زنان در زندگانی با انصاف و خوشی رفتار کنید و چنانچه دلپسند شما نباشند (اظهار کراهت نکنید) که چه بسیار چیزهایی که ناپسند شماست و حال آنکه خداوند در آن خیر بسیاری قرار داده است. بنابراین همه تبلیغاتی که در غرب علیه اسلام با محوریت زن صورت می‌گیرد، تنها شگرد رسانه‌ای است که هیچ‌سنخیتی با احکام الهی ندارد. بد-تلاش برای رفاه خانواده: آنچه در غرب بر روی آن تمرکز کرده‌اند، القاسازی این موضوع است که

و اهمیت تربیتی و اخلاقی آن را نابود می‌سازیم.» (صفتاج، ۱۳۸۲: ۲۳۳) صهیونیست‌ها با استفاده از رسانه‌های گوناگون و به ویژه شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان و با روش‌های گوناگون، به دنبال برهم زدن کانون خانواده در تفکر اسلامی هستند.

رویکرد عمده شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی‌زبان درباره خانواده که در سیطره مدیریت محور شیطان‌ی عبری-غربی قرار دارد، بر محور مؤلفه‌های زیر تأکید می‌کند: الف-برهنگی زنان را عامل ارتقای شخصیت آنان نشان می‌دهد. در واقع غرب تلاش می‌کند این گزاره بی‌اساس و غیر واقعی را به مخاطب خود القا کند که الگوی اسلامی-ایرانی پاسخ‌گویی تنوع‌گرایی و آزادی‌خواهی نسل امروزی نیست.

ب-القای اینکه تضییع حقوق زنان، در مبانی دینی ریشه دارد و قوانین تبعیض‌آمیز حقوق زن در اسلام، آنها را شهروندانی درجه دو کرده است. مقصد روانی رسانه‌های بیگانه، بی‌توجهی زنان ایرانی به دستورهای دین اسلام و ایجاد گرایش‌های فمینیستی است. هدف نهایی، شامل شکستن حدود و مرزهای دینی و آزادی‌های بی‌قید و ضابطه زنان و فساد اجتماعی می‌شود.

ج-رسانه وابسته به صهیونیسم تلاش می‌کند زمینه ایجاد اختلاف و تنش بین همسران را فراهم کند. سیاست مقایسه‌ای که در ماهواره‌ها و شبکه‌های اجتماعی ایجاد می‌شود، سبب شده است که گاهی مقایسه‌ای بین همسران از وضعیت زندگی به وجود بیاید؛ در حالی که برنامه پخش شده به هیچ وجه ممکن بر اساس واقعیات و براساس هنجارهای ارزشی جامعه تولید نشده است. این مقایسه باعث دلسردی و خشم همسران از یکدیگر می‌شود که در نتیجه به سرخوردگی و از هم پاشیدگی خانواده‌ها می‌انجامد.

خانواده و رسانه‌های بیگانه

غرب و تفکر سلطه با درک و شناخت دقیق این موضوع، به‌خوبی دریافته‌اند که امروزه آنچه سبب شده است حکومت اسلامی ایران استحکام داشته باشد و در طول زمان نیز گسترش بیشتری یابد، «انسجام خانواده» است که مرکز ثقل فرهنگ اسلامی است. بنابراین، استعمارگران برای از بین بردن فرهنگ اسلامی بر حریم خانواده هجوم آوردند. در واقع آنها در اختیار گرفتن غول‌های رسانه‌ای، به دنبال بلعیدن ارزش‌ها و باورهای فرهنگی جامعه اسلامی هستند. آنها برای نیل به این امر، بیشترین تمرکز خود را روی خانواده گذاشته‌اند و با استفاده از شبکه‌های ماهواره‌ای و اینترنتی و پخش فیلم‌های مستهجن، کانون خانواده را آماج حملات خود قرار داده‌اند. آنان با شناسایی دقیق کارکردها و نقش خانواده در پیش‌برد فرهنگ اسلامی، سعی دارند از راه‌های گوناگون این کارکردها را از میان برده و خراب کنند.

تلاش برای رایج کردن کلمه آزادی، زیر سؤال بردن اصول خانواده‌های ایرانی در قومیت‌های مختلف، تلاش برای برانگیختن زنان با استفاده از مطرح کردن بحث برابری زنان و مردان، القای محدود کردن زن بر اثر تعهدپذیری زنان در خانواده و وزیر سؤال بردن جایگاه مادر و...، موضوعاتی است که به وضوح در جامعه ایرانی در حال مخابره و بازنشر است.

در شیوه‌نامه شماره ده حکمای صهیون آمده است: «ما حیات خانواده را در ملت‌ها از بین می‌بریم

جایگاه زن در اسلام

صابر محمدی

خبرنگار

«از دامن زن مرد به معراج می‌رود؛» دامن زن محل تربیت بزرگ‌زنان و بزرگ‌مردان است؛ این جمله معروف سال‌ها بر در و دیوار شهرها نقش بسته بود؛ جمله‌ای از زبان بنیانگذار رهبر کبیر انقلاب اسلامی در مقام شامخ زن.

اسلام، اولین مکتبی است که زن را به منزله مسئله مهم زندگی و متمم حیات انسانی در مسائل اجتماعی، اخلاقی و قانونی خود جای داده است. درست در همان زمانی که دنیا در آتش جهل و ستم می‌سوخت و جوامع گوناگون بشری گرفتار انحراف‌های گوناگون بودند، گروهی از افراد، زن را معبود خویش و جمعی او را حیوان می‌پنداشتند و هر گونه تعدی را بر او روا می‌داشتند؛ پیامبر گرامی اسلام (ص) برای خاتمه بخشیدن به انحراف‌ها، کجی‌ها و کجروی‌ها،

پندارهای غلط و و تجاوزات از جانب خداوند مبعوث و خط بطلانی بر غلط‌های بشری به ویژه در ارتباط با زنان کشیدند و راه‌های فضیلت و رستگاری را نشان دادند.

اسلام، احترام ویژه‌ای برای زنان قائل است و اگر آیات قرآن را بررسی کنیم، به مقام و منزلت زن در اسلام پی خواهیم برد. مقام زنان در اسلام چنان است که در قرآن، سومین سوره به نام آنان (النساء) نامیده شده است و در ده سوره دیگر از قرآن مسائلی مربوط به حقوق و منزلت زن آورده شده و بارها و بارها در آیات گوناگون مورد خطاب مستقیم قرار گرفته است.

از مقام انسانی تا مقام قرب الهی

باید گفت، زن جایگاه و مقام شامخی در اسلام داشته و در جامعه حائز اهمیت است. از دیدگاه اسلام زن مانند مرد است؛ یعنی جایگاه زنان از لحاظ مقام انسانی، مقسم قرب الهی،

از لحاظ رشد و کمال انسانی هیچ تفاوتی با مرد ندارد و آنجایی که خداوند می‌خواهد از مقام انسان تجلیل کند، کلمه رجال و رجل و اینها را به کار نمی‌برد؛ بلکه می‌گوید: «و لقد کرما بنی‌آدم؛» لذا زنان همان مقام و مرتبه‌ای را دارند که مردان دارند؛ هم از لحاظ معنوی، هم از نظر انسانی و هم از نظر تکالیف مهم اجتماعی.

امروز برای خلق حماسه‌های سیاسی، زنان همان کار را انجام می‌دهند که مردان انجام می‌دهند. در انقلاب اسلامی و در روزهای پر تلاطم انقلاب زنان همپای مردان مبارزه کردند و زندانی و شکنجه شدند؛ پس از انقلاب در صف‌های رأی و در انتخابات پا به پای مردان و گاهی پر رنگ‌تر از آنان نقش آفرینی کردند. در صحنه نبرد حق علیه باطل و دفاع مقدس اگر زنان در پشت صحنه نبودند، خیلی از پیروزی‌ها رقم نمی‌خورد.

زن در منظومه فکری امام خامنه‌ای

دیدگاه رهبر معظم انقلاب نگاهی جامع است که افزون بر ارزش‌های الهی، منطق انسانی نیز در آن لحاظ شده است. ایشان نقش زنان را در تکامل و توسعه معنوی و فرهنگی جامعه، نه تنها کمتر از مردان نمی‌دانند؛ بلکه معتقدند نقش زنان حساستر، ظریف‌تر، ماندگارتر و مؤثرتر نیز هست. از منظر رهبری، گناه بزرگ تمدن مادی، تضعیف و گاهی به فراموشی سپردن این نقش است. بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب که مبتنی بر آموزه‌های اسلامی است، زنان مسلمان می‌توانند با حفظ شئون اسلامی و در کنار وظایف و تکالیفی که نسبت به نهاد خانواده دارند، در عرصه‌های گوناگون اجتماعی و به ویژه فرهنگی، نقشی بی‌بدیل و تأثیرگذار داشته باشند و جوامع اسلامی را در پیش‌برد اهداف اسلامی، انسانی، دنیوی و اخروی یاری رسانند.

راه‌های عملی تحکیم خانواده

گفتاری از **حجت‌الاسلام والمسلمین سیدحسین حسینی قمی**

برای تحکیم خانواده راه‌هایی وجود دارد: راه اول که خیلی مهم است و شاید کلیدی‌ترین مسئله در زندگی‌های خانوادگی باشد، کیمیای محبت است، همه انسان‌ها دوست دارند محبوب دیگران باشند. در روایات و آیات فراوان داریم. در زیارت امین‌الله آمده است: «خدا یا کاری کن که آسمانی‌ها و زمینی‌ها ما را دوست داشته باشند.» معلوم می‌شود نیاز طبیعی انسان است... من تقاضا می‌کنم خانواده‌ها یک مقصدار به این بحث بیشتر عنایت داشته باشند. باور کنید این بحث کلید حل بسیاری از مشکلات است... پس انسان، زن و شوهر در زندگی خانوادگی دوست دارند محبوب باشند. اینها هم دوست دارند محبوب همدیگر باشند؛ یعنی خانم دوست دارد محبوب شوهرش باشد. آقا دوست دارد محبوب همسرش باشد؛ ولی از محبوبیت بالاتر این اظهار محبت است... اظهار محبت سه راه دارد: یکی زبانی است. همین که آدم به زبان بیارد. من تو را

دوست دارم. از همان حرف‌هایی که در پیام‌ها بود و ما گفتیم: کارت پستالی است. خانم به شوهرش بگوید و آقا به خانمش بگوید. باور کنید ما در این جریان‌ها کوتاهی می‌کنیم. خیلی‌ها همسرشان را دوست دارند. خیلی از خانم‌ها شوهرانشان را می‌پرستند. آقایی که عاشق خانم‌هایشان هستند؛ اما نمی‌گویند و به زبان نمی‌آورند... کسی محضر امام باقر(ع) در مسجدالنبی نشسته بود. یکی از دوستانش آمد از آنجا عبور کند. این به امام باقر(ع) گفت، این آقا که دارد از دور می‌رود، من این را خیلی دوست دارم. تا گفت: من دوستش دارم. حضرت فرمود: بلند شو، بلند شو! برو به او بگو. در محضر امام بود. باید اینجا ادب احترام کند و بگوید: بلند نشوم. همین قدر که گفت: آقا این مرد که دارد می‌رود، من خیلی او را دوست دارم. حضرت فرمود: بلند شو! باعث می‌شود دوستی شما پایدارتر باشد و دوستی شما جاودانه‌تر باشد... از این بالاتر که خیلی مهم‌تر است اظهار محبت

رفتاری است؛ یعنی در عمل نشان بدهیم که تو را دوست داریم. فقط زبان نباشد. من اسباب محبت را از زبان حضرت علی(ع) بگویم. ایشان ده چیز را جزء اسباب محبت بیان کردند. چه کنیم محبت ایجاد شود؟ چه چیزی محبت می‌آورد؟ «حَسُنُ الْخُلُقُ يُوْرُثُ الْمَحَبَّةَ» خوش خلقی محبت به‌جای می‌گذارد و به‌مودت تحکیم می‌بخشد. «الْإِنصَافُ يَسْتَدِيْرُ الْمَحَبَّةَ» انصاف در زندگی محبت را پایدار می‌کند. «حَبِّ الشَّيْءِ يَعْصِمُ» آدم به کسی که دوست دارد باید خوبی‌ها را بگوید. «تَمَرَّةُ التَّوَّاضُعِ الْمَحَبَّةُ» تواضع؛ «مَنْ لَانَتْ كَلِمَتُهُ وَجِبَتْ مَحَبَّتُهُ» نرمی در کلام؛ «سَبَبُ الْمَحَبَّةِ الْإِحْسَانُ» نیکی کردن؛ «سَبَبُ الْمَحَبَّةِ السَّخَاءُ» سخاوت‌مندی؛ «الْهُدْيَةُ تَجْلِسُ الْمَحَبَّةَ» هدیه دادن؛ «التَّصْحُّحُ يُمَيِّرُ الْمَحَبَّةَ» خیرخواهی؛ «وَحَسُنُ الرَّفْقِ» مدارا کردن و «مَنْ حَسُنَ ظَنُّهُ بِالنَّاسِ حَارَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةُ» خوش‌بینی....

دین

شماره ۱۰۳۴ | دوشنبه ۴ بهمن ۱۴۰۰

صداقت

آیه

هدف و تکالیف ازدواج

سید مرتضی رضایی

کارشناس علوم اسلامی

تعدادی از آیات قرآن به آفرینش مرد و زن اشاره دارد. از نحوه آفرینش و هدف آفرینش تا وظایفی که برعهده زن و مرد گذاشته شده است. آیات ۳۵ سوره بقره، ۱ سوره نساء، ۱۹ و ۱۸۹ سوره اعراف، ۲۱ سوره روم، ۳ سوره رعد، ۶ سوره زمر، ۴۵ سوره نجم و ۳۹ سوره قیامه؛ در نحوه آفرینش خداوند مرد و زن را با یک نفس واحد، اما در دو جنس مختلف آفرید. «هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا...» (اعراف/۱۸۹) و این آفرینش را از نشانه‌های عظمت خود دانست و فرمود: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا...» اما در هدفی که تبیین کرد، فرمود: «لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا...» انسان‌ها زوج آفریده شدند تا در کنار یکدیگر به آرامش برسند.

اما این رسیدن به آرامش هم وسایلی نیاز دارد که خود خداوند آنها را به انسان داده است که «وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً» مودت و رحمت است. در تفاسیر آورده‌اند که واژه «مودت» به معنای دوستی و علاقه است و از جهت استعمال قرآنی، حُسن و قبح مودت به اعتبار «متعلق» آن است؛ یعنی به آنچه متعلق شده است.

برای نمونه، در آیه شریفه «الْأَ مَوَدَّةُ فِي الْقُرْبَى» همان دوستی و علاقه به اهل بیت پیامبر(ص) بوده که حسن است. ازدواج متعلق هست برای مودت، یعنی اگر مرد و زنی در کنار هم و در راه اطاعت خداوند زندگی کنند، مودت معنای احسن پیدا می‌کند. آرامش داشتن، از توشیح و نگرانی و عدم اراده در تصمیم‌گیری دور بودن و همچنین دوستی، محبت، علاقه، عشق‌ورزی و در رحمت خداوند بودن هم جزء متعلقات مودت قرار دارد.

به‌طور خلاصه خداوند می‌خواهد بندگانش را از زن و مرد در کنار یکدیگر به کمال برساند و در آرامش دنیایی و آخرتی باشند؛ اما در مقابل کسی هست که نمی‌خواهد این آرامش، آسایش و عشق و زندگی آنها شکل بگیرد که همان شیطان است.

خداوند در قرآن می‌فرماید: «فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَ لِرِزْوَجِكَ فَلَا يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَى»؛ پس و (دشمن) همسر توست! مبادا شما را از بهشت بیرون کند؛ که به زحمت و رنج‌خواهی افتاد. (طه/۱۷) شاید برسید اکنون که از آن بهشت بیرون آمدیم آیا در زحمت و رنج هستید؟ پاسخ این است که اولاً باید این دستور خداوند را مربوط به امروز هم دانست؛ ثانیاً خداوند راه‌های متعددی برای جبران رنج و سختی دنیایی ارائه فرموده است که خلاصه آن اطاعت از فرامینش است؛ اما اگر بخواهیم یکی از این راه‌ها را که برای آرامش خانواده توصیه شده است، ذکر کنیم، باید آیه ۱۳۲ سوره طه را بیابیم که خداوند می‌فرماید: «وَأَسْرَأْ لَهُمْ فِي الْبَلَدِ أَنْ يَضَطَّرَّوْا عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَى»؛ خانواده خود را به نماز و طاعت خدا امر کن و خود نیز بر نماز و ذکر حق صبور باش، ما از تو روزی (کسی را) نمی‌طلبیم بلکه ما به تو (و دیگران) روزی می‌دهیم و عاقبت نیکو مخصوص (اهل) پرهیزکاری و تقواست. این توصیه را باید عام دید؛ یعنی امر کردن خانواده به اطاعت و عبادت خداوند که باعث می‌شود انسان در سختی‌ها گرفتار نشود.

مکتب

مکتب اسلام مدافع حقوق زن و مرد

سیدحسین خاتمی خوانساری

دبیر گروه معارف

سالیان سال تحقیقات علمی و استدلالات عقلی، همچنین استخراج مفاهیم دقیق با ادله‌های عقلی بر پایه جلوگیری از ایجاد و رسوخ انحرافات در اسلام و مذهب کار علمای امامیه بوده و هست. آنها سعی می‌کنند هر گره ذهنی و شبهه و تحریفی را فوراً از دین و مذهب دور کرده و مردم را با حقایق دین آشنا کنند. علمای شیعه یه طولایی در مبارزه با انحرافات گران و تحریف‌کنندگانی دارند که به اشکال گوناگون به دین و انسانیت ضربه می‌زنند.

یکی از انحرافات که در دین ایجاد شده، بحث «تفاوت خلقی زن و مرد» است. قرآن و روایات، توأمان با ایجاد نظم در روابط میان انسان‌ها به ایجاد نظم در میان زن و مرد اقدام می‌کند و با هرگونه دخل و تصرف در حکمت خداوند مخالف است. دشمنان دین هر چه را که در افکار باطل خود و در تحریفات فرهنگ‌ها و اندیشمندان غیراسلامی هست، به اسلام نسبت می‌دهند. یکی از مشهورترین نسبت‌های دروغ این است که می‌گویند اسلام گفته است: «زن از دنده چپ مرد آفریده شده» در حالی که معنای لغوی زن در

انگلیسی «woman» است، این است که از تفکرات مسیحیت تحریف شده برخاسته است. علمای امامیه ضمن مبارزه با دشمنان اسلام با اشتباه در استدلال علمای مذاهب دیگر اسلامی هم برخورد داشته و دارند.

احادیثی که جعل شده و در اسلام و میان مسلمین وارد شده، استدلال‌های غیر علمی، ادراک‌های غلط ناخودآگاهانه و... به پاسبانی و تصحیح نیاز دارد که این کار با جدیت صورت گرفته و می‌گیرد. قرآن در آیاتی که مرد و زن را اختصاصاً نام برده، هر دو را در یک سطح دانسته است. (سوره نساء، نحل، غافر و آل‌عمران آیات ۱۲۴، ۹۷، ۴۰، ۱۹۵) این در حالی است که برخی نحله‌های فکری هیچ عمل صالحی را برای زن در نظر نمی‌گیرند و آن را بدون پاداش می‌دانند.

برخی دیگر آنها را خوار و بی‌مقدار می‌دانند و برخی دیگر معتقد هستند آنها نقص دارند و در رتبه‌ای پایین‌تر از مرد قرار دارند. البته ادیان جعلی، مانند بسودا و امثالهم که تکلیف‌شان مشخص است و تحریف در ادیان الهی مانند یهودیت و مسیحیت اثر واضح و پررنگ دارد؛ اما پیدا کردن آنچه به‌نام استدلال از آیات قرآن و استناد به روایات در این موضوع در اسلام هست، به توانایی‌های علمی و جامع بودن در فکر نیاز دارد. در کل هر آنچه شنیدیم، باید سندیت علمی

و عقلی آن را پیدا کنیم و بعد آن را با آیات قرآن تطبیق دهیم تا حق روشن شود. برای نمونه، اگر زن‌ها نقص دارند، چرا خداوند آنها را در قرآن ولی و سرپرست برخی مردان دانسته است و حتی آنها را ناظر برخی مردان دانسته است؟ به عبارتی خداوند به مردان و زنان دستور داده که ناظر اعمال و رفتار یکدیگر باشند و در تصحیح خطاهای یکدیگر کوشش کنند. آیه ۷۱ سوره توبه را می‌توان هم در بعد خانوادگی، هم در بعد اجتماعی و فرهنگی و هم در بعد سیاسی مورد استناد قرار داد که انسان‌ها باید با هرگونه انحراف و گناه و آلودگی در هر جایگاه خانوادگی، اجتماعی و سیاسی برخورد داشته باشند و امر به معروف و نهی از منکر را اصل قرار دهند. خداوند در این آیه می‌فرماید: «و مردان و زنان با ایمان دوستان یکدیگرند که به کارهای پسندیده و امری دارند و از کارهای ناپسند باز می‌دارند و نماز را بر پا می‌کنند و زکات می‌دهند و از خدا و پیامبرش فرمان می‌برند. آنانند که خدا بفرود می‌دهد مشمول رحمت‌شان قرار خواهد داد که خدا توانا و حکیم است.»

همچنین در سوره احزاب، آیه ۳۵ آمده است، خداوند زن و مرد صالح را همسان پاداش داده و فقط عمل صالح را ملاک قرار می‌دهد. قرآن زن و مرد را دارای کرامت یکسان می‌داند و در آیات مختلف آن را ذکر می‌کند. در آیات ۴، ۷۲، ۴۰، ۹، ۳۰ در سوره‌های احزاب، تین، مؤمنون، شمس و بقره به این کرامت و شئون اشاره شده است.

یک مسلمان حقیقی آن است که به خداوند و فرامینش اطمینان داشته باشد و به محض شنیدن یک استدلال اشتباه فوراً قرآن و دین را زیر سؤال نبرد. در کنار دلیل نقلی، دلایل عقلی بسیاری وجود دارد که از استدلال‌های اشتباه انسان‌ها حکایت دارد.

برای نمونه، اگر زن نقص داشته باشد، چطور می‌تواند مرد کاملی را در بطن خود پرورش دهد و او را تا سنین بالا تربیت کند؟ هرچند این استدلال عقلی یک نقل هم دارد که در آیه ۱۳ سوره حجرات آمده است. این نوشتار قصد حل یک مسئله را ندارد، بلکه قصدش این است که هر انسانی را با عقل و استدلال و شناخت دین مواجه بداند که وظیفه دارد هر شنیده و دیده‌ای را با عقل و نقل بررسی کند تا نگاهش به دین دچار اختلال نشود. در خصوص برخی تفاوت‌ها میان زن و مرد روایاتی داریم که علما آنها را بررسی کرده و به ضعیف بودنش نظر داده‌اند.

نتیجه آنکه دقت عقلی در کنار دقت علمی آسیب‌ها و نسبت‌های ناروا از دین و مذهب را دور می‌کند و اینکه اسلام تنها مدافع و احیاگر حقوق انسان‌هاست و از هر افراطی و تفریطی دوری می‌کند.

احکام

رفت و آمد خانوادگی

پرسش: معاشرت با مسلمانانی که به امور دینی، به ویژه نماز و خمس پایبند نیستند، چه حکمی دارد؟ آیا غذا خوردن در خانه‌های آنان اشکال دارد؟ در صورت اشکال داشتن، کسی که چندین بار این کار را انجام داده، چه حکمی دارد؟

پاسخ: اگر معاشرت با آنان مستلزم تأیید ایشان در عدم التزام به امور دینی نباشد، اشکال ندارد؛ مگر آنکه ترک معاشرت با آنان مؤثر در اهتمام ایشان به امور دینی باشد که در این صورت واجب است معاشرت به‌طور موقت از باب نهی از منکر ترک شود؛ ولی استفاده از اموال آنان، از قبیل غذا و مانند آن اشکال ندارد.

اجوبه الاستفتائات، س ۹۳۳

راهنا

تعامل در خانه

حجت‌الاسلام والمسلمین خالد غفوری: مسئله حاکمیت اصل معروف، در رفتار و تعامل میان افراد خانواده است... ما به‌جای رفتار به معروف، بحث اطاعت را مطرح کردیم. کجای قرآن اطاعت از شوهر مطرح شده است؟ قرآن تعامل بر اساس معروف را بیان کرده است، نه بر اساس اطاعت. بحث اطاعت که در روایات آمده، در محدوده خاصی است، اما اصل، رفتار بر اساس معروف است، نه بر اساس اطاعت. تعبیر اطاعت از والدین هم در قرآن مطرح نشده است، بلکه قرآن می‌فرماید: «وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا»؛ اصل حاکم بر رفتار والدین و فرزندان همان اصل معروف است، نه اطاعت.

سلوک

گرمای محبت

آیت‌الله حسین مظاهری: ای عزیزان، برای گرم نگه داشتن کانون خانواده نشاط و آرامش را در منزل حفظ کنید؛ با فرزندان و همسر خویش با تبسم و در عین حال با وقار برخورد کنید و اضطراب خاطر و نگرانی را از محیط خانه دور کنید... هرگز دل همسر و فرزندان را دوستان‌تان را نشکنید. به همسر و فرزندان محبت کنید. با کلمات آتشین و محبت‌آمیز قلوب سراسر عاطفه همسران خود را جذب کنید که رسول گرامی اسلام(ص) فرموده است: «سخن مرد به همسرش که تو را دوست دارم، هیچ‌گاه از قلب او زوده نمی‌شود و اثرات مهرآفرین و بسیار آن همواره باقی می‌ماند.»

تقویم انقلاب

اولین انتخابات ریاست جمهوری

سید مهدی حسینی

مورخ و پژوهشگر

با نهای شلدن اسامی نامزدهای انتخاباتی اولین دوره ریاست جمهوری، رقابت به طور جدی تر شکل گرفت. جریان هوادار ابوالحسن بنی صدر موفق شدند رقیب اصلی، یعنی «جلال الدین فارسی» را از صحنه خارج کنند. بنی صدر در سخنرانی‌های خود با انتقاد از اوضاع و شرایط روز، خود را منجی اقتصاد ورشکسته ایران معرفی می‌کرد. او هر واقعه و حادثه‌ای را توطئه علیه خود برمی‌شمرد و حزب جمهوری اسلامی را به تخریب و بد اخلاقی و برهم زدن جلسات سخنرانی خود متهم می‌کرد. بیشتر شعارها و برنامه‌های تبلیغاتی او شرح سیاست‌های مالی و اقتصادی دولت آینده‌اش بود. او در ابتدا چندین از پایگاه مردمی و اجتماعی برخوردار نبود؛ ولی با مظلوم‌نمایی و فریب افکار عمومی توانست در میان نیروهای انقلابی نیز هوادارانی برای خود خلق کند. برای نمونه، جمعی از اعضای جامعه روحانیت تهران مانند آقایان انواری، مروارید، لاهوتی و... از نامزدهای او حمایت می‌کردند و مخالفت آقایان مهدوی‌کنی و امامی‌کاشانی نتوانست مانع معرفی بنی صدر شود و در نهایت بنی صدر با اکثریت مطلق آرا به عنوان نامزد مورد حمایت جامعه روحانیت تهران انتخاب شد! او حتی در میان برخی از نزدیکان امام نیز هوادارانی یافت. برای نمونه، مرحوم آیت‌الله بسندیده برادر امام، با انتشار بیانیه‌ای بنی صدر را به جهت سوابق و اصالت و سیادت خانوادگی و تحصیلات عالیه تأیید کرد. مرحوم حبیب‌الاسلام اشراقی، داماد امام نیز تلویحاً از بنی صدر حمایت کرد. سیدحسین خمینی فرزند آقا مصطفی خمینی نیز در اردوگاه تبلیغاتی بنی صدر قرار داشت و در سخنرانی‌ها از او حمایت می‌کرد! سخنرانی‌های متعدد و گسترده بنی صدر در سراسر ایران به حدی بود که چهارم بهمن ماه (یک‌روز مانده به انتخابات) به جهت تورم حنجره دیگر قادر به سخن گفتن نبود و به توصیه پزشکان الزاماً می‌بایست استراحت می‌کرد! همین روند تبلیغاتی در رقابت انتخابی سبب شد که رقیب اصلی را از میدان رقابت خارج کند و خودش کاندیدای اصلی انتخابات شود. در میان رقبای تبلیغاتی بنی صدر، تبلیغات و فعالیت انتخاباتی «احمد مدنی» مشهودتر بود. وی با اتکا به سوابق نظامی‌اش بر لزوم امنیت و اقتدار ارتش تأکید داشت. او با شعار «مدنی کارگزار و یار جان برکف امام» شمار تبلیغاتی‌اش را افزایش کرد که درباره لغو قرارداد‌های نظامی با آمریکا در دوران حضور خود در وزارت دفاع به عنوان کارنامه درخشانش نام می‌برد و برای تبلیغات هزینه‌های سنگینی کرده بود. از نامزدهای دیگر انتخابات اولین دوره ریاست جمهوری، نامزد بی‌سرو صدا، دکتر حسن حبیبی بود. وی در روزهای پایانی مورد حمایت جامعه مدرسین، نهضت آزادی و برخی احزاب سیاسی قرار گرفت و حزب جمهوری اسلامی نیز به طور غیررسمی از او حمایت کرد. دکتر صادق طباطبایی، برادر خانم مرحوم سیداحمد خمینی از دیگر کاندیداها بود که نامزد مستقل انتخابات خودش را معرفی کرد. او بر هویت اسلامی تأکید داشت و معتقد بود ایران باید راه سوم را به بشریت نشان دهد. دکتر کاظم سامی که مدتی وزیر بهداری دولت موقت و رهبر گروه موسوم به «جامعا» (جنبش انقلابی ملت ایران) بود، محمد مکری سفیر وقت ایران در مسکو و داریوش فروهر وزیر کار دولت موقت، صادق قطب‌زاده رئیس سازمان صدا و سیما و وقت از دیگر نامزدهای انتخابات بودند.

هیئت ویژه پیگیری شکایات معترضان

انتخابات ریاست جمهوری دهم و صف‌آرایی جریان‌های سیاسی - ۱۶

است، در اختیار مجموعه مورد اعتمادی قرار گیرد تا با اطلاعات موجود در پایگاه اطلاعاتی جمعیتی کشور تطبیق داده شود. ج- یک‌سوم صندوق‌های سیار و معادل با کسری از آن مثلاً ۲۰ درصد از صندوق‌های ثابت به صورت تصادفی (رندم) بازگشایی و محتوای آن بررسی شود. د- صندوق‌های بعضی از استان‌ها که آرای آنها بیش از واجدین شرایط است، مانند یزد و مازندران بازشماری شود.

ه- کلیات مفاد بندهای الف، ب، ج و د مورد قبول شورای محترم نگهبان قرار گرفت. البته شورای نگهبان تأکید داشت در مورد بند «ب» با نظر کارشناسان ذی‌ربط به صورت تصادفی (رندم) عمل شود و در صورت مشاهده خلاف تا حصول اطمینان «صحت با بطلان» ادامه پیدا کند.

بعضی از اعضای هیئت ویژه تا بعد از ظهر روز دوشنبه هشتم تیر ماه ۱۳۸۸ با پیگیری جدی و دیدارها و مذاکرات متعدد با چهره‌های شاخص و مؤثر دینی و سیاسی به‌ویژه دو کاندیدای محترم معترض بر چگونگی برگزاری انتخابات، از آنان درخواست کردند با معرفی نمایندگان خود به رسیدگی منطقی و بی‌طرفانه شبهات کمک کنند و مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در بیانیه مورخ ۱۳۸۸/۴/۶ خود ضمن استقبال از تمدید مهلت و تعیین هیئت ویژه، نامزدهای محترم را به همکاری با هیئت رسیدگی به شکایات و بازشماری آرا دعوت کرد.

متأسفانه، هیچ یک از این مذاکرات و تلاش‌ها نتیجه‌ای نداشت و دو نامزد محترم و معترض در نامه‌هایی به شورای نگهبان پیشنهاداتی را مطرح کردند که انجام آن از سوی شورای نگهبان مقدور نبود و در نهایت نماینده خود را معرفی نکردند. در نتیجه در این مرحله شورای نگهبان رأی تصویب به بازشماری ۱۰ درصد از صندوق‌های رأی در سراسر کشور گرفت.

در فرصت کوتاه باقی مانده ۱۰ درصد صندوق‌ها در سراسر کشور به طور تصادفی انتخاب و در برابر دوربین‌های تلویزیونی مورد شمارش قرار گرفت؛ اما نتایج به‌دست آمده تفاوتی با آنچه پیش از این وزارت کشور اعلام کرده بود، نداشت.

منتخب شورای نگهبان نتوانست کار خود را آغاز کند و با صدور گزارشی به کار خود پایان داد. سرانجام شورای نگهبان خود تصمیم به بازشماری ۱۰ درصد از صندوق‌های رأی در سراسر کشور گرفت. در بخشی از گزارش هیئت ویژه منتخب شورای نگهبان درباره نحوه عملکرد این هیئت آمده است:

«صبح روز جمعه ۱۳۸۸/۴/۵ اعضای هیئت ویژه رسیدگی در یک جلسه طولانی حدود پنج ساعت به اتفاق آرا به این نتیجه رسیدند برای رسیدگی به شکایات و تحقیق در درستی یا نادرستی شبهه تقلب در انتخابات باید اولاً، شکایات نامزدهای محترم به طور دقیق توسط نمایندگان آنان تبیین گردد و ثانیاً، راهکارهای راستی‌آزمایی انتخابات با حضور و موافقت آنان تعریف و مشخص شود. ثالثاً، با حضور ایشان و نمایندگان مورد اعتماد آنان روش‌های راستی‌آزمایی مورد توافق اجرائی شود و صندوق‌های رأی مورد بازشماری قرار گیرد. در مرحله‌ای از مذاکرات نکات زیر به عنوان انتظارات یکی از کاندیداهای محترم از شورای نگهبان مطرح شد.

الف: شورای نگهبان میزان دقیق تعرفه‌های چاپ شده را تعیین کند و میزان تعرفه مازاد در اختیار هیئت مورد اعتماد قرار گیرد. ب- کلیه تمبرها که حاوی مشخصات رأی‌دهندگان

یکی دیگر از نامزدهای انتخاباتی، ضمن استقبال از این اقدام در نامه‌ای به دبیر شورای نگهبان، خواستار مشارکت مؤثر دیگر کاندیداها در این روند قانونی شد؛ اما اسماعیل گرامی‌مقدم، سخنگوی حزب اعتماد ملی اعلام کرد، مهدی کروبی در صورتی نماینده خود را به این هیئت معرفی می‌کند که دو نفر از اعضای هیئت عوض شوند و هیئت به تمام شکایات آنها رسیدگی کند. وی از قول مهدی کروبی تأکید کرد، دو نفر از اعضای هیئت پنج نفره معرفی شده از سوی شورای نگهبان بی‌طرف نیستند. سخنگوی حزب اعتماد ملی به شرط دیگری هم اشاره کرد و گفت: «شورای نگهبان دانه تکرار می‌کند که ما برای شمارش آرا هیئت تشکیل می‌دهیم؛ در حالی که از ۲۸ موردی که ارائه شده، یکی هم بازشماری آراست. برای همین اگر به تمامی شکایات هارسیدگی شود، در آن صورت نماینده معرفی می‌شود.» موسوی نیز با زیر سؤال بردن ترکیب اعضا حاضر به همکاری صحیح با این مجموعه نشد. معرفی آقایان محتشمی و موسوی لاری نیز در نهایت به تأیید وی نرسید و این دو به عنوان دو شخصیت حقیقی حاضر به حضور در این جلسات شدند، نه به عنوان نمایندگان موسوی. در نتیجه با کارشکنی سران فتنه و معرفی نکردن نماینده برای رسیدگی به شکایات، هیئت ویژه

مهدی سعیدی

دبیر گروه تاریخ

در نظام انتخاباتی کشور سازوکاری برای بررسی شکایات احتمالی نامزدهای انتخاباتی تعبیه شده است. مطابق قانون انتخابات، شورای نگهبان ده روز فرصت داشت تا با بررسی‌های دقیق کلیه شکایات وارده، صحت و سقم انتخابات را تأیید کند.

این مهلت برای این دوره از انتخابات روز چهارشنبه ۱۳۸۸/۴/۳ به پایان رسید. این در حالی بود که شاکیان و معترضان به انتخابات، کمترین همکاری را با شورای نگهبان نداشتند و از ارائه مدارک قابل قبول طفره رفتند. به نظر می‌رسد، آنها بیشتر علاقه‌مندند تا به طور غیرقانونی و با هوشی‌گری و اغتشاش‌آفرینی اهداف غیرقانونی خود را دنبال کنند؛ اما شورای نگهبان با وجود همراهی نکردن مدعیان تقلب، ضمن نامه‌نگاری با رهبر معظم انقلاب اسلامی، خواستار افزایش پنج روزه فرصت برای بررسی بیشتر شکایات وارده شد که این امر به تأیید معظم‌له رسید.

بلافاصله شورای نگهبان، هیئت ویژه شش نفره‌ای را برای پیگیری شکایات معترضان تشکیل داد که اعضای آن عبارت بودند از: آقایان حسن ابوترابی‌فرد، قربانعلی دری‌نجف‌آبادی، غلامعلی حدادعادل، علی‌اکبر ولایتی، محمدحسن رحیمیان و گودرز افتخار جهرمسی که به اتفاق نمایندگان کاندیداها شکایات مربوط به انتخابات دوره دهم ریاست جمهوری را بررسی کنند. همچنین آقایان محمدرضا تابش (رئیس فراکسیون اقلیت مجلس) و محمدرضا خباز (نماینده مجلس و از اعضای ستاد کروبی) نیز برای عضویت در این هیئت دعوت شدند.

این حرکت مثبت شورای نگهبان که می‌توانست راهکاری مناسب برای حل مناقشات باشد، با بی‌تدبیری، بهانه‌گیری و همکاری نکردن مدعیان دروغین تقلب در انتخابات، ناکام ماند و این مطلب را که این مدعیان بی‌شک هیچ دلیل قانع‌کننده‌ای برای ارائه به افکار عمومی و مراجع قانونی ذی‌صلاح ندارند، اثبات کرد. در عین حال، محسن رضایی

حافظه

مسلمانان مبارز

نگاهی به حضور استعمارگران انگلیسی در شبه قاره هند - ۶

«لرد آلن برو» حکمران مطلق هند در سال ۱۸۴۳ میلادی تعبیری دارد که به خوبی سیاست ده‌ها ساله انگلیسی‌ها در زمان سلطه بر شبه قاره را آشکار می‌کند. وی می‌گوید: «این حقیقت آشکار را نمی‌توان نادیده گرفت که ملت مسلمان، به موجب طبیعت آیین خود، دشمن سرسخت ماست. بنابراین، برنامه واقعی ما آن است که خشنودی هندوهارا جلب کنیم»

این طرز فکری بود که انگلیسی‌ها از اوایل ورود به هندوستان، به آن معتقد شده و در روزگار حاکمیت کمپانی هند شرقی، بر اساس آن مشی می‌کردند، یعنی همیشه جانب هندوها را نگاه داشته و مسلمانان را مورد بی‌مهری قرار می‌دادند و حتی گاه برای آزردن مسلمانان، از بذل پاره‌ای کمک‌های کوچک به هندوان خودداری نمی‌کردند. برای نمونه، این واقعه را می‌توان ذکر کرد که پس از تار و مار شدن قوای انگلیس در افغانستان، در سال ۱۸۴۲ که «سر هنری رالسنون» مأمور سیاسی انگلیس از قندهار به هندوستان می‌رفت، هنگام عبور از شهر غزنه، درهای مقبره سلطان محمود غزنوی- بزرگ‌ترین فاتح مسلمان هند- را به حکم فرمانفرمای هندوستان از جای کند و به عنوان اینکه این درها متعلق به بتکده سومات است، همراه خود به هندوستان بردا به خوبی پیداست که این عمل، فقط به منظور تقویت جانب هندوها و ضربه‌های روانی به مسلمانان انجام گرفت. آنان می‌خواستند چنین وانمود کنند که از فاتح مسلمان هندوستان و ویرانگر

دهلیز

آخرین امید برای نجات

مروری بر مفاسد دربار رژیم دیکتاتوری پهلوی

منزل ژنرال گاست رفت و شب را بدون پلک بر هم زدن به صبح رساند. بخش عربی رادیو عدن نیز اعلام کرد: «علی‌رغم اینکه افکار عمومی ایران و جهان مداخله آمریکا در امور ایران را نکوهش می‌کنند، ایالات متحده همچنان به مداخله خود در ایران ادامه می‌دهد.» این رادیو در ادامه افزود: «فرستاده آمریکا برای یک مأموریت ویژه و انجام مشورت‌هایی با افسران عالی رتبه ایران و شاه به طور محرمانه وارد تهران شده‌است.»

«جیمز بیل» نویسنده کتاب «شیر و عقاب» درباره چگونگی اعزام هاینر به تهران و هدفش از این مأموریت نوشت: «یک افسر عالی‌رتبه نظامی به ایران فرستاده‌شود تا با نیروهای مسلح ایران تماس بگیرد. هاینر با ایسن مأموریت که نیروهای ارتش ایران را منسجم کرده، و به آنها گوشزد کند که ایالات متحده از رژیم فعلی پشتیبانی می‌نماید، راهی تهران شد. به گفته خودش «من از سوی دولت ایالات متحده به آنجا گسیل شدم، تا نیروهای ارتش ایران را تشویق نمایم که از حکومت قانونی خود پشتیبانی کنند.» قرار بر این بود که ارتش از شاپور بختیار نخست‌وزیر حمایت کند، و اگر دولت از هم پاشید، هاینر، امرای ارتش را وادار به کودتا نماید. به گفته هاینر اگر دولت از هم می‌پاشد، من می‌بایست مترصد فرصت مناسبی برای دست به کار شدن نظامیان باشم.»

بر خلاف آنچه شاه متوهم پهلوی و هواداران سلطنت طلب او مطرح می‌کنند، آمریکایی‌ها تا آخرین روزهای پایانی همه تلاش خود را برای حفظ تاج و تخت حکومت دست‌نشانده پهلوی انجام دادند. در همین راستا، در روز سیزدهم دی ۱۳۵۷ ژنرال «رابرت هاینر» معاون فرمانده نیروهای ارتش آمریکا در اروپا، مأموریت یافت با هدف تشویق فرماندهان ارتش شاه به حمایت از نخست‌وزیری بختیار و تلاش برای سرکوب انقلاب به تهران سفر کند. هاینر در حالی که در قسمت بار هواپیما پنهان شده بود، بدون اطلاع قبلی با یک هواپیمای نظامی از استونگارت آلمان عازم تهران شد و هواپیمای حامل وی در ۱۴ دی ماه در فرودگاه مهرآباد به زمین نشست. هاینر از فرودگاه مهرآباد ابتدا به منزل ژنرال «هووی استون» فرمانده بخش نیروی زمینی در دفتر وابسته نظامی و مستشاری نظامی آمریکادر تهران رفت. در این محل اعضای مهم و اصلی اداره مستشاری جمع بودند. ژنرال گاست، رئیس اداره مستشاری، ژنرال «جرج کرتز» نماینده نیروی هوایی و «فرانک کولینز» نماینده نیروی دریایی، این افسران هاینر را در جریان امور نظامی ایران و اداره مستشاری قرار دادند. همه آنان یک نظر مشترک داشتند و آن، این بود که اوضاع ایران از کنترل خارج شده است. سپس هاینر به

بتکده سومات پس از قرن‌ها انتقام می‌گیرند! انقلاب سال ۱۸۵۷م که به رهبری مسلمین و به منظور تجدید حکومت آنان بر پا شده بود، این طرز فکر را در انگلیسی‌ها تقویت کرد و آنان را بر اجرای طرح پس‌زدن مسلمانان و جلب خشنودی هندوها مصمم‌تر و راسخ‌تر کرد. نهری می‌گوید بعد از سال ۱۸۵۷ انگلستان، مسلمانان را بیشتر از هندوان تحت فشار قرار داد، زیرا انگلیسی‌ها مسلمانان را از هندوان مبارزتر و جسورتر می‌دانستند و تصور می‌کردند که هنوز خاطرات دوران تسلط ایشان بر هند، تازه است و به این دلیل خطرناک‌تر است. انگلیسی‌ها این موضوع را که مسلمانان به موجب طبیعت آیین خود، دشمن سرسخت آنانند نه تنها در هند، بلکه در جنگ‌های خونین مردم مسلمان افغانستان نیز به‌رأی‌العین مشاهده کرده، آن را همچون درسی آموزنده و تلخ، همیشه به خاطر داشتند.

نخبگان نوظهور و بحران روایت‌ها

حمزه عالمی

دکترای اندیشه سیاسی

کثرت و تضاد روایت‌ها، واقعیت‌بارز جوامع کنونی است. گسترش ابزارهای ارتباطی و اطلاعاتی که جوامع امروز را در وضعیت شبکه‌ای قرار داده، منجر به ظهور روایت‌های گوناگون از یک واقعیت شده است تا جایی که به تعبیر «ژان بودریار»، موجودیت امر واقع با بحران تشخیص واقعیت از خیالات راندارد. اگر با دیدگاه رادیکال بودریار کاملاً موافق نباشیم که تمامی واقعیت بر بساختی از روایت‌های رسانه‌ای می‌داند، اما در هر حال اعتقاد محکم او به این موضوع خود محصولی از غوغای روایت‌های مختلف در دنیای غرب است. به‌ویژه اینکه این روایت‌ها با منافع صاحبان برخی صنایع، همچون صنایع تسلیحاتی پیوند خورده و قلب واقعیت‌ها (تحریف) منبع قدرت و ثروت واقع شده است. جامعه کنونی ایران و به ویژه دولت سیزدهم به روشنی از جانب چنین وضعیتی تهدید می‌شود و این واقعیتی است که بسیاری آن را گفته و نوشته‌اند. مسئله اصلی در اینجا اشارتی در جهت چگونگی مواجهه مطلوب با این موضوع بوده و لازمه این بحث تأملی در نگرش‌های سیاسی دولت، نخبگان و مردم در جامعه امروز ایران است.

اهم نگرش‌های سیاسی جامعه امروز ایران

سخن گفتن از نگرش‌های جامعه امروز ایران در سه حیطه دولت، نخبگان و مردم، امر خطیری است و به‌طور قطع نیازمند تحلیل محتوای دست‌کم بخش قابل توجهی از مواضع هر یک از این طرف‌هاست. این نوشتار که برآمده از رصد مستمر اوضاع جاری است، درباره مواضع هر یک از طرف‌ها حدس‌هایی نزدیک به واقعیت می‌زند و موارد ذیل را در حوزه نگرش‌های کنونی حاکم بر

سه حوزه مذکور ارائه می‌کند:

۱- دولت اعتماد به نفس بالایی دارد و معتقد است با وجود مشکلات مختلف و فرصت‌سوزی‌های دولت قبل باز هم بن‌بستی در کشور وجود ندارد و می‌توان خارج از راه‌حل توافق با قدرت‌های غربی و از طریق مدیریت هزینه‌ها در داخل، رفع موانع رشد و تولید و تنوع بخشیدن به روابط خارجی و به‌ویژه با نگاه به همسایگان و شرق، به مشکلات غلبه کرد؛

۲- مردم با آگاهی از کم‌کاری و فرصت‌سوزی دولت قبل، مسیر دشوار حل مشکلات از سوی دولت کنونی را درک می‌کنند و به نسبت قابل توجهی با دولت سیزدهم همدلی دارند، اما این موضوع شکننده بوده و به هیچ‌وجه به معنای تحمل مشکلات از سوی جامعه نیست و آرایش آینده را تضمین نمی‌کند. تضمین این موضوع به چگونگی تعامل دولت با نخبگان وابسته است که سخن اصلی این یادداشت به شمار می‌آید.

۳- به این ترتیب در وضعیت کنونی نخبگان سیاسی کشور در موقعیتی تعیین‌کننده قرار گرفته‌اند. منظور از نخبگان سیاسی آن دسته از فعالان سیاسی خارج از قدرت هستند که سخن و قلم آنان تأثیر قابل توجهی بر افکار عمومی دارد. این طبقه نقش اصلی را در ایجاد روایت‌های سیاسی دارند و بنابراین موفقیت یا عدم موفقیت دولت کنونی رابطه زیادی با نوع مواجهه با اینها دارد. مروری بر مواضع گوناگون عناصر فعال نخبگانی بیان‌کننده این است که دست‌کم چهار نوع نگرش را در این طبقه می‌توان تشخیص داد که به صورت مختصر عبارت است از:

۱-۳- برخی از نخبگان که در دولت قبل مسئولیت داشتند و اکنون افکار عمومی را شاهد کم‌کاری‌های خود می‌بینند، سعی می‌کنند با رصد کردن نقاط ضعف دولت سیزدهم، خود را تیر نه کرده و در ضمن حیات سیاسی‌شان را زنده نگه دارند.

۲-۳- برخی از نخبگان سیاسی که آنان نیز سال‌های مدیری دستی در قدرت داشته‌اند، نسبت به حل مشکلات تردید دارند و در عین حال به بحرانی شدن وضعیت تمایلی نداشته و در مجموع منفعل

از این افراد با حاکمیت، چرا و چگونه نیروهای ارزشی و دولت سیزدهم باید این طیف را مورد توجه و بلکه تعامل قرار دهد؟

چرایی و چگونگی مواجهه با نخبگان نوظهور

دسته اخیر از نخبگان که به نسبت، دغدغه‌های ارزشمندی برای کشور دارند، اگر به یک جریان هم‌بسته تبدیل شده باشند، می‌توان معرفی کرد؛ اسادر وضعیت کنونی به نظر می‌رسد این افراد در حد عناصر دانشگاهی به نسبت مستقل و غیر جناحی هستند که هنوز خود را یک جریان منسجم نمی‌دانند، اما دغدغه‌های مشترکی دارند و همین دغدغه‌ها و مسائل را می‌توان شاخصه شناخت آنها دانست، بنابراین این دسته از نخبگان را باید عناصری خارج از دسته‌بندی‌های سیاسی رایج تلقی کرد و در پی شناخت بیشتر هویت آنان و بلکه ایجاد روایتی مطلوب از هویت‌شان برآمد. به عبارت دیگر، نیروهای متعهد از جانب حاکمیت و دولت-مسئولیت‌شناخت این هویت‌های فکری-سیاسی نوظهور و تعمیق رابطه با آنان را دارند تا در یک فرآیند گفت‌وگویی بتوانند دغدغه‌ها و مسائل مشترک خود را مبنای توافق قرار دهند. انتظار می‌رود و بایسته است از درون این توافق نتایج ذیل حاصل شود:

اول: فضای گفتگویی جدید معطوف به مسائل واقعی کشور شکل گیرد و اصلاحات به معنای اصیل کلمه درون چارچوب‌های قانونی تعریف شود که این خود سبب طراوت و تازگی حوزه سیاست شده و مانع مهم پیشروی فساد خواهد بود.

دوم: در بحبوحه جنگ روایت‌هایی که در ابتدا گفته شد، فضای گفتگویی جدید که از اجماع نخبگان دغدغه‌مند برخوردار است، هدایت افکار عمومی را به دست گرفته، مانع از اثرگذاری روایت‌های منحرفانه می‌شود و در نتیجه همدلی جامعه با دولت افزایش خواهد یافت. به این ترتیب خلأ گفتگویی دولت سیزدهم نیز تا حدودی پُر شده و مسیر جدیدی پیش‌روی کشور گشوده خواهد شد.

به شمار می‌آید.

۳-۳- عده‌ای دیگر از نخبگان رویکرد واگرایانه و منتقدانه خود نسبت به دولت و حاکمیت را تشدید کرده، موفقیت دولت را دور از ذهن دیده و روایت می‌کنند و نیم‌نگاه ضعیفی هم به شکل‌گیری اعتراضات اجتماعی و بهره‌برداری از این وضعیت دارند. این عده همواره در حاشیه قدرت زیست کرده‌اند و بی‌بهره از مواهب آن نبوده‌اند.

۴-۳- طیف دیگری از نخبگان سیاسی را می‌توان در میان افرادی سراغ گرفت که از خاستگاه‌های دانشگاهی و تا حدودی محیط‌های روشنفکری برخاسته‌اند و در مجموع مانند سه گروه قبل از مواهب قدرت بهره‌مند نشده و چندان به کسب قدرت نمی‌اندیشند. این گروه که بیشتر و بیشتر جزء نخبگان فکری بوده‌اند، هر چند ممکن است مبانی فکری آنها با حاکمیت اختلافاتی نیز داشته باشد، اما به نظر می‌رسد موضوعاتی را مد نظر قرار داده‌اند که اولاً آنان را وارد حوزه سیاست کرده و می‌توانند در این حوزه تأثیرگذار باشند و ثانیاً موضوعات مورد نظر آنها با دغدغه‌های دولت و حاکمیت نزدیکی قابل توجهی دارد. بنابراین، امکان شکل‌گیری توافق میان آنها با دولت وجود داشته و رسیدن به توافق همان وظیفه خطیر نیروهای ارزشی و دولت سیزدهم به شمار می‌آید. موضوعاتی نظیر عدالت، ریشه‌کنی فقر، اخلاق، ضرورت امیدواری، بحران آب و غذا، مشکلات زیست محیطی و... از جمله دغدغه‌های مشترک این دسته از نخبگان فکری-سیاسی نوظهور با حاکمیت و دولت است.

به نظر می‌رسد، این گروه از نخبگان، رویکرد ساختارشکن بخشی از اصلاح‌طلبان در دهه‌های ۷۰ و ۸۰ را خطری برای اصلاح‌طلبی و دموکراسی خواهی مورد نظر خود می‌دانند و به ویژه عملکرد دولت یازدهم و دوازدهم، آنان را به کنارگیری از پدرخوانده‌های اصلاحات واداشته و خواسته یا ناخواسته مسیر مستقلی را آغاز کرده‌اند. چنانکه گفته شد مسیر این قبیل نخبگان نوظهور تنها در برخی موضوعات با حاکمیت مشترک است، اما با توجه به فاصله مبانی فکری برخی

آفاق

چهره پنهان سیاست - ۲۸

نفوذ برای بازگشت‌پذیری انقلاب

سیامک باقری

دکترای علوم سیاسی

شخصی منحرف در اینها وارد شدند؛ مثلاً در کمیته‌ها، در دادگاه‌ها و در بسجج، در همه جا، در رادیو و تلویزیون، در مطبوعات... یک وقت می‌بینید که مطبوعات یک راهی می‌رود که طرف چپ دارد می‌رود، یا یک راهی طرف راست دارد می‌رود، از راه مستقیمی که ملت دنبال هستند. که آن‌را راه اسلام است. منحرف می‌شوند.» (صحیفه امام، ج ۱۷: ۲۱۵-۲۱۶) در همین راستا مرحوم شایانفر در تحلیل نشریات ابتدای انقلاب گفت، «در این دوره شاهد نشریاتی هستیم که یک شبه سوپر انقلابی شده و با نام‌های «زن»، «رهایی»، «رهایی زن»، «برابری»، «شنبه سرخ»، «یکشنبه سپاه»، «مجاهد»، «پیکار»، «راه کارگر» و... در ظاهر گوی سبقت را از دیگر انقلابی‌ها ربوده بودند، اما نکته اینجاست که بخش عمده کمونیست‌ها در زندان بریده بودند و عمدتاً سلطنت‌طلبان، این نشریات را اداره می‌کردند.» در هر صورت اولین روزنامه‌ای که به جرم همکاری با کشتورهای بیگانه در هفدهم مرداد ۱۳۵۸ تعطیل شد، روزنامه «آیندگان» بود. امام راحل در پاسخ به «اورینا فالاجی» درباره چرایی توقیف این روزنامه، فرمودند: «روزنامه آیندگان همان بود که با دشمن‌های ما روابط داشت. توطئه بود در کار و با صهیونیست‌ها روابط داشت. از آنها الهام می‌گرفت و بر ضد منافع مملکت و کشور می‌نوشت.» (۱۳۵۸/۷/۲) نمونه دیگر از مطبوعاتی که در این زمان به عنوان نفوذی ساواک توقیف شد، مجله «تهران منصور» به مدیر مسئولی «عبدالله والا» (عضو کلوپ صهیونیستی روتاری) و سردبیری «مسعود بهنود» بود.

ریزش‌ها

فراز و فرود محسن مخملباف - بخش آخر

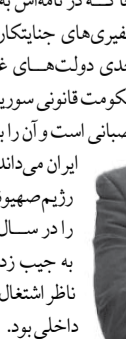
پیوند با منافقین

محسن مخملباف در سال ۱۳۸۴ و پس از پیروزی محمود احمدی‌نژاد از کشور خارج شد و پس از تغییر تابعیت ایرانی خود و خانواده‌اش با تابعیت فرانسوی، اکنون در پاریس زندگی می‌کند. مرحوم امیر حسین فردی از نیروهای انقلابی در عرصه کار مطبوعات و رسانه، پس از سال ۱۳۸۴ که مخملباف از ایران مهاجرت کرد و سپس در سال ۱۳۸۸ هم‌نوا با سازمان مجاهدین خلق (گروهک فرتوت منافقین) علیه نظام و انقلاب موضع‌گیری کرد، طی یادداشتی خطاب به محسن مخملباف نوشت:

«همکارانم عکس پایون‌دارت را نشانم دادند تا من عصبانی بشوم، اما نه تنها عصبانی نشدم، بلکه خندم هم گرفت. می‌دانی چرا؟ برای اینکه هیچ وقت نتوانستم تو را جدی بگیرم. یادت هست با موتور تو خیابان‌های تهران راه می‌افتادی تا عناصر فراری سازمان مجاهدین خلق را شناسایی و معرفی کنی؟ می‌گفتی من تو زندان با اینها بودم و می‌شناسم‌شان. شده بودی شکارچی گراز. دنبال مسعود رجوی می‌گشتی، حالا خوب تو فرانسه به هم رسیدید! بازی روزگار را می‌بینی؟ تو و مسعود رجوی، به هم پیوند خوردید! آن هم احتمالاً تو پاریس! افکرش را می‌کردی کارت به اینجابه‌بکشد؟»

محسن مخملباف بیش از ۲۱ جایزه از جشنواره‌های بین‌المللی دریافت کرد؛ اما جایزه وی مُهر ننگی بر سابقه هنری و حتی صبغه انسانیت او

نشاند، حضورش در سرزمین‌های اشغالی قدس و شرکت در جشنواره فیلم اورشلیم در تیرماه ۱۳۹۲ بود. مرحوم فرح‌الله سلحشور می‌گفت: «آقای مخملباف از وقتی وارد سینمایی شد که در آن شهرت‌طلبی، زن، شهوت و کبر و غرور بود، ناخالصی‌هایش بیرون ریخت. او از قبل هم شاگرد مکتب اسلام نبود.» به واقع محسن مخملباف از ابتدا هم «انقلابی‌نمایی» در لباس انقلابیون بود. او که روزگاری با عقاید رادیکال دینی شناخته می‌شد، سال ۱۳۹۲ به سرزمین‌های اشغالی می‌رود و در نشست دریافت جایزه‌اش از صهیونیست‌ها می‌گوید:

«من متدین نیستم؛ اما نمی‌توان امور دینی و قدرت آن در امور را در کرد؛ من پیروان بهائیت را در این فیلم انتخاب کرده‌ام؛ زیرا آنان رویکردی دارند که می‌توانند برای پیروان دیگر ادیان نمونه باشد» و البته این جایزه گرفتن از صهیونیست‌ها، اقدامی تصادفی و بی‌نتیجه نبود و مخملباف را به یک حامی تمام‌قد این رژیم تبدیل کرده تا آنجا که در نامه‌اش به ساجزاده از اینکه تکفیری‌های جنایتکار با وجود حمایت جدی دولت‌های غربی نتوانسته‌اند حکومت قانونی سوریه را سرنگون کنند، عصبانی است و آن را به دلیل نقش آفرینی ایران می‌داند و کیست که نداند رژیم صهیونیستی بیشترین نفع را در سال‌های جنگ سوریه به جیب زد و در گوشه میدان ناظر اشتغال مسلمانان به جنگ داخلی بود.

عبدالرحیم انصاری، کاربر فضای مجازی:

طی کردن مسافت بیش از ۱۳۰۰ کیلومتر از طریق پهپادها و موشک‌های بالستیک در روز روشن، و برخورد دقیق آنها به اهداف از پیش تعیین شده، آن هم با توجه به مجهز بودن پایتخت امارات به آخرین سطح از تکنولوژی‌های دفاع هوایی، اعم از آمریکایی و روسی کار ساده‌ای نیست؛ اما یمن این کار را کرد!

علی بهادری جهرمی، سخنگوی دولت:

رئیس‌جمهور در سفر روسیه علاوه بر دیدار با آقای ولادیمیر پوتین، در مجلس دوما سخنرانی خواهد داشت. دیدار با فعالان اقتصادی و نفتی و حضور در دانشگاه از دیگر برنامه‌های ایشان در روسیه خواهد بود. محور مباحث و جلسات توسعه صادرات به روسیه و تقویت ارتباطات تجاری و اقتصادی است.

حجت‌الله عبدالملکی، وزیر تعاون و

کار: روز گذشته در نشست با رئیس ستاد کل نیروهای مسلح از سند ملی مهارت‌آموزی و اشتغال سربازان وظیفه که تدوین آن به تدبیر رهبر انقلاب بود، رونمایی شد؛ بر این اساس، سربازان عزیز مهارت‌های تخصصی را فرا گرفته و با نیازسنجی، استعدادیابی، هدایت شغلی و توانمندسازی تا مرحله اشتغال حمایت می‌شوند.

عبدالمطهر محمدخانی، رئیس مرکز

ارتباطات و امور بین‌الملل شهرداری تهران: شهردار تهران در صحن شورای شهر لایحه بودجه ۱۴۰۱ را به آقای چمران تقدیم کرد. مهم‌ترین محور این برنامه منسجم و تحولی، مردمی‌شدن مدیریت شهری تهران و زمان‌مند شدن پروژه‌های شهری در بودجه است. رویکردی که با ایجاد شفافیت، زمینه‌های بروز فساد را به صورت جدی کاهش خواهد داد.

سیداحسان خاندوزی، وزیر اقتصاد: جلسه

رئیس‌جمهور با مدیران بانک‌ها پس از یک دهه برگزار شد. برگرداندن سود مازاد دریافتی، اعلام بدهکاران کلان بد حساب بانکی، توسعه وام‌قرض‌الحسنه و دسترسی مردم به وام‌های خرد مبتنی بر اعتبارسنجی (نه وثیقه و ضامن) از اولویت‌های وزارت اقتصاد بود که مورد تأکید قاطع ایشان قرار گرفت.

حسام‌الدین کاظمی، کاربر فضای مجازی:

از لشکرکشی‌های شاه به عمان و اردن و ویتنام و سوریه خبر داشتم تا اینکه فهمیدم امروز سالگرد فرستادن نیروی هوایی به کنگو در آفریقا است! سلطنت‌طلبان با تحركات منطقه‌ای مشکلی ندارند، مشکل‌شون اینه که چرا به جای مهره آمریکا بودن، سیاست‌های مستقل خودمون رو داریم.

عزت‌الله ضرغامی، وزیر گردشگری: دبروز

معتقد بودم که برای مواجهه با مخالفین خود (اپوزیسیون) راهبرد نداریم. امروز معتقدم که برای مواجهه با موافقین سرسخت خود هم راهبرد نداریم. سیاست‌های کلان نظام، در نگاه بدنه اصحاب قدرت جاری نمی‌شود.

علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت

ملی: آغاز اجرای موافقت‌نامه ۲۵ ساله میان ایران و چین به عنوان دومین اقتصاد بزرگ جهان آن هم در شرایطی که آمریکا همچنان با یکجانبه‌گرایی و تداوم فشار حداکثری به دنبال محروم کردن ایران از تعاملات اقتصادی با دنیاست. موفقیتی راهبردی برای تهران به شمار می‌آید.

زنجیره بلوک‌ها و آینده بانک‌ها

آیا بلاکچین به زودی در همه جا خواهد بود؟

محمد صالح نادری

کارشناس فناوری اطلاعات

اگر بیت‌کوین را می‌شناسید، احتمالاً در این بین نام بلاکچین هم به گوش‌تان خورده است. در چند سال اخیر افراد بی‌شماری درباره خرید و فروش بیت‌کوین و قابلیت‌های این ارز دیجیتال صحبت می‌کنند. از افراد تازه‌کار تا حرفه‌ای‌های دنیای فناوری ارزهای دیجیتال، همگی به این پدیده نوظهور و خاص قرن حاضر علاقه‌مند شده‌اند؛ اما افراد کمی درباره اصلی‌ترین فناوری زیرساختی بیت‌کوین، یعنی بلاکچین (Blockchain) که در واقع اساس بیت‌کوین بر پایه این فناوری بنا شده است. تحقیق کرده و اطلاعات کافی دارند. حتی در مورد این واقعیت که بلاکچین فقط به بیت‌کوین محدود نمی‌شود و هر نوع ارز دیجیتال دیگر نیز بر پایه همین فناوری ساخته شده، اطلاعات چندانی ندارند.

بلاکچین چیست؟

ما برای انجام یک تراکنش مالی از واسطه‌ای، نظیر بانک استفاده می‌کنیم؛ اما بلاکچین این امکان را به خریداران و فروشندگان (ارسال‌کنندگان و دریافت‌کنندگان پول مجازی) می‌دهد که به صورت مستقیم با هم در ارتباط باشند و نیاز به یک شخص ثالث به عنوان واسطه از بین برود. این شکل از تراکنش را «همتا به همتا» می‌نامند.

بلاکچین از رمزنگاری به منظور ایجاد امنیت در تبادلات و حتی خرید و فروش ارز دیجیتال استفاده می‌کند. برخلاف شبکه‌های بانکی

که دارای یک موقعیت مشخص هستند و به اصطلاح متمرکز عمل می‌کنند، مرکز داده‌ای که بلاکچین‌ها در آن قرار دارند، کاملاً غیرمتمرکز بوده و در سراسر جهان پخش هستند.

محل نگهداری بلاکچین‌ها را به اصطلاح «دفتر کل توزیع شده» می‌نامند. این دفتر کل برای همه اعضای شبکه و با جزئیات در دسترس است و حتی حساب و کتاب‌ها برای همه به‌صورت شفاف وجود دارد. در واقع، این شبکه زنجیره‌ای از رایانه‌هایی است که درستی تراکنش‌های صورت گرفته بین شما و طرف مقابل‌تان را تأیید کرده و پس از تأیید، آن را نیز به بلاکچین اضافه می‌کنند. به بلاکچین در فارسی «زنجیره بلوک‌ها یا بلوکی» هم می‌گویند.

معایب بلاکچین

در بلاکچین سعی بر این است که یک ساختار غیر قابل تغییر ایجاد شود، امکان خرج چندباره پول‌ها وجود نداشته باشد، جعل امکان‌پذیر

نباشد، هویت افراد مخفی باشد، بدون نیاز به مدیریت یکتا باشد و... در ساختار بانک سنتی، دفتر کل بانک برای بانک ایجاد قدرت می‌کند و فسادزاست، اما در بلاکچین همه از همه چیز باخبرند! هر چند برای از بین بردن امکان فساد در مدیریت متمرکز، بلاکچین معایب دیگری را ایجاد می‌کند. یکی از مهم‌ترین معایب بلاکچین، حمله ۵۱ درصد است. این حمله زمانی است که بیش از نصف شبکه بلاکچین در اختیار یک نهاد قرار بگیرد، در این صورت آن نهاد حتی امکان دستکاری در تراکنش‌های کاربران را هم به دست می‌آورد! از آن جایی که بلاکچین بدون مدیریت مرکزی است، در صورت ایجاد درگیری بین کاربران عملاً قانونی برای حمایت از آنها وجود ندارد. بنابراین، حمله ۵۱ درصد یکی از معایب مهم در این شبکه است.

مزایای بلاکچین

معایب بلاکچین را گفتیم تا اول با نقص این

شبکه آشنا شوید و در ادامه بگوییم که بلاکچین چگونه می‌تواند به کمک ما بیاید؟ فناوری بلاکچین و کاربردهایش بی‌ظنیر و نامحدود است و تقریباً می‌تواند در هر چیزی که تراکنش‌پذیر باشد؛ از جمله نقل و انتقال پول، کالا یا املاک کاربرد داشته باشد. بلاکچین بزرگ‌ترین مانع کلاهبرداران است؛ زیرا هر نوع معامله صورت گرفته با تمام جزئیات آن در دفتر کل ثبت شده و همه طرفین معامله می‌توانند به این جزئیات دسترسی داشته باشند.

هر کسی در هر جای دنیا که به اینترنت دسترسی دارد، می‌تواند از آن در تراکنش‌های خود استفاده کند. ایجاد ارتباط خودکار و بدون ناظر، از مهم‌ترین مزایای بلاکچین به شمار می‌آید.

آینده بلاکچین

پژوهش‌های صورت گرفته، نشان‌دهنده افزایش استفاده از این فناوری در دهه آینده است. علاقه به حوزه بلاکچین در دنیا رو به افزایش است و ارائه دوره‌های دانشگاهی بلاکچین، برگزاری انواع نشست‌ها و همایش‌های این حوزه، استفاده بانک‌ها و مؤسسات مالی، شرکت‌های بیمه و شرکت‌های فناوری از آن به مثابه ابزاری برای کاهش هزینه‌ها، کاهش خطاهای سیستمی و افزایش کیفیت ارائه خدمات خود دلیلی بر این مدعاست.

فرض کنید برای پایا کردن پول، به ناظر انسانی و صبر تا چند ساعت دیگر نیاز نباشد، ملموس‌ترین ویژگی بلاکچین همین است. بلیط‌های سینما، فرودگاه‌ها، مترو، قراردادهای هوشمند، آموزش و بسیاری از موارد دیگر که در آینده، بلاکچین همه آنها را متحول خواهد کرد.

راه‌اندازی ۲۰ میلیون پورت فیبر نوری از دهه فجر

امیر مهدی صالحی

کارشناس فناوری

به گفته وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات، پروژه «فیبر نوری نقاط» از دهه فجر امسال کلید می‌خورد و تا پایان دولت سیزدهم ۲۰ میلیون پورت پرسرعت مبتنی بر فیبر نوری برای منازل و کسب‌وکارها راه‌اندازی می‌شود. عیسی زارع‌پور در صفحه خود در اینستاگرام نوشت: «نامه‌ای را یکی از دوستان با واسطه‌ای برای من فرستاده بود. نامه دو فرزند خردسالش خطاب به من و گله از بی‌کیفیتی اینترنت منزل‌شان بود. وقتی خواندم، واقعاً متأثر شدم و خب حق دارند.»

وی ادامه داد: «وضعیتی که ایسن عزیزان به آن اشاره کرده‌اند، وضعیت ناپس‌امان اینترنت خانگی است که با سیاست‌های غلط و تلمبار شده در یک دهه گذشته به وجود آمده، به گونه‌ای که حالا بین ۱۸۱ کشور رتبه ۱۴۲ را داریم. وضعیت تلفن همراه هم اگر چه بهتر از ثابت است (رتبه ۷۰)، اما آن هم نیازمند بهبود است که به صورت مستمر پیگیری می‌کنم.»

وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات گفت: «اصلاح این رویه در کوتاه‌مدت امکان‌پذیر نیست، اما برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدتی برای افزایش کیفیت و سرعت شبکه ارتباطی کشور تدارک دیده‌ایم. پروژه «فیبر نوری نقاط»

وی ادامه داد: «وضعیتی که ایسن عزیزان به آن اشاره کرده‌اند، وضعیت ناپس‌امان اینترنت خانگی است که با سیاست‌های غلط و تلمبار شده در یک دهه گذشته به وجود آمده، به گونه‌ای که حالا بین ۱۸۱ کشور رتبه ۱۴۲ را داریم. وضعیت تلفن همراه هم اگر چه بهتر از ثابت است (رتبه ۷۰)، اما آن هم نیازمند بهبود است که به صورت مستمر پیگیری می‌کنم.»

۱۰۰۰ گیگ از ظرفیت اینترنت بین‌الملل کشور، به‌علت قطع دو مسیر فیبر نوری در گرجستان قطع شد. این اتفاق موجب اختلالات شدید اینترنت کاربران در سراسر کشور شد. هر چند این اتفاق‌ها را می‌توان نوعی حادثه به شمار آورد؛ اما وضعیت مراکز مخابراتی نیازمند توجه جدی است و به احتمال زیاد شما هم با مشکل تکمیل بودن ظرفیت مخابرات محل خود برای دریافت اینترنت ثابت مواجه شده و در دوران کرونا مجبور شده‌اید هزینه گزافی را صرف خرید بسته‌های اینترنت موبایل کنید. امید است با به‌روزرسانی تجهیزات مخابراتی، این مشکلات زودتر رفع شود.

پژواک

جریمه روی جریمه

گوگل بری چندمین بار جریمه شد

دادگاهی در مسکو به شرکت گوگل دستور داد، ۴ میلیون روبل جریمه بپردازد. علت این مسئله تداوم دسترسی به محتوایی است که از نظر روسیه به نامناسب و غیرقانونی است. روسیه تا به حال بارها گوگل را به علت حذف نکردن دسترسی به محتوای غیرقانونی جریمه کرده و این بار نیز معادل ۵۲۵۲۶ دلار جریمه برای این شرکت آمریکایی در نظر گرفته است. روسیه قوانین نظارتی سختگیرانه‌ای را علیه شرکت‌های فناوری آمریکایی اعمال می‌کند و بارها آنها را به علت انحصارطلبی بی‌توجهی به حریم شخصی و... جریمه کرده است.

نرم افزار

آنچور

پادکست خودتو بساز

اگر به ساخت پادکست علاقه دارید، «Anchor» یکی از بهترین اپلیکیشن‌های اندروید و آسان‌ترین روش‌ها برای این منظور است. با استفاده از این اپلیکیشن می‌توانید صدای خود را به همراه چهار نفر از دوستان در هر کجای دنیا، ضبط کنید و کل مراحل ساخت اپیزودهای پادکست را به‌طور کامل و رایگان با گوشی موبایل یا تبلت انجام بدهید. آنچور شامل ابزارهای ویرایش صدا، موسیقی پس‌زمینه، ترنزیشن و افکت‌های صوتی است. پس از ساخت اپیزودها می‌توانید آنها را در محبوب‌ترین پلتفرم‌های مخصوص این کار منتشر کنید.

خبر خوب

آندوسکوپ ایرانی

بومی‌سازی یکی از مهم‌ترین وسایل پزشکی

آندوسکوپ‌های انعطاف‌پذیر قابلیت‌های بسیاری در مقایسه با نوع ساده خود دارند. تولید بومی این محصول پرکاربرد، کشور را از واردات آن بی‌نیاز کرده است. با توجه به هزینه بالای این تجهیزات و کاربرد آن در بسیاری از زمینه‌های تخصصی پزشکی، از جمله گوش، حلق، بینی، ریه، گوارش، مجاری ادراری و مغز و اعصاب، تهیه چنین محصولی برای مراکز درمانی دولتی می‌تواند اهمیت بسیاری داشته باشد. ۸۳ درصد از این محصول بومی‌سازی شده است.

مجاهدان عرصه تبیین

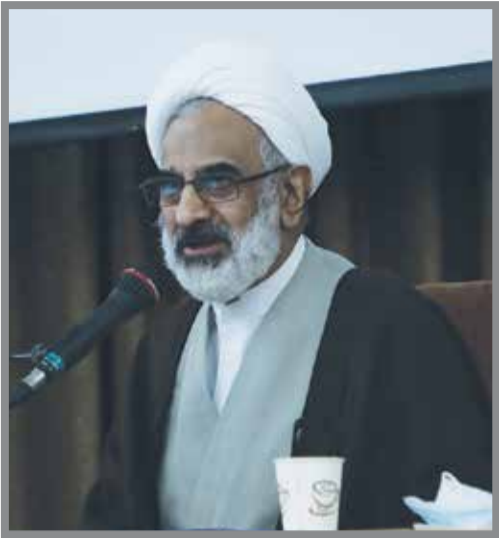

علیرضا جلالیان

دبیر گروه سپاه

عکس: سید محمد موسوی منش

نهضت ترجمه ضرورت آینده

مراسم اختتامیه نخستین جشنواره ملی ترجمان فتح، در مرکز همایش‌های موزه ملی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس برگزار شد.

سردار سرتیپ دوم پاسدار دکتر حسنی آهنگر، فرمانده دانشگاه جامع امام حسین(ع)، در ابتدای این مراسم اظهار داشت: «ایده اصلی شکل‌گیری نهضت ترجمه انقلاب اسلامی در دانشگاه امام حسین(ع) پس از آن شکل گرفت که در جلسات متعدد، رهبر معظم انقلاب بر مسئله ترجمه، در مورد آثار مکتوب فاخر تأکید فراوان کردند.» وی افزود: «این تأکید در سال‌های دهه ۹۰ اوج گرفت و در سال ۱۳۹۵ پروژه نهضت ترجمه در دانشگاه کلید خورد. نهضت ترجمه برای حرکت آینده ضروری است و باید میراث بلند انقلاب اسلامی که در بخش‌های اخلاقی، تربیتی، علمی، فرهنگی، اجتماعی و دینی ایران و ایرانیان در طول ۴۳ سال از بهمن ۵۷ تاکنون تولید شده است، به جهانیان شناسانده شود.» سردار آهنگر در ادامه اظهار داشت: «شورای علمی جشنواره در آبان ماه ۱۳۹۹ تشکیل شد و در دی ماه ۱۳۹۹ فراخوان آثار منتشر شد. همزمان پیش‌نشدت‌های جشنواره به عنوان بازوی فکری و نرم‌افزاری حرکت نهضت ترجمه آغاز شدند و اولین نشست در اول بهمن ۱۳۹۹ در سالروز نامه رهبر معظم انقلاب(مدظله‌عالی) به جوانان غربی با مدیریت مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی بسا محوریت این نامه برگزار شد. تأکید و توصیه آقا به جوانان غربی در آن نامه تاریخی این بود که باید اسلام از منابع اصیل آن شناخته شود و به اسلام از پنجره سیاه‌نمایی‌های غرب و رسانه‌های غربی نگریسته نشود. در این میان نقش اصلی در شناخت بی‌واسطه از اسلام بر عهده ترجمه است.» سردار آهنگر در ادامه افزود: «پس از این طیبعه، ۲۲ نشست تخصصی دیگر هم در چهار محور اصلی «گزینه‌ش و انتخاب کتاب»، «عملیات زبانی (ترجمه)»، «قالب‌ها و بسترهای انتشار»، و «نشر و بازاریابی» برگزار شد. هر یک از این مراحل چهارگانه، جزئیات بسیار دقیق و پیچیده‌ای دارد که کم و بیش در سال‌های اخیر متخصصان در نشست‌های تخصصی بر آن تأکید کرده‌اند. نشست‌های تخصصی جشنواره ترجمان فتح بستری را فراهم کرد تا این سخنان به صورت دسته‌بندی و سازمان‌دهی شده بازگو شود، سوالات و ابهامات پاسخ داده شوند و در نهایت همه آنها به عنوان سندی مکتوب، نقشه راهی برای فعالان عرصه ترجمه و نشر به علاقه‌مندان عرضه شود که به لطف خدا هم‌اکنون در پایان اولین جشنواره ترجمان فتح این مهم تا حد زیادی محقق شده و به زودی این اثر مکتوب که در بیش از ۱۳۰ محور تخصصی ارائه محتوا داشته است، در اختیار عزیزان قرار خواهد گرفت.» وی افزود: «پس از پایان مهلت ارسال آثار در مجموع تعداد ۱۶۷ اثر به تفکیک ذیل به دبیرخانه جشنواره ارسال شد. در بخش کتاب، ۹۹ اثر در زبان‌های عربی، فرانسه، اردو، انگلیسی، اسپانیایی، آذربایجانی و روسی، در بخش داستان کوتاه، ۳۵ اثر در زبان‌های عربی، فرانسه و انگلیسی، در بخش ترجمه گزیده‌های ادبی چهار اثر در زبان انگلیسی و در بخش یادداشت تحلیلی و مقاله کوتاه ۲۹ اثر در زبان‌های انگلیسی، عربی و فارسی.» قابل توجه است که برخی برگزیدگان این حوزه شامل برخی کتاب‌های مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس، دکتر میثم مطیعی، مداح و استاد دانشگاه امام صادق و برخی دیگر از تولیدات مراکز و استادان بسیجی در کشور بودند.

مبارزه با فساد و نیز کاهش فاصله مردم و حاکمیت، صعود تجارت خارجی و نیز عدم استقرار از بانک مرکزی و عدم کسری بودجه و چاپ پول و مقابله جدی دولت با فرار مالیاتی نشانه‌های بسیار مثبت اقتصادی است که می‌توان نتایج آن را تا شش ماه آینده به خوبی در سفره مردم و وضعیت اقتصادی کشور دید.»

مجاهدان عرصه تبیین

همچنین در این همایش حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی‌صادقی، نماینده ولی در سپاه با اشاره به صدور فرمان جهاد تبیین از سوی رهبر معظم انقلاب، موج اول مخاطبان این فرمان جهاد را روحانیت دانست و افزود: «روحانیت به عنوان وارثان انبیا سه مأموریت تبلیغ و ترویج دین، دفاع از دین و اقامه دین خدا را بر عهده دارند و بر این اساس روحانیت در امر جهاد تبیین در نوک پیشانی این جبهه قرار دارد و ایفای نقش می‌کند.»

وی افزود: «حکم جهاد تبیین دو هدف را دنبال می‌کند که بصیرت‌افزایی و آگاهی‌بخشی به مردم است تا مردم در برابر دشمن منفعل نشوند و در هدف دوم هدایت‌گری و تعلق‌ت مردم است که اگر برای سرنوشت امت‌ها دو موضوع را در نظر بگیریم، دو موضوع همان آگاهی‌ها و تعلق‌ت است که سرنوشت ملت‌ها را می‌سازد.»

نماینده ولی فقیه در سپاه ادامه داد: «حکم جهاد در اسلام جهاد دفاعی است و این حکم در برابر ده‌ها حمله‌ای است که شده؛ از تحریف گرفته تا شبه‌انگیزی، تغییر اصول و باورها، کمرنگ کردن غیرت دینی، غیر کارآمد جلوه دادن گفتمان مقاومت، نادیده گرفتن و غفلت از وضع خراب دشمن و منفعل کردن مدیران و مردم...» وی افزود: «حضرت زهر(س) اولین شهید جهاد تبیین بود که به ما آموخت این جهاد دو شرط اساسی دارد: اول دیدن خطر و بصیرت نسبت به خطر و دوم مجاهدت و ایثار جان در این مسیر.»

از هر کشتی یا شناوری را به صورت نقطه‌زنی دقیق مورد هدف قرار دهیم که این خود یک فناوری بزرگ و یک قدرت بالای فناوری را می‌طلبد.»

به بار نشستن اقدامات امروز

حجت‌الاسلام والمسلمین علی سعیدی‌شاه‌رودی، رئیس دفتر عقیدتی-سیاسی فرمانده کل قوا نیز در این همایش با بیان اینکه از زمان استقرار خود در این مسئولیت موضوع برگزاری همایش‌های مشترک بین عقیدتی-سیاسی‌های سازمان‌های نیروهای مسلح را پیگیری کرده است، اظهار داشت: «توفیق داریم تا دومین همایش روحانیون نیروهای مسلح را به میزبانی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در خدمت عزیزان باشیم و این سلسله جلسات که با شرکت‌های هم‌راه است ادامه‌دار خواهد بود.»

وی با تشریح وضعیت موجود کشور اظهار داشت: «استقرار دولت جدید علاوه بر تغییر ریل سیاسی در کشور همراه با یک سلسله تحولات اجتماعی بوده است که ناشی از بیم و امیدها و نیز دیدن‌های دشمن در برخی تورهاس، بخشی از این تحولات اجتماعی جمع‌تجمعات صنفی برای افزایش حقوق‌هاست که اکثر آنها به دلیل نابرابری در پرداخت‌ها و عمل نکردن درست به مسئولیت‌ها در گذشته بوده که با وجود قانون نظام جامع هماهنگی و یکسان‌سازی پرداخت‌ها یک عدم توازن در حقوق‌ها بعد از چندین سال ایجاد شده که دولت و مجلس فعلی درصدد رفع این ایرادات هستند.»

حجت‌الاسلام والمسلمین سعیدی با اشاره به گشایش‌های اقتصادی و نقش مدیریت دولت انقلابی در این گشایش‌ها گفت: «توافقات با چین و اجرای قرارداد ۲۵ ساله که ابعاد عمرانی، فروش نفت، توسعه خطوط ریلی و... آن کمک شایانی به توسعه اقتصادی کشور خواهد کرد، در کنار افزایش فروش نفت و بازگشت پول آن و همچنین کاهش تنش‌های منطقه‌ای و توافقات اقتصادی جدید با کشورهای همسایه و منطقه و عزم دولت برای

موضوعات مختلف جهانی است، افزود: «در متن این جریان نصرت‌های شگفت‌انگیز الهی وجود دارد، یک مولود تازه متولد شده با همه قدرتهای جهان مقابله کرد، قدرت‌هایی که زمین از بدو پیدایش تا آن روز، مثل آن رانه در حجم و نه در توانایی ندیده و تکرار هم نخواهد شد.»

فرمانده کل سپاه ادامه داد: «انقلاب اسلامی در میانه یک جنگ بلندمدت و فرسایشی بین دو قطب عظیم قدرت جهانی در کشاکش جنگ سرد بروز پیدا کرد و تنها نقطه اشتراک دبلوک عظیم و انباشته قدرت و تسلیحات تقابل با انقلاب اسلامی بود و شاید بتوان گفت یکی از نابرابرترین فضاها تقابل بعد از عاشورای سال ۶۱ هجری در انقلاب اسلامی اتفاق افتاد و نمی‌توان فراموش کرد که در این ۴۳ سال از انقلاب درخشش تاریخ امامت و ولایت اتفاق افتاده است.»

وی ادامه داد: «در ابتدای انقلاب و دفاع مقدس شهیدان ما از داخل مرزهای خودمان در ده‌لایه، شلمچه و سرزمین‌های مرزی بودند، اما امروز شهیدان‌مان در عراق، سوریه، لبنان، یمن و... هستند و جبین و پیشانی این جبهه روز به روز عمق بیشتری پیدامی‌کند.»

سردار سلامی با اشاره به برخی دیدارهای خود با مسئولان انصارالله یمن افزود: «یمنی‌ها می‌گویند که جمهوری اسلامی برای ما به مثابه یک ستون و تکیه‌گاه محکم است که با تکیه بر آن در این مقاومت پیروز خواهیم بود، در شرایطی که در حصر یمن حتی نمی‌توانیم به دارو یا امکانات اولیه زندگی دسترسی داشته باشیم، این یک نقطه قوت برای ماست.»

وی در فراز دیگر سخنان خود با اشاره به برخی ابعاد توسعه توان دفاعی و فواید آن گفت: «امروز توانایی‌های ما در دریا به جایی رسیده است که حتی در آب‌های دور دست توان اعمال اراده و بازدارندگی نسبت به کشتی‌های جنگی دشمن را داریم و عملاً همه خطوط مواصلاتی و تجاری دریایی ما در آب‌های آزاد جهان برای تبادلات تجاری امن است و این قابلیت وجود دارد که در صورت نیاز هر نقطه

همایش روحانیون نیروهای مسلح با حضور روحانیون منتخب سازمان‌های نیروهای مسلح در ستاد فرماندهی کل سپاه برگزار شد. بخش اصلی این همایش به سخنرانی فرمانده کل سپاه، رئیس دفتر عقیدتی-سیاسی فرماندهی کل قوا و نماینده ولی فقیه در سپاه اختصاص داشت.

واقعیت در میدان تابع یک واقعیت ذهنی

فرمانده کل سپاه در این همایش با بیان اینکه ایام‌الله مدام تکرار می‌شوند، اظهار داشت: «۲۲ بهمن ۵۷ یک ایام‌الله بود، اما هر ۲۲ بهمن سال‌های بعد از آن یوم‌الله متفاوتی نسبت به این سال بوده است، همانند نمازهای روزانه که در ظاهر تکرار روزهای قبلی است؛ اما خودش یک نماز مستقل با اثری جداگانه است که امتداد آن یک جریان است که اسلام را جاری می‌کند.»

وی با اشاره به این واقعیت که پیروزی‌ها و شکست‌ها ابتدا در عالم ذهن رقم می‌خورند و سپس در میدان تبلور پیدا می‌کند، افزود: «واقعیت در میدان همواره تابع یک واقعیت در ذهن‌ها و قلب‌هاست و اگر ذهن‌ها و قلب‌ها به درستی شکل بگیرد، این خود عامل رقم خوردن پیروزی خواهد بود.»

سردار سلامی در ادامه گفت: «علما بر این اساس نقش مهمی در مرمت دل‌ها، تعمیر قلب‌ها، تحکیم باورها، استحکام اجتماع، تذکر محبت‌ها، بیان سنت‌های الهی، القای آرزوها، مستحکم کردن روح‌ها و جسم‌ها دارند و اگر مقاومت در اینجا شکل می‌گیرد، به این دلیل است که قبل از آن ایمان و باور به مقاومت در ذهن‌ها و قلب‌ها شکل گرفته است؛ روحانیون سازندگان درون هستند.»

وی بیان اینکه ۴۳ سال است که موضوع اصلی در جهان انقلاب اسلامی و تأثیرات آن روی

گزارش

قاصدان آسمانی

شهادت حاج غلامعلی یآوری بود. این مراسم چند سال است که با مساعدت علی محمدزاده، دانشجوی مخابرات و مسئول مخابرات تپ اکرم(ص) برگزار می‌شود. مهم‌ترین دستاورد این محفل انس، تقویت همدلی و وحدت بیش از پیش رزمندگان انقلاب اسلامی است. ستاد یادواره شهدای بیسیم چی گردان لیل القدر تپ ۲۹ نبی اکرم(ص) در سال ۱۳۹۰ شروع به فعالیت کرده و تعداد ۷۴ شهید در عملیات‌های مختلف تقدیم انقلاب اسلامی کرده است و تاکنون هشت یادواره در شهرهای مختلف استان کرمانشاه و چهار محفل انس در تهران و هفت محفل انس در کرمانشاه برگزار کرده است.

روی خط

حضور رئیس جمهور دلگرم‌مان کرد

۰۹۳۸۰۰۰۳۱۵۸ / حضور رئیس‌جمهور مردمی، بلافاصله پس از بازگشت از روسیه در استان ما(کرمان) موجب خوشنودی و دلگرمی مردم سیل زده شد/ «احمدی» از کرمان.

۰۹۳۹۰۰۰۰۲۶ / لطفاً مسئولان نظامی توجه بیشتری نسبت به پروژه‌های مسکن کارکنان داشته باشند!

۰۹۱۴۰۰۰۶۲۶۸ / چرا هشت سال سنوات ارفاکی فرزندان شهدا شاغل در برخی نهادها و سازمان‌ها اجرایی نمی‌شود.

۰۹۱۷۰۰۰۴۶۶۰ / سلام، طرح نقدی شدن یارانه اتسکا خیلی به ضرر کارکنان است؛ حداقل به نسبت تورم باید افزایش یابد. این در حالی است که اجناس اتسکا خیلی گران است.

۰۹۱۱۰۰۰۴۸۲۱ / بسا سلام و صلوات به روح بلند سردار شهید جهان اسلام. رئیس و مدیران محترم رسانه ملی لطفاً برنامه‌های

روایت فتح به ویژه عملیات والفجر ۸ بارمز یا زهر(اس)، عبور نیروها از اروند که حاج قاسم خلیلی دلنشین روایتگری کرده را پخش کنند. رزمنده دفاع مقدس، «حسین اسدی» از لنگرود

۰۹۱۵۰۰۰۶۷۸۰ / یارانه نقدی اتسکا خوب است؛ فقط مبلغ آن خیلی خیلی کم است.

۰۹۱۱۰۰۰۵۴۴ / سپاه هم‌زمان دوستان حاج قاسم سلیمانی عزیز را به رده‌ها برای خاطره‌گویی و روایتگری اعزام کند که می‌تواند بسیار تأثیرگذار باشد. «معلمی» از زیباتکنار گیلان. دانشگاه ندسا

۰۹۱۲۰۰۰۷۳۱۱ / از پاسداران عزیز که در زلزله و سیل‌های اخیر با جانفشانی در کنار مردم بودند سپاسگزاریم، در حالی برخی از همین عزیزان خود جز آسیب دیدگان حادثه بودند به کمک مردم شتافتند.

یادداشت

کتر از دو سال

قاسم عباسی

چاباز و نویسنده کتاب پوتین‌های ساقه‌بلند

«سیدعلی اکبر عدل» آتقدر خوش اخلاق و بذله‌گو بود که وقتی با اصابت تیری به کمرش نقش بر زمین شد، هر چه بچه‌ها را صدازد که نمی‌توانم بلند شوم و تیر خورده‌ام تا چند دقیقه همه فکر می‌کردند شوخی می‌کنند! با اصابت همان تیر نزدیک سی سال ویلچر نشین شد؛ یعنی از زمستان ۱۳۶۳ در عملیات بدر گمانم آن‌روز هجده سال بیشتر نداشت که برای همیشه قطع نخاع شد.

بعد از قطع نخاع شدن و پس از جنگ، گاهگاهی موفق به دیدار می‌شدم. سال ۱۳۸۳ با هم بیمارستان ساسان بستری بودیم. من طبقه نهم بودم و او طبقه ششم. علاوه بر بیماری‌های متعدد، کلیه‌اش هم به مشکل جدی خورده بود. صبح‌ها که وقت ملاقات نبود، اگر سرم نداشتیم، پیش اکبر می‌رفتم. اتاق‌ها دو تخته بود و هم اتاقی اکبر جانباز اعصاب و روان بدحالی بود که قبلاً در تلویزیون او را دیده بودم. جانبازی که حافظه‌اش را از دست داده بود و در حیاط بیمارستان اعصاب و روان صدر از او برنامه‌ای ضبط کرده بودند. سر بی‌مو و عینک ته‌استکانی داشت و با شهید چمران هم‌رمز بود. فقط مادرش به عیادتش می‌رفت.

دقایقی بعد دکتر جوانی در را باز کرد و همانطور که با موبایلش سخت مشغول گفت‌وگو بود، پیش تخت اکبر آمد. کروات بد رنگ سبزر روشن و کت تنگ مشکی با راه‌راه سفید به تن داشت. نیم‌نگاهی به برکه آویزان به تخت اکبر انداخت و سؤال کوتاهی هم پرسید. همانطور که به صحبت گرمش با موبایل ادامه می‌داد، از اتاق خارج شد. در حال خروج اکبر با دلخوری گفت: «همین؟» دکتر که به طرف در می‌رفت، حتی سؤال اکبر عدل را هم نشنید. ملاقات بعدی‌ام، عدل گفت جانباز هم که آن روز دیدی، مُرد. حالم گرفته شد.

مهر ۱۳۹۱ در بهشت زهرا همدیگر را دیدیم. گمانم شنیده بود بابت بیماری، روحیه خوبی ندارم. صدامم کرد و با تبسمی حالم را پرسید. پس از رویوسی و احوالپرسی سفره‌دلم را باز کردم. دستم در گچ بود و بانگراتی، بیماری‌ام را با جزئیات کامل تعریف کردم. انگشتان دستش را به نشانه عدد پنج باز کرد و با لبخندی گفت نگران نباش قول می‌دهم حداکثر تا پنج سال دیگر زنده‌ایم و تا آن زمان تمام مشکلات حل شده و زیر خاک آرمیده‌ایم. کمتر از یک سال بعد، یعنی شهریور ۱۳۹۲ شنیدم مدتی است در آی‌سی‌یوی بیمارستان ساسان بستری است. برای ملاقات کوتاه به نوبت اجازه می‌دادند. کاوروی روی کفشم کشیدم و داخل بخش شدم. حال مناسبی نداشت. علاوه بر سبزم کیسه‌ای خون هم به رگش وصل بود. رو به من عدد پنج را با دستش نشان داد و با تبسمی گفت چقدر مانده؟ بغض گلویم را گرفت و بهز حمت جلوی اشکم را گرفت. این آخرین دیدارم بود.

چند ماه بعد، یعنی زمستان ۱۳۹۲ یک شب از چند نفر پیامک رسید که حاج اکبر به لقاءالله پیوست. صبح تنها بودم. لباس پوشیدم که عازم بهشت زهرا شوم. هر چه تلاش کردم نتوانستم راهی شوم؛ بسیار غمگین بودم. او حالا کمتر از یک سال و نیم از پنج سالگی را که به من قول داد، میهمان مظلوم این دنیا بود.

به بهانه نهم بهمن سالروز شهادت سرداران رشید اسلام، حسن باقری و مجید بقایی

شماره چهارم در فهرست شهادت

میثم رشیدی مهرآبادی

دبیر گروه دفاع مقدس

صبح روز یکشنبه، نهم بهمن ۱۳۶۱ پیش از عملیات والفجر مقدماتی، فرمانده کل سپاه پاسداران با گروهی از فرماندهان جنگ در حسینیه جماران به حضور امام خمینی (ره) رسیده بودند. ساعتی بعد علی شمشخانی از اهواز تماس گرفت و خبر مهمی را به اطلاع محسن رضایی رساند: «حسن باقری شهید شد». در این حادثه، «مجید بقایی» هم به شهادت رسیده بود. چیزی نگذشت که این خبر به سراسر کشور رسید و شخصیت‌ها و نهادهای مختلف با انتشار اطلاعیه‌ها و بیانیه‌ها به این حادثه واکنش نشان دادند. مردم فهمیدند حادثه تلخی در جنگ به وقوع پیوسته؛ اما در نظر فرماندهان ارشد جنگ این تنها یک خبر تلخ نبود؛ بلکه رویداد هولناکی بود که آنان را با این پرسش بزرگ و دشوار روبه‌رو می‌کرد: اکنون بدون حسن باقری جنگ چگونه ادامه خواهد یافت؟

«غلامحسین افشردی» مشهور به «حسن باقری» در نخستین روز مهرماه ۱۳۵۹ و با آغاز جنگ وارد خوزستان شد. همان روزی که محسن رضایی تلفنی او را به علی شمشخانی، فرمانده سپاه خوزستان معرفی کرد. او تا روزی که شمشخانی خبر شهادتش را به رضایی داد، ۲۸ ماه از عمر خود را در میدان‌های جنگ گذراند. در این مدت نه چندان طولانی، حسن باقری به مرتبه‌ای از تأثیرگذاری رسید که اطلاعات، طراحی و نیز اجرای عملیات‌های کوچک و بزرگ به او متکی شد و فرمانده کل سپاه تنها او را به عنوان مؤید تصمیم‌گیری‌هایش می‌شناخت. فرمانده شهیدارترش، علی صیادشیرازی هوش سرشار، نبوغ، استعداد، تحرک، قدرت تجزیه و تحلیل آمیخته با تعهد و روحیه انقلابی او را می‌ستود.

حسن باقری را می‌توان منشأ تحولی انقلابی در جنگ دانست. علاوه بر این، شهید باقری با استفاده از فرهنگ غنی اسلامی سهم مهمی در تغییر ادبیات و فرهنگ گفتاری جنگ داشت. عناوین عملیات‌ها، رمز بیسیم‌ها و عملیات‌ها و اسامی یگان‌ها همه برگرفته از همین فرهنگی است که او با گذاشتن نام امام مهدی (عج) بر این عملیات، آغازگر آن بود. اگر چه از شهید حسن باقری، آنطور که باید و شاید گفته نشده؛ اما یاد یا هم‌راهش به مراتب کمتر مورد توجه واقع شده است. در آستانه نهم بهمن و سی‌ونهمین سالگرد شهادت این دوسرادر رشید اسلام، اندکی زندگی شهید مجید بقایی را روایت می‌کنیم و او را از منظر خاطرات حاج صادق آهنگران به‌نظاره می‌نشینیم.

مجید بقایی متولد ۱۳۳۷ در بهبهان بود. سال ۱۳۵۸ وارد جهاد شد و در آستانه جنگ به سپاه پیوست. او مدتی نماینده سپاه در اتاق جنگ لشکر ۹۲ زرهی ارتش بود. پس از آن فرمانده سپاه شوش شد. در عملیات فتح‌المبین فرماندهی قرارگاه فجر

را بر عهده داشت؛ سپس جانشین حسن باقری در قرارگاه کربلا و سپس از عملیات محرم، فرمانده قرارگاه کربلا شد. بقایی نهم بهمن ۱۳۶۱ همراه حسن باقری حین عملیات شناسایی در منطقه فکه به شهادت رسید.

حاج صادق آهنگران درباره او می‌گوید: با مجید بقایی در سپاه اهواز آشنا شدم. مجید اهل بهبهان بود و در رشته فیزیوتراپی دانشگاه اهواز درس خوانده بود. او از سال ۱۳۵۴ مبارزات دانشجویی را در دانشگاه رهبری می‌کرد. در سال‌های پایانی سلطنت رژیم پهلوی عضو گروه منصورون شد و کنار برادر محسن رضایی بود. به دلیل نگاه دلسوزانه و شوقی که برای خدمت به مناطق محروم داشت، وارد جهاد سازندگی بهبهان شد. بعدها با دعوت آقا محسن به سپاه آمد و در بخش تحقیق و بازرسی سپاه خوزستان مشغول به کار شد. البته او تا اوایل جنگ، تقریباً با همه ارگان‌های انقلابی در ارتباط بود و با راهکارها و ابتکارهای جالب توجهش، به همه تحرک و نشاط می‌داد. او در طراحی، نقاشی و خطاطی تبحر داشت و با توجه به ذوق و علاقه‌ای که به کارهای تبلیغاتی داشت، پوستر، نوار سخنرانی، فیلم و ویدئو تهیه می‌کرد. یک بار نمایشگاهی از اسناد ساواک در شهر بهبهان برپا کرد. مجید، احادیث ائمه اطهار را می‌نوشت و روی دیوارهای شهر نصب می‌کرد. زمانی که به سپاه آمد، ابتدا به واحد روابط عمومی سپاه امیدیه رفت. بعد که دفتر هماهنگی و تحقیق و بازرسی در سپاه خوزستان تشکیل شد، به اهواز رفت و در آنجا مشغول شد. مجید در اوایل جنگ، نماینده سپاه در اتاق جنگ بود. او تلاش می‌کرد بین ارتش و سپاه، هماهنگی ایجاد کند. این کار با وجود شخصیت خودمحوری مثل بنی‌صدر خیلی سخت بود. بقایی بعدها به شوش رفت و مسئولیت سپاه شوش را بر عهده گرفت. در آن مقطع به اسماعیل دقایقی هم در سازماندهای سازمان رزم سپاه کمک می‌کرد.

مجید خیلی مخلص و مؤمن بود. اطرافیان

نمی‌دانستند که او در جبهه چه می‌کند. به خانواده‌اش گفته بود در اهواز می‌گردیم! چند بار هم زخمی شد؛ اما خانواده‌اش خیردار نشدند. او به عنوان یک رزمنده عادی در عملیات طریق‌القدس حضور داشت. اینکه با عنوان یک رزمنده عادی بود، نشان از اخلاص و بی‌ریایی‌اش داشت. در این عملیات حتی تا آستانه اسارت هم پیش رفت. چند روز کسی از او خبر نداشت. او با زیرکی و زرنگی از دام دشمن فرار کرده بود. نیروهای خودی او را تشنه و گرسنه در نخلستان‌های شمال بستان پیدا کردند.

داستانش را برای من تعریف کرده بود: «به دلیل اینکه محورهای چپ و راست ما نتوانسته بودند پیشروی کنند و مادر عمق منطقه عراق جلورفته بودیم، نزدیک امامزاده زین‌العابدین در محاصره دشمن قرار گرفتیم. هر طرف که نگاه می‌کردیم، تانک‌های عراقی را می‌دیدیم که به سمت ما می‌آمدند. حدود ۶۰ نفر بودیم و در یک کانال پناه گرفتیم. صدای عراقی‌ها را می‌شنیدیم که از ما می‌خواستند تسلیم شویم؛ ولی ما با رشادت محمدحسین آل‌وگردی از محاصره فرار کردیم و هر طور بود خودمان را به سوسنگرد رساندیم. البته عده‌ای از بچه‌ها شهید و زخمی شدند.»

بقایی علاقه عجیبی به نیروهای بسیجی داشت. هر جا مشکلی پیش می‌آمد، از آنها دفاع می‌کرد و می‌گفت یکی از رمزهای موفقیت ما قدردانی از نیروهای مردمی است.

در عملیات طریق‌القدس، عده‌ای از جوان‌های اهواز و مسجد جزایری به شهادت رسیدند. در مراسم‌هایی که برای این شهدا برگزار شد، چند بار همدیگر را دیدیم. یک بار هم از من دعوت کرد که برای نوحه‌خوانی به بهبهان بروم. در مسیر، از دوستان مبارزش در دوره قبل از انقلاب و شهدای بهبهان تعریف کرد. مجید بقایی در عملیات‌های بعدی خیلی رشد کرد و در کنار فرماندهان بزرگی مثل حسن باقری قرار گرفت. او در عملیات فتح‌المبین به عنوان فرمانده قرارگاه در طرح ریزی و هدایت یگان‌های عمل‌کننده برای آزادسازی ارتفاعات

ابوصلیبی خات نقش مؤثری داشت. با تلاش او و درایت حسن باقری (فرمانده قرارگاه نصر) موفقیت عملیات در محور آنها تضمین شده بود. در طراحی عملیات بیت‌المقدس هم کنار حسن باقری بود و با برنامه‌ریزی دقیق و هماهنگ، نیروهای تحت امرش را با همکاری هوانیروز از شمال فکه به جنوب انتقال داد. او در آزادسازی خرمشهر هم نقش داشت.

بقایی بعد از عملیات رمضان معاون حسن باقری در قرارگاه کربلا شد. او بعد از عملیات محرم که حسن باقری جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه شد، فرماندهی قرارگاه کربلا را بر عهده گرفت. به گفته برادر غلامپور، بقایی اولین کسی بود که در بین جوانان خوزستان در جایگاه فرمانده قرارگاه قرار گرفت. مجید چون در کنار حسن باقری به شهادت رسیده بود، خیرش خیلی زود بین فرماندهان پخش شد. من در فراق او خیلی گریه کردم. بعدها از دوستان مشترک‌مان شنیدم که مجید در ساعت آخر حینش سوره فجر را حفظ می‌کرد. یک دفتر چه داشت که اسم ۳۹ نفر از دوستان شهیدش را در آن یادداشت کرده بود و در تنهایی در فراق آنها گریه می‌کرد. خودش چهلمین نفر آن فهرست شد.

بقایی مجرد بود؛ چون جنگ برایش اولویت داشت و فرصتی پیدا نمی‌کرد که به تشکیل خانواده فکر کند، به همین دلیل هم خیلی از حقوق عقب افتاده‌اش را از سپاه نگرفته بود. با بیشتر حقوقش کتاب خریده بود.

نوحه‌ای به طور مشترک برای حسن باقری و مجید بقایی خواندم که بخشی از آن در ذهنم باقی مانده است.

بقایی و باقری ای عزیزان یادتان جاودان
رزمنده سرداران جیش ایمان، یادتان جاودان
مرغان قدسی این قفس شکستید
بر باره مجد و شرف نشستید
راه تجاوزکار دون بستید
در جبهه‌ها فتح شما نمایان
فرماندهان صحنه‌های پیکار
در یاری دین جان نموده ایثار
خون شما را ذات حق خریدار
رفته فراتر از کمال انسان

یادم هست در سالگرد شهادت این دو فرمانده شجاع هم این دو نوحه را خواندم:
بقایی، باقری مردان ایمان
دوسرادر رشید جیش قرآن
بقایی مهربان و باصفا بود
دلیر لشکر روح خدا بود
سپهدار قوای کربلا بود
دلش آکنده از عشق یزدان
حسن در راه حق مردانه کوشید
چو حیدر بر صف دشمن خروشید
شراب وصل حق مستانه نوشید
روانه شد به سوی باغ رضوان
بقایی باقری هارستگارند
مقیم اندر جوار کربلادارند...

خاطره

فرمانده لشکر و شکار تانک

اولین روز عملیات والفجر ۸، دوشکاهای تانک‌ها روی خاکریز ما را تیرتراش می‌کردند و اجازه عکس‌العمل چندانی به ما نمی‌دادند؛ به گونه‌ای که سه نفر از فرمانده گردان‌های لشکر من در آنجا از کمر به بالا تکه تکه شدند.

آدم یک کلاه آهنی روی سرم گذاشتم و یک گونی هم روی آن کشیدم و به دو سه نفر از بچه‌ها گفتم: «کسی دیگر به خط نرود.» چون هر کس می‌رفت، شهید می‌شد. رفتم سرخاکریز و با گفتن هر یا زهر(اس) گلوله آر. بی. جی را شلیک می‌کردم. حدود ۱۹ تا ۲۰ تانک را زدم. منطقه به آتش کشیده شد. بعضی‌ها تا این صحنه را دیدند، شروع به عقب‌نشینی کردند و آنهایی هم که تانک‌هایشان مورد اصابت گلوله قرار گرفته بود، از آنها پیاده شده و فرار کردند و در عین حال بچه‌های ما آنها را هدف تیرهای خود قرار دادند. در این زمان ساعت حدود ۱۰ صبح بود. درواقع دشمن در این تک عقبه‌های ما را در فو بست و ما نیروی آماده کافی برای ترمیم خط مقدم خود نداشتیم.

راوی: سردار مرتضی قربانی، فرمانده لشکر ۲۵ کربلا در دوران دفاع مقدس

تازه‌ها

آوینی افغانستان

کتاب «خون شریکی»؛ مجموعه یادداشت‌های مطبوعاتی محمدسرور رجایی، نویسنده و شاعر افغانستانی به کوشش پژمان عرب است که انتشارات «راه یار» آن را چاپ و روانه بازار نشر کرده است.

مرحوم محمدسرور رجایی، بیست سال آخر عمر با برکتش را صرف جمع‌آوری اطلاعات و خاطرات مربوط به شهدای ایرانی جهاد افغانستان و شهدای افغانستانی دفاع مقدس کرد. «از دشت لیلی تا جزیره میجنون» خاطرات رزمندگان افغانستانی دفاع مقدس، «مأموریت خدا» هفت روایت از احمدرضا سعیدی شهید ایرانی جهاد اسلامی افغانستان و کتاب «در آغوش قلب‌ها» اشعار و خاطرات مردم افغانستان از امام خمینی (ره)، آثار منتشر شده از مرحوم رجایی است. برخی او را آوینی افغانستان می‌دانند و مسزارش نیز در قطعه ۲۹ بهشت زهرای تهران و کمی آن‌طرف‌تر از مزار شهید سیدمرتضی آوینی قرار دارد.

قاب

شوخی و خنده

معمولاً هر جا «سیدعلی اکبر عدل» بود، شوخی و خنده را هم با خود می‌آورد. عصر یک روز خوش بهاری با دوربینش جلوی چادر دسته ما آمد. عکس اول معمولی و با خنده بود؛ ولی سر و کله مجید محمودوند که پیدا شد، فیگور عکس عوض شد و همه به هم بیچیدند. با بلند شدن صدای شوخی و خنده، چند نفر دیگر هم از چادر بیرون زدند و خود را جلوی دوربین انداختند. عکس از قاسم عباسی

۴۰ درصد راه آهن شهری را می سازیم

در سال‌های اخیر، کریدورهای جدیدی در منطقه، آغاز به کار کرده‌اند که درآمد ترانزیت ایران به منزله یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های توسعه پایدار کشور را تحت تأثیر قرار داده‌اند که اصلی‌ترین راه احیای این موضوع، توسعه زیرساخت‌های کشور است. در همین زمینه گفت‌وگویی با مهندس محمدرضا رحمانی، مدیرعامل هلدینگ تخصصی راه و شهرسازی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) انجام شد تا از اقدامات و دستاوردهای سپاه در این حوزه بیشتر مطلع شویم.

مهندس رحمانی لطفاً بفرمایید هلدینگ راه و شهرسازی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) در چه حوزه‌هایی فعالیت دارد و تاکنون چه دستاوردهایی برای کشور به ارمغان آورده است؟

هلدینگ تخصصی راه و شهرسازی قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) در گرایش‌های راه، راه‌آهن، مترو، پل و تقاطع غیرهمسطح، تونل راه و راه‌آهن، ابنیه و سازه‌های فضایی فعالیت دارد و تاکنون توانسته است در هر یک از این گرایش‌ها، پروژه‌های قابل توجهی را اجرا کند که عبارتند از: - طراحی و اجرای بیش از ۲۵۰۰ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی در کشور (معادل ۱۳ درصد ظرفیت ساخته‌شده)؛

- طراحی و اجرای بیش از ۴۰۰۰ کیلومتر راه آهن در کشور (معادل ۳۰ درصد ظرفیت ساخته‌شده)؛

- طراحی و اجرای بیش از ۲۰۰ پل و تقاطع غیر همسطح به طول حدود ۷۴ کیلومتر؛

- اجرای بیش از ۱۵۰ کیلومتر تونل راه و راه‌آهن در کشور؛

- طراحی و اجرای بیش از ۳۳۸ کیلومتر خطوط مترو در کشور (معادل ۴۰ درصد ظرفیت ساخته‌شده)؛

- طراحی و اجرای بیش از ۱۲۰ ایستگاه مترو در کشور؛

- اجرای راه‌آهن سریع‌السیر به عنوان اولین قطار پرسرعت کشور؛

- توسعه سرانه تخت‌های بیمارستانی در مناطق کم‌برخوردار در هشت استان کشور با ظرفیت بالغ بر ۵۴۰۰ تخت خواب (معادل ۴ درصد ظرفیت ساخته‌شده)؛

- طراحی و اجرای ۱/۲ میلیون مترمربع ابنیه ساختمانی خاص در کشور؛

- افزایش بیش از ۱/۲ میلیون مترمربع به ظرفیت فرودگاهی کشور؛

- طراحی و اجرای بیش از ۱۰۰۰/۰۰۰ مترمربع سازه فضایی.

مهم‌ترین پروژه‌های اجرا شده و دست اجرای قرارگاه در حوزه راه آهن کدام پروژه‌ها هستند؟

از مهم‌ترین پروژه‌های قرارگاه در این حوزه می‌توان به راه‌آهن چابهار-زاهدان به طول ۶۳۴ کیلومتر، راه‌آهن کرمانشاه-خسروی به طول ۳۳۰ کیلومتر، راه‌آهن گرگان-اینچه‌برون به طول ۱۱۰ کیلومتر و راه‌آهن سریع‌السیر تهران-قم-اصفهان به طول ۴۱۰ کیلومتر اشاره کرد.

پروژه راه‌آهن چابهار-زاهدان استراتژیک‌ترین و بزرگ‌ترین پروژه ریلی کشور به شمار می‌آید که نقش مهمی در اقتصاد کشور ایفا خواهد کرد. این خط آهن به طول ۶۳۴ کیلومتر از شهرهای چابهار، نیکشهر، ایرانشهر، خاش و زاهدان عبور می‌کند که طول آن با احتساب ایستگاه‌ها به ۷۵۰ کیلومتر می‌رسد. از مهم‌ترین اهداف این پروژه، توسعه حمل‌ونقل ریلی در راستای ایجاد کریدور ریلی شرق کشور، اتصال کشورهای آسیای میانه و مرکزی به آب‌های آزاد و تسهیل و توسعه ترانزیت کالا از سواحل مکران و بندر شهید بهشتی چابهار است.

همچنین زیرسازای قطعه اول و دوم و روسازی قطعه سوم راه‌آهن خواند هرات مجموعاً به طول ۱۳۸ کیلومتر از دیگر پروژه‌های قرارگاه در این حوزه است که مورد بهره‌برداری قرار گرفته است.

از جمله ملموس‌ترین پروژه‌های قرارگاه برای مردم جامعه، پروژه‌های گرایش پل و تقاطع غیرهمسطح این مجموعه است. لطفاً اشاره‌ای هم به مهم‌ترین پروژه‌های قرارگاه در این حوزه داشته باشید؟

قرارگاه در این حوزه پروژه‌های بسیاری را در استان‌های گوناگون کشور اجرا کرده است. پل طبقاتی بزرگراه شهید صدر تهران به عنوان اولین پل تک‌پایه کشور به طول ۱۱ کیلومتر از مهم‌ترین پروژه‌های قرارگاه در این حوزه است. این پروژه از حد فاصل تقاطع بزرگراه‌های مدرس-صدر در شمال غرب شروع می‌شود و تا تقاطع بزرگراه‌های بابایی-امام علی (ع) در شمال شرق تهران امتداد می‌یابد. عملیات اجرایی این پروژه ظرف مدت دو سال و بدون قطع آمد و شد در محل اجرای پروژه کار بسیار مشکلی بوده که با اراده متخصصان جوان ایرانی در مجموعه قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) انجام شد. پل شهید محمدعلی جناح در تهران به طول ۱/۵ کیلومتر، پل کاروانسرای سنگی ۱ و ۲ در تهران، پل ولی عصر شیراز، پل و تقاطع غیر همسطح قدس قزوین و تقاطع‌های غیر همسطح مختلف در شهر کرمان و اراک نمونه‌ای از توانمندی و تخصص قرارگاه در این حوزه است.

با توجه به موقعیت جغرافیایی کشور و لزوم ایجاد تونل در بسیاری از مسیرهای راه و راه‌آهن، آیا قرارگاه در احداث تونل هم توانسته است به این حوزه خدمت کند؟

بله. قرارگاه با در اختیار داشتن ماشین‌آلات و تجهیزات منحصر به فرد، از جمله دستگاه‌های حفار مکانیزه تمام مقطع (TBM) در قطرهای مختلف توانسته است در کنار نیروی انسانی متخصص و کارآمد خود، شگفتی‌های زیادی در حوزه حفاری تونل راه و راه‌آهن را خلق کند. برای نمونه، می‌توان

یکی از حوزه‌هایی که برای قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از اهمیت ویژه برخوردار است، حوزه سلامت جامعه است. بر این اساس، تفاهم‌نامه‌ای مابین قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) و وزارت بهداشت امضا شد و این وزارتخانه احداث پروژه‌های بیمارستانی و سایر ابنیه بهداشتی، درمانی و آموزشی در نقاط مختلف کشور را بر اساس نیازسنجی از طرف وزارت بهداشت به قرارگاه واگذار کرد. افزایش ظرفیت پذیرش بیماران، کمک به افزایش سطح سلامت و افزایش ظرفیت آموزشی-پزشکی از اهداف این طرح است.

اگر چه پیش از این نیز قرارگاه پروژه‌های دیگری در این حوزه انجام داده بودند؛ اما بر اساس این تفاهم‌نامه، به صورت نظام‌مند، احداث چندین پروژه بیمارستانی در دستور کار قرارگاه قرار گرفت که می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- بیمارستان شهدای تجریش تهران؛
- بیمارستان پوست رازی تهران؛
- بیمارستان تبریز؛
- بیمارستان خرم‌آباد؛
- بیمارستان ارومیه؛
- بیمارستان یزد؛
- بیمارستان شهید باهنر کرمان؛
- بیمارستان دیر بوشهر.

یکی دیگر از شاخه‌های مهندسی قرارگاه که همواره پیش چشم مردم تهران است، پل طبیعت است. لطفاً در باره این پروژه هم توضیح دهید.

یکی از حوزه‌های کاری قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص)، حوزه سازه‌های فضایی است که برای احداث بناهای ویژه استفاده می‌شود. از پروژه‌های قرارگاه در این حوزه می‌توان به پل طبیعت اشاره کرد. پل طبیعت، پلی تفریحی و گردشگری در شهر تهران و در غرب اراضی عباس‌آباد و بر فراز بزرگراه مدرس است که مساحت آن ۷ هزار مترمربع و ۳ طبقه ساخته شده است. وزن سازه فلزی پل در حدود ۲ هزار تن، طول آن در حدود ۲۷۰ متر و حداقل عرض آن ۱۰ و حداکثر ۴۰ متر است و حداکثر ارتفاع آن از سطح زمین ۳۴ متر است. پل طبیعت افتخارات متعدد ملی و بین‌المللی را در حوزه فنی و معماری کسب کرده که عناوین سازه برتر فولادی کشور، خشت طلایی سازمان ملل و جایزه مدیریت پروژه از مؤسسه PMI از جمله آنهاست.

گنبد مینا یا آسمان‌نمای بزرگ تهران نیز از دیگر پروژه‌های قرارگاه در این حوزه است که به عنوان بزرگ‌ترین آسمان‌نمای آسیای غرب، در جنوب اراضی عباس‌آباد واقع شده و در فضایی به وسعت ۸۰۰ مترمربع در دو بخش گالری و سالن نمایش به ظرفیت ۱۵۰ نفر احداث شده است. گنبد مقبره شهدای شهرک شهید محلاتی تهران، تالار قرآن همدان، موزه دفاع مقدس زاهدان و تبریز، از جمله پروژه‌های حوزه سازه‌های فضایی قرارگاه است.

با توجه به نقش مهم مترو در نقل و انتقالات شهری، بفرمایید قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) در این حوزه چه دستاوردهایی داشته است؟

در حوزه مترو نیز اجرای چندین پروژه مترو در تهران و سایر مراکز کشور به طول ۳۳۸ کیلومتر با ۱۲۰ ایستگاه از افتخارات قرارگاه به شمار می‌رود که تعدادی از آنها اجرا و تعدادی در دست اجراست. از میان این پروژه‌ها می‌توان به خط ۲ قطار شهری مشهد به طول ۱۴ کیلومتر، خط ۳ متروی مشهد به طول ۲۸ کیلومتر، خط ۲ متروی تبریز به طول ۲۲ کیلومتر، خط ۲ متروی شیراز به طول ۱۷ کیلومتر، خط ۷ متروی تهران به طول ۲۷ کیلومتر، خط ۸ متروی تهران به طول ۵۲ کیلومتر و خط A متروی قم به طول ۱۴ کیلومتر اشاره کرد.

خط ۱۰ متروی تهران به طول ۴۳ کیلومتر با ۳۵ ایستگاه و همچنین خط ۴ مترو مشهد به طول ۱۷/۵ کیلومتر با ۱۵ ایستگاه از جمله پروژه‌هایی هستند که عملیات اجرایی آنها در سال ۱۴۰۰ آغاز شده است.

در ابتدا اشاره‌ای به توسعه سرانه تخت‌های بیمارستانی از سوی قرارگاه داشتید. لطفاً در این باره هم توضیح دهید.

توسعه پایدار با ترانزیت کالا

مجید ترابی
سرپرست روابط عمومی قرارگاه

در طول تاریخ، موقعیت راهبردی و ژئوپلیتیک ایران همواره مورد توجه کشورهای بزرگ جهان بوده است؛ به گونه‌ای که همواره از ایران به عنوان چهارراه ترانزیتی جهان و نقطه مواصلاتی شرق و غرب منطقه یاد شده است.

دسترسی ایران به سواحل طولانی در خلیج فارس، دریای عمان، دریای مکران و سواحل دریای خزر در سال‌های اخیر بسیار مورد توجه تولیدکنندگان بزرگ اقتصادی جهان بوده است که نمونه بارز آن را می‌توان در توافق‌نامه کریدور حمل‌ونقل بین‌المللی شمال-جنوب که در شهریور ماه ۱۳۷۹ در سن پترزبورگ به امضای وزرای حمل‌ونقل سه کشور ایران، هند و روسیه رسید، مشاهده کرد.

کریدور شمال-جنوب مهم‌ترین حلقه تجارت بین آسیا و اروپاست که در مقایسه با مسیرهای سنتی از نظر مسافت و زمان تا ۴۰ درصد کوتاه‌تر و از نظر هزینه تا ۳۰ درصد ارزان‌تر است.

اما در سال‌های اخیر کریدورهای جدیدی در منطقه آغاز به کار کرده‌اند که درآمد ترانزیت ایران به منزله یکی از مهم‌ترین عناصر توسعه پایدار کشور را تحت تأثیر قرار داده‌اند و اصلی‌ترین راه احیای این موضوع، توسعه زیرساخت‌های کشور است.

توسعه زیرساخت‌های مناسب بخش حمل‌ونقل از این منظر که امکان دسترسی آسان به بازارهای داخلی و خارجی را ممکن می‌کند و زمینه تسهیل مبادله در سطوح ملی و بین‌المللی را فراهم می‌آورد، از جایگاه ویژه‌ای در سیاست‌های اقتصادی کشورمان برخوردار است و می‌تواند موجب ارتقای شاخص سطح توسعه اقتصادی کشور شود.

نگاهی به سیاست‌های ابلاغی اقتصاد مقاومتی بیان‌کننده این نکته است که تحقق بیشتر بندهای ذکر شده در آن، به صورت مستقیم یا غیر مستقیم منوط به توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل در سراسر کشور است که این امر نشان‌دهنده اهمیت این عرصه است.

وجود شبکه ایمن و سراسری راه‌ها، علاوه بر اینکه سبب توزیع عادلانه کالا و خدمات به تمام نقاط کشور می‌شود، بهره‌مندی کل کشور از توان و ظرفیت اقتصادی را در پی خواهد داشت که این موضوع موجب رونق اقتصادی و مشارکت جمعی در توسعه و پیشبرد اهداف اقتصاد ملی خواهد شد.

در دید کلان نیز تقویت ارتباط و تعاملات اقتصادی با جهان، امری حیاتی به شمار می‌آید که نیازمند شبکه‌های ارتباطی ایمن و سراسری است تا صادرات و واردات کالا و خدمات با کشورهای دیگر به ویژه کشورهای همجوار به نحو مطلوب انجام شود.

قرارگاه سازندگی خاتم الانبیاء (ص) نیز با درک این مهم وارد این عرصه شد و در حوزه‌های مختلف، از جمله احداث آزادراه، بزرگراه، خطوط ریلی درون‌شهری و برون‌شهری، پل‌ها و تقاطع‌های غیر همسطح، تونل‌های ترافیکی و قطار سریع‌السیر کارنامه زرینی از خود باقی گذاشته است.

صداق

هفته نامه

سیاسی، فرهنگی و اجتماعی صاحب امتیاز

معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول: عبدالله جوانی سردبیر: علی حیدری

شورای سیاست گذاری:

علی قاسمی، سیامک باقری، سعدالله زارعی، فرهاد مهدوی، مهدی سعیدی، فتح الله پیریشان، محمدرضا مهدیار اسماعیلی، حسین عبداللہی فر دبیر تحریریه: سید فخرالدین موسوی مدیر فنی: محمد صالح نادری نگارش و ویرایش: محبوبه حاجی آقایی صفحه‌آرا: علی اکبر هدایتی عکاس: حامد گودرزی ناظر چاپ: سعید قاسمی چاپ: مرکز چاپ سپاه: (۰۲۱)۳۸۵۲۲۴۴۶ تلفن: (۰۲۱)۷۷۴۶۰۱۰۰ و (۰۲۱)۷۷۴۶۰۱۰۰ sswweekly.ir @ssweekly info@ssweekly.ir شماره پیامک: ۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۰۳۴ | دوشنبه ۴ بهمن ۱۴۰۰

مسئول خودت باش

تا وقتی به این فکر چسبیده‌اید که دلیل خوب زندگی نکردن تان بیرون از وجودتان است، هیچ تغییر مثبتی رخ نمی‌دهد. تا وقتی مسئولیت خود را به دوش دیگران بیندازید که با شما بی انصافی می‌کنند، وضع شما همچنان در بن بست می‌ماند. تنها خود شما مسئول جنبه‌های قطعی زندگی خود هستید و فقط خودتان قدرت تغییر دادن آن را دارید. حتی اگر با محدودیت‌های بیرونی همه‌جانبه‌ای درگیرید، هنوز آزادی و حق انتخاب نسبت به این محدودیت‌ها را دارید.

صبحانه

صادقانه

فهم عمیق

حضرت امام موسی کاظم(ع): در دین خدا، دنبال فهم عمیق باشید؛ زیرا فهم عمیق در دین، کلید بصیرت و کمال عبادت و سبب تحصیل مقام‌های والا و مراتب شکوهمند در امور دین و دنیاست؛ و برتری فقیه بر عابد، مانند آفتاب است بر کواکب، و کسی که در دینش فهم عمیق نجوید، خداوند هیچ عملی را از او نپسندد.

تحف‌المقول، ص ۴۱۰

تلخند

بدون شرح

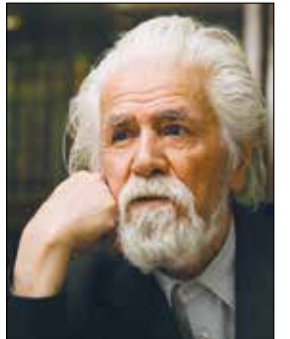
کتیبه سبز

نوید فتح و ظفر

به بهانه فرارسیدن ماه بهمن

خوش آمدی به وطن ای مجاهد ای رهبر گران میادت بر جان خسته رنج سفر خوش آمدی که به سوغات دوستان داری ز استواری ایمان نوید فتح و ظفر خوش آمدی بی تر حیح ملتی که گذشت به پاس حق و فضیلت زدست و سینه و سر خوش آمدی بی تحسین مردمی که کنون به پا خاسته بر محو ظلم و فتنه و شر خوش آمدی بی تعلیم امتی که زجان تورا شناسد تنها تورا تورا را رهبر جماعتی بنگر استوار در ره حق به سان کوه سرفراز و آهنین پیکر ز یک طرف همه ناخبران دیو آیین ز یک طرف همه آزادگان دانشور ز یک طرف همه کفر و ز یک طرف اسلام ز یک طرف همه حفظ ز یک طرف شکر بیا فضیحت اشرا بین در این میدان بیا فضیلت احرار بین در این سنگر که توپ و تانک فرو ماند پیش سینه و دست که دیو صحنه تهی کرد و بست بار سفر بزرگوار زعیما هم از زعامت توست قیام خلق بدین پایه اتفاق نظر تویی تو موجب این انقلاب در ایران تویی تو مایه این اتفاق در خاور تویی که در همه جا موج اعتراض از توست همی در ساحل اروند تا کران خزر تویی که لرزه فکنندی به کاخ استعمار تویی که شعله فکنندی به جان مستکبر تویی که عزم تو بر کند بیخ ظلم از ملک چنانکه دست علی در ز قلعه خیبر همه به حکم تو گردن نهاده‌ایم همه تو امر کن که به امر تویم فرمانبر تمام ملت شد گوش تا مگر شنود پیام روح فزای تو از بر منبر الا خمینی ای نایب امام زمان الا خمینی ای رهبر خردپرو بریز در خط اسلام طرح جمهوری که مسلمیم و به ام‌الکتاب مستظفر حکومت اینجا محکوم حکم قرآن است که هست قرآن مخصوص حضرت داور در این مجاهده با خدا تورا همراه در این مبارزه با خدا تورا یاور ترا درود که شایسته درود تویی ترا اسلام که اسلام را تویی یاور حمید تا که ثنای تو بر زبان دارد سزد که سر بفرزد ز فخر بر اختر

حمید سبزواری

داستان

خانه

پیش می‌آمد که در کارهایش به گره بخورد، به نظرم خوش بین بودنش بی‌تأثیر نبود. خودم را بارها با او مقایسه کرده بودم، اما به نتیجه نمی‌رسیدم. با هزار سختی تز دکتر را دادم و برای مهاجرت خودم را به در و دیوار زدم و بالاخره ویزا به دست، سراغ جلال آمدم. گفتم: «جلال به نظرم با این شانست برای مهاجرت اقدام می‌کردی، الان اون طرف داشتی بادم ت گرد می‌شکستیا...! امث من هزار جا بدو بدو نمی‌کردی...»

با طمأنینه نگاهم کرد و گفت: «من خوشم نیامد برم، اینجا خونمه، برم اون سر دنیا چه کنم؟ همین جا چشمه؟» با نگاه عاقل اندر سفیه سر تا پیش را برانداز کردم. -تورو خدا جلال قصه نگو، آخه به چی اینجا دلت خوشه؟ چیش به قاعده‌اس و درسته؟ من که تو این سالانه کار درست و حسابی داشتم نه برنامسه‌ای، حتی تو این مدت خونه باب میلم نداشتم، دلم خوشه دکتر ا دارم... میز کوچک تاشویی را که با دست خودش درست کرده بود، داخل جعبه گذاشت، به ستمم گرفت و گفت: «چون تو اینجا رو خونه

نمی‌دونی، اینجا برات هتله، خدمات گرفتی که آخرش بری، حتی به تابلو برای اتاقت نخردی، تمام ذهنت ایسن بود که درستو بخونی و ویزا بگیری بری، اینجا کاروانسراس، براش زحمت نکشیدی که بمونی... من فرش زیرپام کار مادرمه، گلدونامو ببین، رنگ اتاقو، برای خرید این خونه زحمت کشیدم، برای کارم، برای زندگیم... برم کجا؟ توام برای ویزات زحمت کشیدی، حالا برات عزیزه...»

به فرش اتاقت خیره شدم، دوران کودکی و نوجوانی و شلوغ‌بازی‌های جوانی را به یاد آوردم. مسادر و پدرم را و همه خاطراتم را، دلم را آرام کردم و به رویاهایی که در سر داشتم فکر کردم. نباید بعد از این همه تلاش سست می‌شدم. به هر سختی که بود از جلال خداحافظی کردم، جلوی در عکسی قاب گرفته از دوران کودکی را در کیفم جا داد و با بغض گفتم: «هیچ‌جا خونه خود آدم نمی‌شه، برو ولی زود برگرد، اینجا تا ابد خونه‌تونه...» داشتم می‌رفتم، اما تمام ذهنم از کلمه خانه پر شده بود.

نقیسه محمدی

دبیر گروه جوان

گفتم: «قبول داری بعضیا چقدر شانسن می‌آرن، بعضیام مٹ من هیچ... همونی که بسودن هستن!» خندید و گفت: «فهمیدم منظورت اینه که من خوش شانسم به خیال خودت، تو بلدشانسی، ولی چیزایی که من دارم هیچ‌کدوم ربطی به شانسن نداره... نگاهش کردم. خطوط خنده‌اش، بیشتر از چین و چروک‌های صورتش بود، از بس که می‌خندید. جلال کلاً آدم خوش‌خنده و راحتی بود. با اینکه فقط لیسانس خشک و خالی گرفته بود، کار خوبی داشت و بعد از ظهرها که به خانه می‌رسید میزهای کوچک رزین و چوب درست می‌کرد، خودش می‌گفت نیاز مالی ندارد، اما برای اینکه هتری را در کوله‌بار تجربیاتش بگنجاند، به دنبال آموزش رفته بود و بعد هم بازارش حسابی سکه شده بود. در کل جلال به هرچه که دست می‌زد، طلا می‌شد. از بچگی می‌شناختمش و شاید کمتر

سلامت

فست‌فود کم ضرر!

زهرا وحیدنی نیا

کارشناس علوم تغذیه

مصرف بی‌رویه فست‌فودها می‌تواند مشکلاتی را برای سلامت ایجاد کند. چاقی و اضافه‌وزن، بیماری‌های قلبی و عروقی و اختلالات گوارشی و کبد و عوارض مصرف این مواد است؛ زیرا این نوع غذاها با کالری، نمک و چربی به ویژه اسید چرب اشباع بالا و ویتامین و مواد معدنی اندک، در درازمدت خطر ابتلا به فشارخون بالا را افزایش می‌دهند.

منظور از فست‌فود غذای آماده‌ای است که عمدتاً به شکل ساندویچی مصرف می‌شود. فست‌فودها یا «غذاهای آماده»، غذاهایی هستند که خیلی آسان و سریع تهیه می‌شوند و شامل پیترز، انواع ساندویچ، هات‌داگ، چیپس، پنیر، مرغ سرخ کرده، ناگت مرغ به همراه سبب زمینی سرخ کرده و... هستند. با به کارگیری روش‌هایی می‌توان فست‌فودی مصرف کرد که ارزش تغذیه‌ای بیشتری داشته باشند.

برای نمونه، از میوه‌ها و سبزی‌های سالم و تازه (گوجه فرنگی، خیار، کاهو، کلم و فلفل دلمه‌ای) همراه با آنها استفاده کنید. مصرف مقادیر مناسب این مواد می‌تواند ویتامین‌ها و املاح مورد نیاز بدن را تأمین کرده و فیبر موجود در آنها با کاهش جذب چربی از اضافه وزن و چاقی پیشگیری می‌کند. انواع سس‌ها و پنیر پیترز املو از چربی است. سس گوجه فرنگی را که چربی کمتری دارد، جایگزین سس مایونز کرده و پنیر پیترز را به میزان کمتری استفاده کنید.

به این ترتیب، چربی کمتری مصرف می‌کنید. به جای سیب زمینی سرخ شده می‌توان از سیب زمینی تنوری استفاده کرد. مصرف نوشابه‌های گازدار را به حداقل برسانید و به جای آن از آب، دوغ‌های کم‌نمک و بدون گاز یا انواع آب میوه طبیعی و تازه استفاده کنید.

حسن ختام

دنیای حرکت‌ها

حسن نوروزی

نویسنده

می‌خواهم در نگاهم روشنی باشد. می‌خواهم اندیشه‌ام شاخ و برگ بگیرد و بارور شود تا در برابر درد و رنج فراگیر که نتیجه من و دنیاست، مقاوم باشم.

دنیای حرکت و بهار و تابستان و پاییز و زمستان است. دنیا دنیای فصل‌هاست و هنر آدمی همین است که آفتاد مقاومت شود که از پس فصل‌ها و حرکت‌ها به خود رنگ بگیرد.

و چقدر زیاست این استقامت! و چقدر زیباتر، دل‌نستن به این تکرارها و تنوع‌ها و گذشتن از تنهایی‌ها و خمودگی‌ها و روی آوردن به حرکت‌ها و رفتن‌ها.

مولاجان، یا صاحب‌الزمان (عج)، ای خورشید تابان هدایت، این نور که نگاهم را روشن و اندیشه‌ام را بارور می‌کند، نور هدایت شماست که تکرار و تنوع‌ها را پس می‌زند و حرکت‌ها را جان می‌دهد.